

POREZ NA DOBIT - TRANSFERNE CIJENE

Bručić, Tin

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **EFFECTUS university / EFFECTUS veleučilište**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:281:302748>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-08**

image not found or type unknown

Repository / Repozitorij:

[Repository of EFFECTUS University of Applied Sciences - Final and graduate theses of EFFECTUS University of Applied Sciences](#)

zir.nsk.hr

image not found or type unknown

EFFECTUS veleučilište

TIN BRUČIĆ

DIPLOMSKI RAD

POREZ NA DOBIT – TRANSFERNE CIJENE

Zagreb, 8. prosinca 2023.

EFFECTUS veleučilište

PREDMET: Porezni sustav i primjena u Republici Hrvatskoj - praktikum

DIPLOMSKI RAD

KANDIDAT: Tin Bručić; JMBAG: 1335320

TEMA DIPLOMSKOG RADA: Porez na dobit – transferne cijene

MENTOR: mr. sc. Miljenko Javorović

ZNANSTVENO PODRUČJE: Društvene znanosti

TEMATSKO POLJE: Ekonomija

Zagreb, 8. prosinca 2023.

Sažetak:

Pobliži opis uloge transfernih cijena u poreznom sustavu Republike Hrvatske kao i važnost imanja potrebne dokumentacije o transfernim cijenama naglašeni su u ovom radu. Opisivanjem transfernih cijena kroz sastavljanje funkcionalne i ekonomske analize za transakcije između povezanih društva dan je skraćeni pregled postupka izrade studije o transfernim cijenama. Postupak izrade studije o transfernim cijenama temelji se na članku 13. Zakona o porezu na dobit i članku 40. Pravilnika o porezu na dobit. Uz to se u radu opisuje svrha, namjera i problematika transfernih cijena. Osim toga, daje se detaljniji uvid u postupak sklapanja transfernih cijena, ali se ističe i druga važna dokumentacija koja se priprema u svrhu opravdavanja transfernih cijena između povezanih društava.

Ključne riječi: OECD Smjernice o transfernim cijenama, transferne cijene, transakcije između povezanih društava, povezana društva, hrvatsko zakonodavstvo, prethodni sporazum o transfernim cijenama, funkcionalna analiza, ekonomska analiza.

Abstract:

A more detailed description of the role of transfer pricing in the tax system of the Republic of Croatia, as well as the importance of having all the necessary documentation for transfer pricing purposes, are emphasized in this thesis. By describing transfer pricing through the compilation of a functional and economic analysis for transactions between affiliated companies, an abbreviated overview of the process of making a study on transfer prices was given. The procedure of making a transfer pricing study is based on transfer pricing provision included in the article 13 of the Corporate Profit Tax Law and article 40 of the Corporate Profit Tax Regulations. In addition, this thesis describes the purpose, intention and problems of transfer prices. Furthermore, a more detailed insight into the transfer pricing procedure is given, but other important documentation is also highlighted, which is prepared for the purpose of justifying transfer prices between affiliated companies.

Key words: OECD Transfer Pricing Guidelines, transfer pricing, intercompany transactions, Croatian legislation, Advance Pricing Agreements, functional analysis, economic analysis.

Sadržaj

1.	Uvod	1
2.	Transferne cijene	4
2.1.	Povijest OECD-a i transfernih cijena	4
2.2.	Razvoj Smjernica.....	5
2.3.	Smjernice i zakonodavni okvir transfernih cijena u Hrvatskoj	7
2.3.1.	Pojam povezanih osoba	10
2.3.2.	Obveza podnošenja Studije o transfernim cijenama.....	11
2.3.3.	Propisane metode transfernih cijena.....	12
2.3.4.	Prethodni sporazum o transfernim cijenama	18
2.3.4.1.	Postupak sklapanja prethodnog sporazuma o transfernim cijenama pred tijelima Porezne uprave	19
2.3.4.2.	Istek roka prethodnog sporazuma o transfernim cijenama (raskid i opoziv) i troškovi postupka.....	23
2.3.4.2.1.	<i>Istek roka prethodnog sporazuma o transfernim cijenama (raskid i opoziv)</i>	23
2.3.4.2.2.	<i>Troškovi postupka</i>	25
2.3.4.3.	Prethodni sporazum o transfernim cijenama, instrument koji donosi sigurnost poreznom obvezniku.....	25
3.	Postupak izrade studije o transfernim cijenama	28
3.1.	Potrebna dokumentacija za sastavljanje studije o transfernim cijenama.....	28
3.2.	Izrada lokalne studije o transfernim cijenama	31
3.2.1.	Primjer analize različitih transakcija između povezanih društava.....	35
3.2.2.	Pregled transakcija s povezanim društvima	35
3.2.3.	Primjer funkcionalne analize za transakcije koje su predmet detaljne analize.....	45
3.2.4.	Primjer postupka izrade ekonomske analize za transakcije koje su predmet detaljne analize	59
3.2.4.1.	Ekonomski analize transakcija proizvodnje i prodaje proizvoda te nabave sirovina	60
3.2.4.1.1.	<i>Izbor metode transfernih cijena</i>	60
3.2.4.1.2.	<i>Izrada analize usporedivosti i prikaz rezultata</i>	62
3.2.4.1.3.	<i>Rezultati društva Pšenica d.o.o.</i>	65
3.2.4.2.	Ekonomski analize transakciju nabave trgovačke robe	66

3.2.4.2.1. <i>Izbor metode transfernih cijena</i>	66
3.2.4.2.2. <i>Izrada analize usporedivosti i prikaz rezultata</i>	66
3.2.4.2.3. <i>Usklađenje transfernih cijena, provedba kompenzacijskog usklađenja</i>	66
3.2.4.3. Ekonomska analiza za transakciju primitka upravljačkih usluga.....	67
3.2.4.3.1. <i>Analiza usluga</i>	67
3.2.4.4. Ekonomska analiza za transakcije naknada za korištenje tehnologije i „know-how-a“ te zaštitnog znaka.....	70
3.2.4.4.1. <i>Izbor metode transfernih cijena</i>	70
3.2.4.5. Ekonomska analiza primljenih i odobrenih zajmova	70
3.2.4.5.1. <i>Zakonska osnova</i>	70
3.2.4.5.2. <i>Izbor metode transfernih cijena</i>	71
3.2.4.5.3. <i>Izrada analize usporedivosti i prikaz rezultata</i>	71
4. Master file dokument.....	74
5. Podnošenje izvješća po zemljama	76
5.1. Izmjene i dopune Zakona o računovodstvu.....	78
6. Zaključak	80
Literatura	81

Table of content

1.	Introduction	1
2.	Transfer Pricing	4
2.1.	History of OECD and Transfer Pricing	4
2.2.	Development of Guidelines	5
2.3.	Guidelines and Transfer Pricing Legislation in Croatia	7
2.3.1.	Concept of Related Persons	10
2.3.2.	Obligation to Submit the Transfer Pricing Study	11
2.3.3.	Prescribed Transfer Pricing Methods	12
2.3.4.	Advance Pricing Agreement.....	18
2.3.4.1.	The Procedure for Concluding an Advance Transfer Pricing Agreement Before Tax Authorities	19
2.3.4.2.	Expiration of the Advance Transfer Pricing Agreement (Termination and Revocation) and Cost of the Procedure	23
2.3.4.2.1.	<i>Expiration of the Advance Transfer Pricing Agreement (Termination and Revocation)</i>	23
2.3.4.2.2.	<i>Costs of the Procedure</i>	25
2.3.4.3.	Advance Transfer Pricing Agreement, an Instrument that Ensure Certainty to the Taxpayer	25
3.	The Process of Creating a Transfer Pricing Study	28
3.1.	Necessary Documentation for Preparation of the Transfer Pricing Study	28
3.2.	Drafting of a Local Transfer Pricing Study	31
3.2.1.	An Example of the Analysis of Various Transactions Between Affiliated Companies	35
3.2.2.	Overview of the Transactions with Affiliated Companies	35
3.2.3.	An Example of Functional Analysis for Transactions which are Subject to Detailed Analysis	45
3.2.4.	An Example of the Procedure for Drafting an Economic Analysis for Transactions that are the Subject of a Detailed Analysis.....	59
3.2.4.1.	Economic Analysis of Transaction of Production and Sale of Products and Procurement of Raw Materials	60
3.2.4.1.1.	<i>Choice of Transfer Pricing Method</i>	60
3.2.4.1.2.	<i>Preparation of Benchmarking Analysis and Presentation of Results</i>	62
3.2.4.1.3.	<i>Results of the Pšenica d.o.o.</i>	65

3.2.4.2.	Economic Analysis of the Transaction of Purchase of the Goods	66
3.2.4.2.1.	<i>Choice of Transfer Pricing Method</i>	66
3.2.4.2.2.	<i>Preparation of Benchmarking Analysis and Presentation of Results</i>	66
3.2.4.2.3.	<i>Transfer Pricing Adjustment</i>	66
3.2.4.3.	Economic Analysis for the Transaction of Receipt of Management Services .	67
3.2.4.3.1.	<i>Benefit Test Analysis</i>	67
3.2.4.4.	Economic Analysis for Transaction of License Fee, “know-how” and Trademark	70
3.2.4.4.1.	<i>Choice of Transfer Pricing Method</i>	70
3.2.4.5.	Economic Analysis of Received and Granted Loans	70
3.2.4.5.1.	<i>Legal Basis</i>	70
3.2.4.5.2.	<i>Choice of Transfer Pricing Method</i>	71
3.2.4.5.3.	<i>Preparation of Benchmarking Analysis and Presentation of Results</i>	71
4.	Master File	74
5.	Country by Country Reporting	76
5.1.	Amendment to the Accounting Law.....	78
6.	Conclusion.....	80
	References	81

1. Uvod

Sama pomisao na poreze većini fizičkih i pravnih osoba, gledano s ekonomskog ili pravnog stajališta, budi otpor ili svojevrsnu nelagodu jer se radi o smanjivanju platežne moći nas kao pojedinaca. Problem je štoviše veći ako je porezno opterećenje izdašnije u korist državnog proračuna, a učinci oporezivanja nisu vidljivi tj. opravdanost nije prisutna. Brojni čimbenici utječu na državnu vlast prilikom određivanja samih stopa oporezivanja, zatim vrste poreza koje će uvesti, a dakako najvažnije, metode putem koje će država oporezivati dohodak, kapital ili neku drugu vrstu dohotka. Republika Hrvatska svrstava se među zemlje svijeta čiji se porezni sustav oslanja na progresivni sustav oporezivanja. Drugim riječima, osobe s više prihoda plaćaju više poreza obzirom da ulaze u razred više stope oporezivanja, dok osobe s manje prihoda plaćaju manje poreza jer pripadaju u razred s nižom stopom oporezivanja.¹

Ova vrsta metode oporezivanja prisutna je kod svih direktnih poreza. Isto je primjenjivo i kod pravnih osoba². Prema Zakonu o porezu na dobit, kod pravnih osoba, primjenjuju se dvije porezne stope. Poreznom stopom od 10 % oporezuju su pravne osobe ako su u poreznom razdoblju ostvareni prihodi do 995.421,06 EUR odnosno 18 % ako su u poreznom razdoblju ostvareni prihodi jednaki, odnosno veći od prethodno spomenutog iznosa. Tako možemo govoriti kako Republika Hrvatska posljednjom poreznom reformom iz 2021. godine ulazi u krug zemalja koje imaju pogodnu poreznu klimu za trgovačka društva u odnosu na druge države u europskom okruženju. Navedeno potvrđuje podatak kako je prosječna stopa poreza na dobit u zemljama članicama Europske unije 21,2 % dok najviše porezne stope poreza na dobit imaju Njemačka, Malta te Portugal, gdje se prosječne stope kreću oko 30 %. Međutim i dalje valja isticati druga porezna opterećenja koja predstavljaju značajan teret privlačenju stranog kapitala. Primjerice stopa poreza na dodanu vrijednost (dalje u nastavku: PDV) među najvišima je u zemljama EU-a te iznosi 25 % kao i u Danskoj, Švedskoj, dok višu stopu jedino ima Mađarska (27 %).³ Uzmemo li u obzir kako se PDV-om oporezuje jedna o četiri faze ekonomskog procesa, potrošnja, bila ona proizvodna ili neproizvodna, tako visoka stopa može dovesti do suprotnih učinaka od fiskalnog.⁴ Uz PDV, trošarine su najvažniji i najizdašniji porezni oblik još od osamostaljenja u Hrvatskoj.⁵ Porezna politika oslanjanja na indirektno opterećenje, kao najveći prihod proračunu neke države, u današnje se vrijeme može smatrati, u najblažem obliku, zastarjelom.

Fokus modernih država svakako bi trebao biti na uravnoteženosti s naglaskom na većem oporezivanju dohotka i imovine kroz transparentno izvještavanje javnosti o namijeni trošenja prikupljenih javnih davanja. Nekvalitetna porezna politika koja nema jasno uspostavljene ciljeve,

---

¹ Moguće je da osobe s manjim prihodima ujedno snose veći teret oporezivanja što je ujedno u suprotnosti s progresivnom metodom. Naime, ovisno visini porezne stope (uključujući visinu stopa na druga javna davanja) sam porezni obveznik s nižim prihodima može snositi veći teret zbog određivanja većeg gornje praga primjene jedne stope. U konačnici to dovodi poreznog obveznika do manje raspoloživih sredstava.

² Za više pravnih oblika pogledati Zakon o trgovačkim društvima (NN 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22)

³ Taxation trends in the European Union; Data for the EU Member States, Iceland, Norway: 2022 edition

⁴ Cindori, S., Kalčić, R., Pilipović, O. 2019. *Porez na dodanu vrijednost u teoriji i praksi, drugo izdanje*, Redak.

⁵ Knego, N., Konjodžić, H. 1998. *Hrvatski porez na dodanu vrijednost u funkciji podupiranja turističkog gospodarstva*. Ekonomski vjesnik br. 1 i 2 (11) 63–70.

načine postizanja tih ciljeva, učinke provođenja politike, moguće pozitivne ili negativne posljedice pa i svojevrsnu „B“ varijantu plana dovodi do nesigurnosti koja posljedično na sebe veže strah i nepredvidivost. Okruženje s nejasnom politikom dovest će do slabljenja gospodarstva, manjih kapitalnih ulaganja i investicija, uništavanja malih poduzetnika te stvaranja nekonkurentnosti na tržištu.

Jedan od velikih problema u Hrvatskoj su kružne prijevare. Kružne prijevare vrlo su efikasan alat porezne prijevare kojoj je teško ući u trag, a organizirane su jedino kako bi se počinila prijevarena u području PDV-a. Kako bi se izbjegle, porezni se obveznik mora dobro potruditi upoznati svojeg dobavljača, saznati povijest tvrtke, provjeriti PDV ID broj, ali i napraviti i veliki broj drugih provjera poput adrese i slično.⁶ Ovakve prijevare na razini Hrvatske, ali i EU-a smatraju se jednim od najtežih oblika poreznih prijevarena. Na godišnjoj razini samo u Hrvatskoj ovakve prijevare, kolokvijalno izraženo, „koštaju proračun“ milijune eura.

Navedeno nam može dati sliku problematike kod utvrđivanja transfernih cijena gdje je polazišna točka utvrđivanja transfernih cijena dobro poznavanje aktivnosti poreznog obveznika, odnosno multinacionalnog poduzeća. Prije provođenja ekonomske analize moramo utvrditi na što je precizniji mogući način funkcionalni profil društva koje prima/pruža dobro ili uslugu kako bi sa sigurnošću mogli utvrditi jesu li cijene u tim transakcijama tržišne. Transferne cijene do prije nekoliko godina nisu bile u središtu pozornosti poreznih uprava (promatrano na području EU-a) prvenstveno zbog njihove kompleksnosti, a potom i nejasnog, neopipljivog zakonodavnog okvira. Pojavljuju se u poslovanju povezanih društava koja su članice neke manje ili veće grupacije čije se poslovanje može odvijati u tuzemstvu ili inozemstvu i samim time svoju djelatnost mogu obavljati u jednoj ili više jurisdikcija. Potrebno je istaknuti da ukoliko grupacija posluje u više od jedne jurisdikcije, usklađivanje transfernih cijena potrebno je izvršiti u najmanje dvije jurisdikcije u kojima se odvijaju prekogranične transakcije između povezanih društava. Upravo zbog toga su sami postupci dokazivanja transfernih cijena vrlo složeni i teški, a time je i područje transfernih cijena najsloženije područje primjene poreznog prava.⁷ Potreban je obostrani angažman svih strana uključenih u postupak koji, da bi se izveo objektivno i valjano, može biti dugotrajan i iscrpljujuć. Konkretno, u Hrvatskoj su transferne cijene uređene Zakonom o porezu na dobit⁸ i Pravilnikom o porezu na dobit⁹ kroz dva članka u Zakonu i Pravilniku s osloncem na Smjernice Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (dalje u tekstu: OECD). Tu su još i, kao svojevrsni *lex specialis*, Zakon o trgovačkim društvima, Zakon o računovodstvu, Pravilnik o postupku sklapanja prethodnog sporazuma o transfernim cijenama te Opći porezni zakon. Međutim, kroz kristalizaciju slike o tome što su transferne cijene od strane poreznih vlasti, ali i dionika (u fokusu dioničari) koji su uključeni u nekom dijelu u poslovanje poduzeća, došlo je do povećanog interesa za transfernim

---

⁶ Preuzeto sa stranice Porezne uprave, dostupno na: <https://www.porezna-uprava.hr/PdviEu/Stranice/PDV-prijevare,-upozorenja-poreznim-obveznicima.aspx>; pristupljeno 14. lipnja. 2023.

⁷ Radusin-Lipošinović, M., Šrepfler, D. 2021. *Transferne cijene u Republici Hrvatskoj*. Računovodstvo, revizija i financije 114–126.

⁸ Zakon o porezu na dobit (NN br. 177/04., 90/05., 57/06., 146/08., 80/10., 22/12., 148/13., 143/14., 50/16., 115/16., 106/18., 121/19., 32/20., 138/20., 114/22.) na snazi od 1. siječnja 2023.

⁹ Pravilnik o porezu na dobit (NN br. 95/05., 133/07., 156/08., 146/09., 123/10., 137/11., 61/12., 146/12., 160/13., 12/14., 157/14., 137/15., 1/17., 2/18., 1/19., 1/20., 59/20., 1/21., 156/22.) na snazi od 1. siječnja 2023.

cijenama. U praksi možemo primijetiti veći angažman poreznih vlasti oko utvrđivanja tržišnosti transfernih cijena koje se primjenjuju u nekoj transakciji dobara ili usluga zbog relativno viših, nazovimo ih kaznama, koje mogu ostvariti znatno više prihode za državni proračun u odnosu na druge vrste kazni koje isto tako mogu proizaći iz nadzora poreznih vlasti kod drugih vrsta poreza. S druge strane, dionici postaju sve svjesniji posljedica premještanja dobiti unutar grupe društava koja pripadaju nekoj multinacionalnoj korporaciji. Drugim riječima ni dionici ne žele da se iz lokalnog društva dobit prebacuje u druga povezana inozemna društva bez opravdanog razloga, odnosno ne žele da lokalno društvo plaća neopravdano previsoke cijene za pruženu uslugu od strane povezanog društva.

Moramo razumjeti kako je od prvih Smjernica proteklo više od četrdeset godina te da su u tom razdoblju više puta revidirane upravo kako bi se spriječilo agresivno porezno planiranje multinacionalnih korporacija. Djelovanje društava u različitim poreznim jurisdikcijama može se iskoristiti za premještanje dobiti u društva unutar grupacije koja posluju u poreznim sustavima s povoljnijim uvjetima. Međutim, u cijelom tom vremenskom razdoblju dolazi do raznih novih saznanja i otkrivanja boljki samih Smjernica. Kako trgovačka društva, točnije, društvo majka može osnovati podružnicu u bilo kojoj drugoj državi ovisno o poreznom tretmanu u toj državi, isto tako može i odlučivati u ime i za račun društva što podružnica mora činiti, a što ne, te na taj način mogu utjecati na ostvarenu dobit. Stoga se za određenu uslugu i dobra transferne cijene mogu postaviti na tu razinu da se obveza plaćanja poreza na dobit svede na minimum ili u najboljem scenariju izbjegne obveza plaćanja poreza na dobit i da se ostvare razne porezne olakšice.¹⁰ Protekom vremena došlo je do određenog razumijevanja transfernih cijena, no i dalje postoje brojne nedoumice, a kako su same transferne cijene po sebi vrlo složene dolazi do različitih stajališta i mišljenja kako i na koji način određenu transakciju testirati budući da je određivanje transfernih cijena isključivo proizvoljan čin. Svaki propust učinjen u određivanju transfernih cijena bilo od strane poreznog obveznika ili poreznih vlasti, dovest će do nepovoljnih ishoda za obje strane ovisno o poziciji u kojoj se u danom trenutku neka od strana nalazi. Tim gore za porezne vlasti ako porezni sustav ima određene manjkavosti, najčešće do kojih dolazi nenamjerno zbog nedovoljno znanja koje će porezni obveznik, odnosno grupacija, iskoristiti u svoju korist zbog prednosti od kojih je najizraženija svakako veći bazen talenata kojeg posjeduje.

---

¹⁰ Burić, D., Radusin-Lipošinić, M., Šrepfler, D. 2019. *Priručnik za nadzor transfernih cijena*. Institut za javne financije.

2. Transferne cijene¹¹

2.1. Povijest OECD-a i transfernih cijena¹²

Kada se govori o transfernim cijenama najjednostavnije možemo reći da su to cijene za robu ili usluge po kojima se ta ista roba ili usluge između povezanih društava razmjenjuju. One se odnose samo na povezana društva i odvijanje transakcije između njih. Transferne cijene mogu se koristiti za maksimizaciju konsolidirane dobiti, minimizacije poreznih obveza, povećanje tržišnog udjela te smanjenja utjecaja ekonomskih ograničenja.¹³ Prema definiciji OECD-a transferne cijene su „...cijene po kojima jedno društvo prenosi fizičku robu i nematerijalnu imovinu ili pruža usluge povezanim društvima...“. Navedeno podrazumijeva poslovanje u skladu s načelom nepristranosti (eng. arm's length principle) jednom od osnovnih načela Smjernica određenog u čl. 9 OECD-ovog Modela ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja.

U Izvješću izdanom od strane OECD-a 1979. godine po prvi puta se uređuje pitanje transfernih cijena. Uvodi se načelo nepristrane transakcije i propisuju se metode, danas poznatije kao tradicionalne metode, pomoću kojih se utvrđuju transferne cijene. Svaka zemlja članica OECD-a je tada prihvatila standard načela nepristrane transakcije, ali i metode transfernih cijena. Osim članica OECD-a, i brojne druge zemlje uključile su standard nepristrane transakcije u svoja lokalna zakonodavstva, uglavnom eksplicitno. Navedeno Izvješće predstavljalo je temelj za kasnije donošenje prvih Smjernica OECD-a.

Prve Smjernice o transfernim cijenama za multinacionalna trgovačka društva i porezne uprave izdane su u srpnju 1995. godine te usvojene od strane Vijeća OECD-a. Izdavanje Smjernica u velikoj je mjeri potaknuto promjenama propisa o transfernim cijenama u Sjedinjenim Američkim Državama. Naime, u novim propisima u većoj su se mjeri naglašavale metode analize transfernih cijena koje su se temeljile na dobiti, a ne na tradicionalnim transakcijskim metodama koje su naglašene u Izvješću. Smjernicama se želio upravo premostiti nastali jaz u primjeni metoda, kao i pružiti opći putokaz za razvoj poreznih pravila različitih zemalja. OECD potiče prvenstveno zemlje članice da slijede Smjernice u svojim domaćim praksama analiziranja transfernih cijena. Također su tu Smjernice kako bi pružale naputke Poreznoj upravi prilikom naknadne provjere transfernih cijena. Osim toga, potiče i porezne obveznike kako bi ocijenili zadovoljavaju li njihove transferne cijene standard nepristrane transakcije. Od trenutka izdavanja i usvajanja, Smjernice se redovito nadopunjavaju i ažuriraju s razvojem znanosti o transfernim cijenama.

---

¹¹ Prema OECD (2017) 2017. *OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2017*. OECD Publishing. Paris. i OECD (2022), *OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2022*. 2022. OECD Publishing. Paris.

¹² Podatci preuzeti sa stranica OECD-a, dostupno na: <https://www.oecd.org/> (pristupljeno 18. lipnja 2023.).

¹³ Burić, D., Radusin-Lipošinović, M., Šrepfler, D. 2019. *Priručnik za nadzor transfernih cijena*. Institut za javne financije.

2.2. Razvoj Smjernica¹⁴

Prva dopunjavanja uslijedila su u razdoblju od 1996. do 1999. godine odredbama o nematerijalnoj imovini, prekograničnim uslugama, aranžmanima o doprinosima troškova i aranžmanima o unaprijed utvrđenim cijenama. Rješavanje pitanja o prekograničnim sporovima i arbitraži uređeno je u izdanju Smjernica iz 2009. godine s referencom na Izvješće o raspodjeli dobiti između stalnih poslovnih jedinica iz 2008. godine. Nakon toga, možemo reći da je veliko ažuriranje uslijedilo 2010. godine kada je izdano novo IX. poglavlje koje govori o poslovnom restrukturiranju, ali je i pokrenut proces revidiranja od poglavlja I. do III. Smjernica. Kasnije su ista područja revidirana, a jedna od najbitnijih promjena jest uvođenje postupka od devet koraka koji služe kao upute kako primijeniti nove odredbe i preporuke proizašle iz ažuriranih novih Smjernica OECD-a u praksi. Cjelokupni proces od devet koraka kako je decidirano navedeno u Smjernicama može se sažeti kako slijedi:

1. određivanje godina koje analiza treba obuhvatiti
2. analiza okolnosti poreznog obveznika
3. razumijevanje kontrolirane transakcije (provesti funkcionalnu analizu koja je temelj daljnjeg provođenja analize, ali i određivanja metode koja će se koristiti za testiranje transakcije/a)
4. revizija internih usporedivih društava (provjeriti ako postoje interno usporedivi podatci);
5. utvrditi vanjske izvore usporedivih podataka
6. izabrati najprikladniju metodu određivanja transfernih cijena i relevantni financijski pokazatelj (ako postoji)
7. utvrđivanje potencijalnih usporedivih vrijednosti (definirati ključne pokazatelje)
8. provesti prilagodbu usporedivosti (ako je potrebno)
9. opisati i potkrijepiti prikupljene podatke, izvesti zaključak zašto su cijene određene po tržišnim uvjetima što je preciznije i točnije moguće.

Posljednji korak mora se provesti na način da se ostavi minimalan prostor mogućem osporavanju transfernih cijena od strane Porezne uprave jer priroda transfernih cijena je takva da ostavlja prostora slobodnoj prosudbi, odnosno, nije egzaktna znanost. Iako prethodno navedeni koraci mogu pomoći u provođenju analize usporedivosti OECD-a navodi kako čak i uz primjenu svih koraka nije moguće sa sigurnošću tvrditi da je dobiveni rezultat tržišni i obrnuto, ali da čak i ako se ne slijedi svih devet koraka, isto ne isključuje mogućnost dobivanja rezultata po tržišnim uvjetima. Najvažnije od svega je provođenje pouzdanog i transparentnog postupka, o kojem se detaljnije govoriti u nastavku rada, od strane poreznog obveznika ili angažiranog neovisnog poreznog savjetnika. Uz provedenu analizu potrebno je i priložiti dokumentaciju kojom se dokazuje provođenje detaljne analize usporedivosti.

Možda i najvažnije izmjene koje su Smjernice doživjele od prve objave su svakako one iz 2017. godine koje su u odnosu na 2010. godine donijele izmjene u vidu erozije porezne osnovice i

---

¹⁴ Podatci preuzeti sa stranica OECD-a, dostupno na: <https://www.oecd.org/> (pristupljeno 18. lipnja. 2023.).

premještanja dobiti (eng. Base Erosion and Profit Shifting)¹⁵ u poglavljima I., II, V. do VIII., izmjene vezane uz porezna utočišta u poglavlju IV. i izmjene vezane za poslovno restrukturiranje proizašlih upravo iz mjera projekta BEPS u poglavlju IX..¹⁶ Smjernice iz 2017. godine svakako su jedne od važnijih jer posebno naglašavaju i ističu važnost, iste godine, revidiranih preporuka Vijeća OECD-a o utvrđivanju transfernih cijena između povezanih društava pozivajući i nečlanice da se pridržavaju izdanih Preporuka.

Uvođenjem standardiziranog pristupa očekivalo se postizanje zajedničkog pristupa svih članica zemalja OECD-a, ali i zemalja koje koriste Smjernice kao podlogu za utvrđivanje tržišnosti transfernih cijena. Može se potvrditi kako je u tom naumu OECD uspio. Republika Hrvatska, iako nije članica OECD-a, slijedi preporuke iz Smjernica, a očekuje se i da će postati članica u skorašnje vrijeme.

Posljednje revidirane smjernice objavljene su u siječnju 2022. godine. U Smjernice je zapravo implementirano Revidirano izdanje smjernica o metodi podjele dobiti i Smjernice za porezna tijela o primjeni pristupa nematerijalnoj imovini čiju je vrijednost kao takvu teško procijeniti iz 2018 godine te Smjernice za financijske transakcije iz 2020. godine.

Neke od ključnih izmjena u novom izdanju vežu se uz izmjenu (i) *definicije o metodi podjele dobiti* gdje se upućivanje na dobit jednako odnosi i na gubitke koji mogu proizaći iz transakcije bez obzira na to rezultira li transakcija dobiti ili gubitkom. Osim izmjene definicije o metodi podjele dobiti, dodane su i izmijenjene definicije o (ii) *jedinstvenim i vrijednim doprinosima*, zatim (iii) *analize usporedivosti*, i (iv) *rezidualne analize*. Uz ostale izmjene koje se odnose na metodu podjele dobiti u revidiranim Smjernicama dane su jasnije i preciznije upute o tome kako i na koji način te u kojim slučajevima koristiti metodu podjele dobiti prilikom analiziranja transfernih cijena što je dosad predstavljalo problem u praksi. Uzmemo li na primjer samo praksu u Hrvatskoj, korištenje metode podjele dobiti vrlo je rijetko do te razine da postoje dva do tri slučaja u kojima je primijenjena i kao takva nije rezultirala željenim ishodom. Međutim, korištenje ove metode kao metode analiziranja metode transfernih cijena nije nepoznanica, te se u Europi češće koristi, a primjetan je i porast primjene ove metode. Jedan od vrlo vjerojatnih i mogućih razloga što se ova metoda ne koristi više u Hrvatskoj, osim toga što je ovo svakako jedna od najkompleksnijih metoda, može se pripisati premlom tržištu.

Izmjenama koje se odnose na Smjernice za porezna tijela o primjeni pristupa nematerijalnoj imovini omogućeno je poreznim upravama razmatranje ishoda *ex post* u odnosu na *ex ante* projekcije određivanja transfernih cijena kod prijenosa nematerijalne imovine čiju je vrijednost teško procijeniti, a u slučajevima gdje dolazi do većih razlika od 20 % dopušta se usklađenje transfernih cijena. Korištenje *ex post* dokaza u procjeni nematerijalne imovine olakšava poreznim vlastima donošenje odluke je li porezni obveznik uzeo u obzir predvidljiva kretanja ili događaje u trenutku provedbe transakcije koja uključuje nematerijalnu imovinu čiju je vrijednost teško procijeniti te o pouzdanosti informacija korištenih *ex ante* pri utvrđivanju transferne cijene za

---

¹⁵ OECD je identificirao 15 različitih mjera s ciljem smanjenja i suzbijanja agresivnog poreznog planiranja, poreznih prijevara i porezne evazije, a posebno kada je riječ o velikim grupacijama trgovačkih društava.

¹⁶ Burić, D., Radusin-Lipošinović, M., Šrepfler, D. 2019. *Priručnik za nadzor transfernih cijena*. Institut za javne financije.

prijenos nematerijalne imovine ili prava. Ovisno o pristupu koji se razmatra i primjenjuje, uvijek je potrebno gledati koji set dokaza pruža najveću pouzdanost, ali i prilikom procjene nematerijalne imovine vrlo je važno držati se jednog pristupa prilikom određivanja transfernih cijena u transakciji od strane poreznog obveznika. Teret dokazivanja uvijek leži na poreznom obvezniku. Ako bi porezno tijelo utvrdilo da su informacije koje je porezni obveznik koristio u trenutku određivanja transfernih cijena nematerijalne imovine jasne, pouzdane i razumno temeljene na primjerice *ex ante* pristupu određivanja cijena, u tom se slučaju ne provodi usklađenje na temelju *ex post* razine dobiti i obrnuto. Uz prethodno navedene izmjene dodana su i dva primjera određivanja cijena kod transakcija koje uključuju nematerijalnu imovinu čiju je vrijednost teško procijeniti. Na učinke ovih izmjena potrebno je pričekati, međutim svakako će jednim dijelom pridonijeti smanjenju i izbjegavanju dvostrukog oporezivanja.

Posljednje izmjene u novom izdanju Smjernica OECD-a vezane su uz financijske transakcije,¹⁷ točnije, razmatra se određivanje stope povrata bez rizika i stope povrata prilagođene riziku u situacijama kada na temelju točnog definiranja transakcije povezano društvo ima pravno na bilo koji od tih povrata. Uz to u poglavlju X. detaljnije su opisane upute koje se vežu za primjenu načela nepristrane transakcije na financijske transakcije kod grupe povezanih društava, određivanje cijena kod funkcije riznice, zajmova između povezanih društava, objedinjavanja računa unutar grupe odnosno tzv. „cash pool“ aranžmana, financijskih jamstava, zaštite od rizika i vlastito osiguranje.¹⁸

2.3. Smjernice i zakonodavni okvir transfernih cijena u Hrvatskoj

Prateći razvoj transfernih cijena i OECD-a, Republika Hrvatska 2005. godine s nekoliko godina zakašnjenja, usvaja načelo nepristrane transakcije te implementira isto načelo u pravni okvir oporezivanja porezom na dobit. Implementacijom načela nepristrane transakcije uređuje se po prvi puta u modernoj hrvatskoj područje i pitanje transfernih cijena. Područje transfernih cijena uređeno je nacionalnim i međunarodnim propisima budući da Smjernice OECD-a nisu direktno implementirane u naše zakonodavstvo što je uobičajena praksa i u ostatku država, kako članica tako i nečlanica OECD-a. Važnost Smjernica je nepobitna u praktičnoj primjeni za porezne obveznike i porezne uprave jer pružaju najtočnije upute u određivanju transfernih cijena između povezanih društava kada dolazi do kontroliranih transakcija između njih.¹⁹ Pitanje uređenja transfernih cijena u našem zakonodavstvu proteže se kroz nacionalne propise od kojih su najvažniji važeći Zakon o porezu na dobit s važećim izmjenama i dopunama (... NN 114/22); kao i Pravilnik o porezu na dobit (... NN 156/22), Pravilnik o postupku sklapanja prethodnog sporazuma o transfernim cijenama (NN 42/17), Opći porezni zakon (... NN 114/22); Zakon o trgovačkim društvima (... NN 18/23); Zakon o računovodstvu (... NN 114/22); i ostalo te međunarodnim propisima od koji su svakako najvažniji sklopljeni ugovori o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja kojih je Hrvatska do sada sklopila ukupno 66 i sve dosadašnje revidirane Smjernice OECD-a.

---

¹⁷ Za više detalja o uputama analize transfernih cijena kod financijskih transakcija pogledati poglavlje X. u Smjernicama OECD-a iz siječnja 2022. godine.

¹⁸ Radusin-Lipošinić, M., Šrepfler, D. 2022. *Revidirane Smjernice OECD-a za transferne cijene*. Računovodstvo, revizija i financije. 143–152.

¹⁹ Pravilnik o porezu na dobit (NN br. 95/05., 133/07., 156/08., 146/09., 123/10., 137/11., 61/12., 146/12., 160/13., 12/14., 157/14., 137/15., 1/17., 2/18., 1/19., 1/20., 59/20., 1/21., 156/22.) na snazi od 1. siječnja 2023.

Glede međunarodnih propisa potrebno je pratiti i presude Suda EU koje kao takve predstavljaju pravne stečevine EU-a koje je Hrvatska obvezna primjenjivati. Prilikom primjene nacionalnih i međunarodnih propisa potrebno je imati na umu pravno načelo primjene hijerarhije pravnih propisa. Sukladno tom načelu ugovore o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja možemo smatrati, po pravnoj snazi, iznad nacionalnih zakona jer su ugovori sklopljeni i u skladu su s Ustavom. Unatoč tome što Hrvatska slijedi Smjernice OECD-a u postupcima utvrđivanja transfernih cijena one nemaju snagu važećeg propisa unutar pravnog poretka već imaju karakter neobvezujućeg zakonodavstva što implicira i sam Priručnik za nadzor transfernih cijena Ministarstva financija izdanog od strane Instituta za javne financije. U pogledu hijerarhije zakona i time što Smjernice nemaju pravnu snagu u praksi se događa da zbog različitih tumačenja Smjernica dolazi do oprečnih razmišljanja o istoj stvari gdje bi u pravilu stajališta trebala biti približno ista ili slična bez ekstremnog razilaženja u stavovima poreznog obveznika i/ili neovisnog konzultanta i Porezne Uprave. *Kao primjer možemo navesti trenutno stanje na globalnom tržištu koje, kolokvijalno rečeno, još nije prebrodilo krizu izazvanu izbijanjem pandemije bolesti COVID-19 virusa, a tek što su obznanjena optimistična predviđanja ubrzanog oporavka globalne ekonomije dolazi do izbijanja sukoba između Rusije i Ukrajine. Inflacija koja je uslijedila kao direktna posljedica uskraćivanja energenata i ovisnosti Europe o Rusiji u pogledu istog vratila je ekonomiju Europe nekoliko koraka unatrag u stanje produbljene neizvjesnosti gore od one pandemijske. Osjetno jače je kriza pogodila Europu i društva koja posluju na njezinom području. Brojna društva uslijed povećanja cijena inputa, energenata i ostalih popratnih troškova morala su povećati cijene svojih proizvoda ili su s druge strane zbog iznimne konkurencije cijene morali zadržati na istoj razini kompenzirajući to kroz smanjenje ostvarene marže. Iz perspektive povezanih društava vrlo je izvjesno i vjerojatno da će povezana društva imati problema s ostvarenim maržama i upadanjem u interkvartilni raspon analize usporedivosti (neovisno o pokazatelju kojeg koristimo). Posljedica istog je provođenje kompenzirajućeg usklađenja transfernih cijena. No, svakako uzimajući u obzir sve navedeno razumno bi bilo za zaključiti da je rezultat nižih ostvarenih marža direktan rezultat ekonomskih okolnosti, a ne transfernih cijena što je vrlo bitno kod opravdavanja takvog rezultata kod povezanih društava u slučaju poreznog nadzora. U tom vidu OECD nije izdao gotovo nikakve jasne upute može li se tako ostvareni rezultati usred nepovoljnih tržišnih kretanja smatrati u potpunosti opravdanim. Završetkom 2022. godine i ulaskom u 2023. godinu prilikom sastavljanja konačnih financijskih izvješća i iskazivanja rezultata jasno je da su se brojna društva suočila s prethodno navedenim problemima te da će se kod mnogih pojaviti problem ne ulaženja u interkvartilne raspone provedenih analiza usporedivosti. Upravo kroz prethodno navedeni primjer možemo vidjeti nedostatak toga što Smjernice ne daju jasne upute što, kako i na koji način promatrati u slučajevima niže ili više ostvarenih marži povezanih društava gdje smo u slučaju izbijanja globalne pandemije mogli svjedočiti da određeni broj društava u pojedinim djelatnostima može ostvariti nekoliko puta veću dobit od uobičajene. Tu se stvara veliki prostor u pogledu tumačenja ostvarenih rezultata gdje od porezne uprave do porezne uprave i njihovog načina sagledavanja ovisi i konačni rezultat zaključivanja nadzora transfernih cijena. Međutim, može se istaknuti dobar primjer izdavanja COVID-19 Smjernica koje su uvelike pomogle prilikom raspoređivanja gubitaka između povezanih trgovačkih društava. Raspodjela gubitaka, koji se može pojaviti sučeljavanjem prihoda i rashoda, između povezanih trgovačkih društava grupacije može*

dovesti do spora u pogledu transfernih cijena. Naime, obzirom na to da je izbijanje globalne pandemije COVID-19 virusa prouzročio ekonomske neprilike koje su se protezale kontinuirano i duže vrijeme, bilo je potrebno reagirati kako bi se otklonile sve nejasnoće oko primjene načela nepristrane transakcije i opravdavanja gubitaka u novonastaloj situaciji. Vrlo je jasno navedeno što poduzeti u slučaju opravdavanja nastalih gubitaka. Kada određeno povezano društvo ostvari gubitak, prvo se uvijek razmatraju određene izvanredne stavke prihoda i rashoda koje se mogu izuzeti s ciljem prikazivanja realnijeg rezultata da takvih stavka nije bilo. Konkretno, uvijek je potrebno promatrati funkcionalni profil društva prije nego je došlo do gubitka i nakon što je došlo do gubitka, a ukoliko se takvim preciznim razgraničenjem utvrdi da nije došlo do promjena u funkcionalnom profilu društva, vrlo je vjerojatno izvjesno da je i po pitanju transfernih cijena sve u redu. Naravno, prilikom toga potrebno je popratiti konzistentnost u ponašanju samog poreznog obveznika. Nadalje, u COVID-19 Smjernicama se dao poseban naglasak upravo na iznimke, odnosno izvanredne troškove koje je potrebno isključiti, ali i na provođenje funkcionalne analize, analize industrije te obraćanje pozornosti i na ugovorne klauzule. Unatoč tome što COVID-19 Smjernice nisu zamijenile Smjernice u vidu opravdavanja nastalih gubitaka, uvelike su pomogle oko načina prikazivanja takvih gubitaka i usmjerile porezne obveznike na što trebaju obratiti pozornost prilikom opravdavanja transfernih cijena u novonastaloj situaciji koju je prouzročila pandemija koronavirusa. S druge strane isto je od poreznih obveznika zahtijevalo značajna i iscrpna objašnjenja te detaljno dokumentiranje argumenata s kojima će izaći pred porezna tijela. Rješenje neizvjesnosti oko transfernih cijena u pandemijskom razdoblju pojavilo se kao mehanizam usklađenja transfernih cijena (pojam kompenzacijskog usklađenja).²⁰

Smjernice OECD-a definiraju usklađenje transfernih cijena kao “...*prilagodba u okviru koje porezni obveznik prijavljuje transferne cijene*....“. Prilikom provođenja usklađenja transfernih cijena porezni obveznik zapravo prijavljuje nepristranu cijenu za neku nadziranu transakciju za koju se utvrdilo da nije u skladu s načelom nepristrane transakcije. Ovisno od porezne jurisdikcije do porezne jurisdikcije, rade se usklađenja sukladno okvirima domaćeg zakonodavstva.²¹ Konačni učinak usklađenja transfernih cijena porezni obveznik trebao bi znati prije podnošenja porezne prijave poreza na dobit kako bi znao iznos poreza kojeg je potrebno platiti. Naravno, ako bi isto bilo potrebno učiniti. Prilikom provođenja usklađenja mora se voditi računa o potencijalnim učincima na poreznu obvezu, a i samo provođenje usklađenja isključivo ovisi o poreznom obvezniku koji odlučuje želi li isto provesti. Ukoliko se zauzme konzervativniji stav u tom će se slučaju usklađenje provesti. Bez obzira hoće li se provesti usklađenje ili ne, važno je iz perspektive poreznog obveznika da se osigura usklađenost s načelom nepristrane transakcije. Ovaj mehanizam pruža određenu fleksibilnost, pragmatičan pristup opravdavanju transfernih cijena koji je tijekom opravdavanja transfernih cijena u pandemijskim poslovnim godinama od strane većina poreznih uprava prihvaćen uključujući i Poreznu upravu RH.

---

²⁰ Radusin-Lipošinović, M., Šrepfler, D. 2021. *Utjecaj pandemije COVID-19 na analizu usporedivosti kod transfernih cijena*. Pravo i porezi 2/21. Računovodstvo, revizija i financije. 52–58.

²¹ Radusin-Lipošinović, M., Šrepfler, D. 2021. *Utjecaj pandemije COVID-19 na analizu usporedivosti kod transfernih cijena*. Pravo i porezi. 2/21. Računovodstvo, revizija i financije. 52–58.

Kroz sve prethodno navedeno vidljiva je potreba za tim da države koje prihvaćaju Smjernice OECD-a kroz svoje zakonodavne okvire uredi pitanja izvanrednih ekonomskih okolnosti, ali i općenito stajalište oko Smjernica, bilo kroz preuzimanje i implementiranje određenih dijelova Smjernica OECD-a uz preduvjet da se postigne harmonizacija ili kroz češća izdavanja mišljenja, posebice promatrajući desetak godina unatrag kada smo imali već dvije velike krize. Naravno, mora se uzeti u obzir da je sve teže dati točna buduća ekonomska predviđanja i da je izvanredne događaje nemoguće predvidjeti, ali upravo zbog toga se javlja potreba za uspostavljanje jasnih, preciznih i točnih kriterija, u ovom slučaju, transfernih cijena. Vraćajući se na trenutno stanje, razvidno je da će doći do određenih odstupanja u transfernim cijenama kod povezanih društava zbog ponovnog nastupa izvanrednih okolnosti. Iako u ovom trenutku OECD nije prepoznao važnost izdavanja novih smjernica kao što je to bio u slučaju izbijanja pandemije koronavirusa, uvelike se možemo osloniti na iste u pogledu opravdavanja nastalog gubitka, odnosno znatnog pada profitabilnosti određenog društva. Više pozornosti morat će se usmjeriti na praćenje ishoda tržišnog, operativnog i financijskog rizika. Potrebno je spomenuti da sve industrije ne će biti isto pogođene kao ni sva geografska područja (izglednije je da će društva s poslovanjem koje je fokusirano uglavnom na europsko tržište biti jače pogođena) te će opravdavanje transfernih cijena uz poštivanje osnovnog načela nepristranosti transakcije ovisiti o što je točnijem mogućem provođenju analize usporedivosti.

2.3.1. Pojam povezanih osoba

Opravdavanje cijena u nadziranim transakcijama između povezanih osoba polazi od načela nepristrane transakcije. Možemo reći da su cijene između povezanih osoba tržišne ako je načelo ispunjeno. Glavna bit primjene načela je analiza kontroliranih i nekontroliranih transakcija provođenjem analize usporedivosti.

Kada govorimo o povezanim osobama, definiciju i pojam određivanja pronalazimo u čl. 13. st. 2. Zakona o porezu na dobit, čl. 46., 47. i 49. OPZ-a te čl. 9. OECD-ovog Modela ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja. Povezanim osobama *smatraju se osobe kod kojih jedna osoba sudjeluje izravno ili neizravno u upravi, nadzoru ili kapitalu druge osobe, ili iste osobe sudjeluju izravno ili neizravno u upravi, nadzoru.*²² Sličnu definiciju možemo iščitati iz članka 9. podstavka 1a)/1b) OECD-ovog Modela ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja. U pogledu prethodno navedenog, povezanim osobama možemo smatrati društva u kojima postoji odnos vladajućeg i ovisnog društva ili kada se govori o odnosu fizičke i pravne osobe. Također se navedeno primjenjuje i na rezidente ako jedna od povezanih osoba ima povlaštenu porezni status, tj. plaća porez na dobit po stopama koje su niže od propisanih ili je oslobođena od plaćanja poreza na dobit, odnosno ako ima u poreznom razdoblju pravo na prijenos gubitka iz prethodnih poreznih razdoblja (u vidu analiziranja financijskih transakcija).²³ Kontrola nad ovisnim društvom od stane vladajućeg društva ili fizičke osobe postoji kada se ispuni jedan od uvjeta propisanih u čl. 48. OPZ-

---

²² Zakon o porezu na dobit (NN br. 177/04., 90/05., 57/06., 146/08., 80/10., 22/12., 148/13., 143/14., 50/16., 115/16., 106/18., 121/19., 32/20., 138/20., 114/22.) na snazi od 1. siječnja 2023.

²³ Prema čl. 13. st. 5. Zakona o porezu na dobit (NN br. 177/04., 90/05., 57/06., 146/08., 80/10., 22/12., 148/13., 143/14., 50/16., 115/16., 106/18., 121/19., 32/20., 138/20., 114/22.).

a²⁴. Skraćeno govoreći i ne navodeći detaljno uvjete, ako je vidljivo ili se utvrdi da jedno društvo nad drugim ima značajan utjecaj na poslovanje te odlučuje o internom organizacijskom ustroju, mogu se smatrati povezanim osoba. Također, ako je fizička osoba član uprave jednog društva, ujedno i član nekog drugog društva bez da ispunjava neki od uvjeta propisanih čl. 48. OPZ-a, može se dovoditi u pitanje povezanost takvih društava. Kroz primjere u praksi možemo vidjeti da takvih odnosa ima sve više te se kod nekih javljaju obrasci ponašanja povezanih osoba unatoč tome što se službeno takva društva ne smatraju povezana. U takvim slučajevima može bitno je vrlo teško utvrditi da ta osoba (fizička ili pravna) zaista ima, osim upravljačkih ovlasti, i ovlasti značajno utjecati na poslovanje društva budući da moramo uzeti u obzir da nije jedini član takvog društva. U takvom slučaju primjerice uvjet od 50 % glasačkih prava uspostavljen na temelju sporazuma s drugim imateljima prava glasa nije primjenjiv jer osoba u praksi ne mora imati zaista 50 % glasačkih prava nad drugim članovima da bi mogao utjecati na njih te time ugovarao uvjete koje bi ugovarala dva stvarna povezana društva. Stroži kriterij primjene utvrđivanja kontroliranog društva vidamo kod utvrđivanja inozemnog povezanog društva gdje se povezanim osoba smatraju subjekti u kojem porezni obveznik izravno ili neizravno posjeduje udio u smislu glasa ili vlasništva kapitala od 25 % ili više ili ostvaruje pravo na primitak od 25 % ili više dobiti tog subjekta, odnosno fizičke osobe ili subjekti. Ako bi fizička osoba ili subjekt u više subjekata ili poreznih obveznika imali udio od 25 % na više, sva takva društva možemo smatrati povezanim. Ovaj kriterij prilikom provođenja ekonomske analize široko je prihvaćen od strane Porezne uprave (A,A+,A-) prilikom izbora usporedivih nekontroliranih društava.

2.3.2. Obveza podnošenja Studije o transfernim cijenama

U hrvatskom zakonodavstvu ne postoji obvezno podnošenje studije o transfernim cijenama već se sama studija predaje isključivo na zahtjev od strane Porezne uprave tijekom poreznog nadzora. Od trenutka kada Porezna uprava zatraži dokumentaciju o transfernim cijenama društvo koje je u procesu nadzora ima u praksi 30 do 45 dana za pripremu studije. Svakako se ovaj rok također može produljiti obzirom da u takom kratkom vremenu nekada nije realno očekivati dostavu studije. Unatoč tome što podnošenje studija nije obvezno, većina poreznih obveznika koji su dužni imati pripremljenu dokumentaciju (povezane osobe veliki porezni obveznici) redovno pripremaju studije, dok manji dio iste i podnosi s poreznom prijavom poreza na dobit. Razlog produženja roku je taj što zapravo predaja studije nije obvezna te što sam zakonski rok kojim bi se definirala izrada studije nije propisan. Unatoč tome što je u praksi uobičajeno da se u slučaju nadzora primjenjuje prethodno navedeni definirani rok, također možemo reći da se primjenjuju odredbe OPZ-a vezane uz rokove prilikom provođenja poreznog nadzora. Točnije, mogle bi se primjenjivati odredbe o roku ispravka prijave u slučajevima da zbog toga može doći do manje ili više plaćenog poreza.²⁵

---

²⁴ 1. ima izravan ili neizravan većinski udio ili izravnu ili neizravnu većinu glasačkih prava, 2. ima pravo izabrati, odnosno imenovati i/ili pozvati većinu članova uprave, odnosno većinu izvršnih direktora ili nadzornog, odnosno upravnog odbora, 3. ima pravo provoditi ili provodi prevladavajući utjecaj, 4. ima pravo upravljanja poslovnim i financijskim politikama društva na temelju ovlasti iz statuta ili društvenog ugovora ili nekog ugovora ili sporazuma, 5. ima kontrolu nad više od 50 % glasačkih prava uspostavljenom na temelju sporazuma s drugim imateljima prava glasa ili 6. ima moć usmjeravanja većine glasova na sastancima uprave, izvršnih direktora, nadzornog odbora, odnosno upravnog odbora ili odgovarajućeg upravljačkog tijela društva.

²⁵ Prema čl. 76. Općeg poreznog zakona (NN br. 115/16., 106/18., 121/19., 32/20., 42/20., 114/22.).

U tom pogledu vrlo lako se može na različite načine protumačiti rok podnošenja Studije o transfernim cijenama koji se može protezati od 15 dana do 3 godine. Nedoumice oko podnošenja i pripreme same studije vrlo lako bi se mogle riješiti uvođenjem zadanog roka ne dužeg od godine dana, ali i pokušati izbjeći na neki način rok podnošenja poreze prijave. Izbjegavanje roka podnošenja porezne prijave bilo bi, zapravo, razumno rješenje jer se sama izrada studije temelji na financijskim podacima koji moraju biti finalni, a ne preliminarni kako bi odražavali stvarno stanje.

Također, kada govorimo o poreznom nadzoru potrebno je istaknuti rok zastare. Rok zastare poreznog nadzora u kojem su predmet nadzora transferne cijene, ali i općenito rok zastare koji se primjenjuje, u tom je slučaju tri godine te počinje teći od godine u kojoj je porezna obveza trebala biti utvrđena.²⁶ Primjerice, za 2022. godinu obveza poreza na dobit je trebala biti utvrđena u 2023. godini, dok rok zastare počinje teći od 1. siječnja 2024. godine. Konkretno, zastara za porezni nadzor za 2022. godinu istječe s 31. prosincem 2026. godine. U posebnim slučajevima, ako postoji opravdana sumnja u počinjenje težih slučajeva poreznih prijevара, rok zastare se produljuje na šest godina. Prema tome godine otvorene za nadzor nad transfernim cijenama bile bi sljedeće : 2019., 2020. i 2021.

Kako sam rok nije zakonski propisan, svakako je potrebno da porezni obveznici pokušaju krenuti s pripremom studije o transfernim cijenama odmah po završetku poslovne godine kako bi, posebice veliki porezni obveznici kojima je to na neki način zakonski predviđeno, predali studiju o transfernim cijenama zajedno s poreznom prijavom. U protivnom se izlažu nepotrebnom riziku da u postupku nadzora, ako bi isti obuhvaćao i nadzor transfernih cijena, dođe do potencijalnih kazni. Dodatno, svakako postoji mogućnost da se u samoj brzini pripreme dogode nenamjerni previdi u vidu zaboravljanja ili pogrešnog pozivanja na dokumentaciju koja dokazuje da su cijene primijenjene u transakcijama između dva povezana društva tržišne i u skladu s načelom nepristrane transakcije. Kako bi se prethodno navedeno izbjeglo svakako se preporučuje da se sa samom pripremom studije o transfernim cijenama krene što je ranije moguće i da samo društvo da dovoljan angažman u procesu izrade kako bi se na kvalitetan način studija završila.

2.3.3. Propisane metode transfernih cijena

Metode transfernih cijena propisane su člankom 13. Zakona o porezu na dobit i zasnovane su na OECD Smjernicama i načelu nepristrane transakcije. Prilikom utvrđivanja i procjene jesu li poslovni odnosi između povezanih društava bili ugovoreni po tržišnim cijenama mogu se koristiti tzv.:

a) tradicionalne ili klasične transakcije metode :

- I. **Metoda usporedivih nekontroliranih cijena (CUP)²⁷** → prilikom korištenja ove metode, cijene prodanih proizvoda, roba ili usluga u kontroliranim transakcijama uspoređuju se s onima u nekontroliranim transakcijama i usporedivim okolnostima. Vršiti se izravna usporedba kontroliranih i nekontroliranih cijena proizvoda ili usluga. CUP metoda se u praksi koristi vrlo rijetko zbog toga što je vrlo teško pronaći

²⁶ Prema čl. 108. Općeg poreznog zakona (NN br. 115/16., 106/18., 121/19., 32/20., 42/20., 114/22.).

²⁷ OECD Smjernice (2022), II. Poglavlje, II. dio, Klasične transakcijske metode, točka 2.14. do 2.26.

usporedivu nekontroliranu cijenu, posebice zbog toga što je, kako bi transakcija bila usporediva, potrebna ne samo sličnost proizvoda, robe ili usluga koje se uspoređuju već i sličnost u svim drugim segmentima transakcija (funkcije i rizici, karakteristike ugovornih odnosa, ekonomski uvjeti te sličnost samih tržišta). CUP metoda može se koristiti u *internoj* ili *eksternoj* varijanti. O *internoj* varijanti govorimo ako društvo iste proizvode, robu ili usluge primjerice prodaje ili pruža pod jednakim uvjetima povezanim i nepovezanim društvima s time da je potrebno na umu imati i količinu prodaje, odnosno opseg pružanja usluga kako bi se isto moglo smatrati usporedivim. *Eksterna* varijanta vrlo je rijetka ako govorimo o proizvodima ili uslugama budući da uz razumljive razloge niti jedno od društava na tržištu koje prodaje iste ili slične proizvode te pruža isti set ili približno jednak set usluga ne će dati na uvid svoje cijene prodaje, odnosno pružanja usluga. Generalno kada govorimo o primjeni CUP metode, najčešće se ipak koristi u eksternoj varijanti za financijske transakcije kao što su grupni zajmovi jer za takve vrste transakcija postoji dovoljan broj dostupnih podataka i tržišni standardi pomažu u određivanju uvjeta. Kao primjer možemo dati određivanje kreditnog rejtinga zajmoprimca gdje će banke koristiti iste dostupne formule i u konačnici postaviti osnovu za određivanje kamatne stope na zajmove. Također se ova metoda koristi i za određivanje intelektualnog vlasništva koje se naplaćuje za korištenje marki i licenci pomoću baza podataka koje prikupljaju podatke o takvoj vrsti ugovora (najpopularnija baza podataka za intelektualno vlasništvo je ktMINE baza podataka).

- II. **Metoda trgovačkih cijena (RPM)**²⁸ → Polazišna točka ove metode su cijene po kojoj se roba nabavljena od povezanih osoba prodaje nepovezanim osobama. Navedene cijene, odnosno cijena se umanjuje za odgovarajuću bruto (trgovačku) maržu koja se može postići u trenutnim tržišnim uvjetima. Tako dobiveni ostatak predstavlja cijenu po kojoj je roba mogla biti nabavljena od nepovezanih osoba nakon oduzimanja povezanih troškova. Metoda trgovačkih cijena zahtijeva manje stroge razine usporedivosti dobrima kojima se trguje. U pravilu se ova metoda koristi najčešće kod povezanih osoba koji se javljaju kao ograničeni distributeri. Drugim riječima, kod prodavatelja koji ne dodaju neku značajniju vrijednost dobrima tako što ih djelomično primijene ili tako što se koriste vrijednom nematerijalnom imovinom kako bi takav proizvod unaprijedili na bilo koji način. Potrebno je naglasiti kako je prilikom korištenja ove metode vrlo važno pronaći te usporediti dobavljače čije su funkcije vrlo slične, a ne proizvode za razliku od prethodno navedene metode usporedivih nekontroliranih cijena (bilo kakve veće razlike dovode do odstupanja u bruto maržama). Bruto maržu dobivamo na način da prihode od prodaje oduzmemo od nabavne vrijednosti prodanih dobara, a dobiveni rezultat podijelimo s ostvarenim prihodom od prodaje.

---

²⁸ OECD Smjernice (2022), II. Poglavlje, II. dio, Klasične transakcijske metode, točka 2.27. do 2.44.

III. Metoda dodavanja bruto dobiti (CPM)²⁹ → Primjenom metode dodavanja bruto dobiti u obzir se uzimaju troškovi proizvoda, poluproizvoda ili usluga koje je imala povezana osoba koja je iste prodala drugoj povezanoj osobi. Potom na tako utvrđene troškove dodaje se odgovarajuća bruto dobit koja se može postići u stvarnim tržišnim uvjetima. Dobiveni iznos predstavlja cijenu po kojoj su proizvodi ili usluge mogli biti nabavljeni od nepovezanih proizvođača. Detaljnije, ova metoda se koristi kako bi se odredile odgovarajuće cijene koju mora platiti dobavljač robe ili usluge povezanom društvu. Cijena se određuje dodavanjem odgovarajuće bruto marže na troškove nastale od strane dobavljača, tako da sam dobavljač ostvari odgovarajuću dobit u skladu s tržišnim uvjetima te izvršenim funkcijama. Prvo moramo odrediti troškove koje je imao dobavljač, drugo, moramo na tako nastale troškove dodati odgovarajući dodatak kako bi se ostvarila odgovarajuća dobit. Kada se tržišna nadoknada pridoda nastalim troškovima u kontroliranoj transakciji (za proizvode), može se smatrati da je dobivena cijena bila u skladu s načelom nepristrane transakcije. Kao i kod metode trgovačkih cijena i kod ove metode usporedivost prvotno ovisi o sličnosti obavljenih funkcija i preuzetih rizika. Sličnost dobara, odnosno proizvoda, nije toliko važna. Međutim, metoda dodavanja bruto dobiti zahtijeva vrlo usporedive kontrolirane i nekontrolirane transakcije i dobivanje detaljnih informacija o transakcijama, koje ako se sagledaju izvan teorije su vrlo rijetke. U konačnici se ova metoda u praksi rijetko koristi.

b) metode transakcijske dobiti odnosno profitne metode:

I. Metoda podjele dobiti (PSM)³⁰ → Korištenjem ove metode eliminira se učinak posebnih uvjeta na dobit u poslovima između povezanih osoba. Takva eliminacija provodi se utvrđivanjem podjele dobiti koju bi nepovezane osobe ostvarile sudjelovanjem u jednom ili više poslova. Sukladno ovoj metodi, najprije se utvrđuje podjela dobiti između povezanih osoba u jednom ili više poslova u kojima te osobe sudjeluju. Nakon toga procjenjuje se podjela dobiti između nepovezanih osoba (prema tržišnim uvjetima) u istom poslu te se tako utvrđeni udjeli u dobiti raspoređuju na povezane osobe. Primjenom ove metode ocjenjuje se vrijednost doprinosa svakog društva transakciji na temelju provedene funkcionalne analize. Najčešće je primjenjiva u slučajevima kada svaka osoba iz neke promatrane transakcije posjeduje značajne količine nematerijalne imovine. Točnije, kada u transakcijama povezane osobe daju značajan i jedinstven doprinos. Kao primjer takvih transakcija možemo navesti uspostavljanje partnerstva ili zajedničko iskorištavanje nematerijalne imovine kao što su marke. Na kraju bi trebalo biti moguće procijeniti podjelu dobiti između povezanih osoba na način da tako podijeljena dobit reflektira dobit koju bi ostvarila neovisna društva. Metoda podjele dobiti ne koristi se često u praksi budući da se radi o najkompliciranijoj metodi, ali je svakako za očekivati da će kroz dogledno vrijeme postati učestala s obzirom da imamo sve više visoko integriranih transakcija koje su međusobno ovisne.

---

²⁹ OECD Smjernice (2022), II. Poglavlje, II. dio, Klasične transakcijske metode, točka 2.45. do 2.61.

³⁰ OECD Smjernice (2022), II. Poglavlje, II. dio, Klasične transakcijske metode, točka 2.64. do 2.113.

II. Metoda neto dobitka (TNMM)³¹ → Prema ovoj metodi utvrđivanje jesu li transakcije između povezanih osoba zasnovane na tržišnim uvjetima temelji se na ispitivanju ostvarene neto dobiti koju jedna osoba ostvaruje u poslovima s povezanim osobama u odnosu na neku osnovu kao što su ukupni troškovi, prihodi od prodaje, imovina ili kapital. Ukoliko je moguće, takva ostvarena marža dobivena iz transakcija s povezanom osobom uspoređuje se s maržom ostvarenom s nepovezanom osobom. Ako navedeno nije moguće primijeniti, maržu ostvarenu u transakcijama s povezanom osobom uspoređuje se s maržama koje slična usporediva poduzeća u sličnim okolnostima ostvaruju s nepovezanim transakcijama. Prednost primjene metode neto dobitka je ta što je ona manje podložna razlikama u proizvodima i funkcijama, nego kada se u obzir uzima bruto marža. Dodatno, a za razliku od drugih metoda transfernih cijena, metoda neto dobitka zahtijeva da transakcije budu uglavnom slične kako bi se mogle usporediti. Navedena metoda može se koristiti u brojnim slučajevima, no mora se oprezno koristiti jer bez obzira ukoliko bi metoda neto dobitka ukazivala na to da su transakcije između povezanih osoba u skladu s načelom nepristrane transakcije postoji mogućnost da iste nisu u skladu s tržištem. Metoda neto dobitka vrlo se često koristi u praksi u slučajevima kada nije moguće primijeniti bilo koju drugu metodu, a isto tako često služi kao dodatna metoda koja potvrđuje da je neka transakcija u skladu s načelom nepristrane transakcije najčešće kao dopuna CUP metodi (osim metode neto dobitka i druge metode mogu poslužiti kao dodatni dokaz da je transakcija provedena u skladu s načelom nepristrane transakcije). Primjenom metode neto dobitka ispituje se „ostvarena neto dobit u odnosu na neku osnovu“. Takvu osnovu mogu sačinjavati ukupni troškovi, imovina ili vlastiti kapital te prihodi od prodaje koju jedna osoba ostvaruje u poslovima s jednom ili više povezanih osoba. Ostvaren neto rezultat uspoređuje se s neto rezultatom sličnih osoba u sličnim okolnostima (učestalije je korištenje vanjskih usporednica nego unutarnjih). Cjelokupna bit ove transakcije metode je uspoređivanje neto marže kontroliranog društva s onom nekontroliranog društva. Takva usporedba postiže se primjermom odgovarajućeg pokazatelja profitabilnosti (engl. *Profit Level Indicator* ili skraćeno PLI). Pokazatelji neto rezultata, odnosno dobitka, su neto dodatak na troškove i operativna marža.

U nastavku se daje kratki opis pokazatelja profitabilnosti neto dodatka na troškove (NCP)³² i operativne marže (OM)³³:

- **neto dodatak na troškove** dobijemo na način da stavimo u omjer operativnu dobit tj. EBIT i poslovne rashode, odnosno operativne troškove. Iz operativnih, ukupnih troškova ili poslovnih rashoda, ovisno o terminologiji koja se koristi, potrebno je isključiti izvanredne stavke za koje je izgledno da se ne će ponovno ponoviti (primjerice kvar stroja). U konačnici ukupni troškovi se moraju sastojati od izravnih i neizravnih operativnih/učestalih troškova društva. Neto dodatak na troškove mjeri povrat na ukupne troškove društva. Kroz korištenje neto dodatka na troškove

³¹ OECD Smjernice (2022), II. Poglavlje, II. dio, Klasične transakcijske metode, točka 2.114. do 2.155.

³² Neto dodatak na troškove možemo još prepoznati pod nazivom ROTC (engl. „*Return on total Costs*“)

³³ Operativnu maržu možemo još prepoznati pod nazivom ROS (engl. „*Return on Sales*“)

eliminira se učinak kategorizacije troškova kao što su primjerice *troškovi prodane robe* ili *operativni troškovi*, dok s druge strane ako to stavimo u usporedbu s tradicionalnom metodom dodavanja bruto dobiti takvo eliminiranje se kosi jer metoda dodavanja bruto dobiti zahtjeva pravilnu kategorizaciju troškova.³⁴ Ovaj pokazatelj najčešće se koristi kada društvo obavlja rutinske aktivnosti te ne preuzima značajne rizike kao što je proizvodnja

- **operativna marža** je omjer EBIT-e i poslovnih prihoda/prodaje. Primjenom ovog pokazatelja mjeri se povrat od prometa društva. Slično kao i kod neto dodatka na troškove samo u pogledu prihoda, operativna marža kao pokazatelj eliminira razlike nastale razvrstavanjem na prihode od prodaje i ostale prihode što nije slučaj u pogledu korištenja metode trgovačkih cijena kao tradicionalne metode koja zahtjeva detaljnu specifikaciju. Operativna marža kao pokazatelj primjenjuje se kod aktivnosti prodaje i distribucije što su ujedno i složenije funkcije.

Prilikom utvrđivanja jesu li poslovni odnosi između povezanih osoba³⁵ tržišni, koristit će se jedna od spomenutih metoda. Sukladno navedenom, ako se između povezanih osoba u njihovim poslovnim odnosima ugovore takve cijene ili neki drugi uvjeti koji se mogu razlikovati od cijena ili drugih uvjeta koji bi se ugovorili između povezanih osoba, tada se sva dobit u iznosu koji bi bio ostvaren, a da se radi o odnosima između povezanih osoba, uključuje u poreznu osnovicu povezanih osoba.

Jednom izabrana metoda koja se odredi kao najbolji izbor za analiziranje neke transakcije u danom trenutku mora se dosljedno primjenjivati sve do trenutka kada ne dođe do značajnih promjena kod same transakcije, funkcionalnog profila društva ili mogućnosti primjene tradicionalne transakcijske metode ispred primijenjene profitne metode. U trenutku kada dođe do promjene metode potrebno je detaljno objasniti nove spoznaje do kojih se došlo kako bi se opravdala primjena nove metode za analiziranje međukompanijskih transakcija. S obzirom da ovisno o primjeni metode rezultati analize mogu varirati (primjerice prethodno se primjenjivala metoda trgovačkih cijena, ostvarena bruto marža koja bi proizašla iz određene transakcije prodaje trgovačke robe ili usluge povezanim društvima možda ne bi bila u skladu s načelom nepristrane transakcije dok bi s druge strane primjenom TNMM metode i korištenjem neto dodatka na troškove kao indikatora profitabilnosti došli do rezultata da je cijena u promatranim transakcijama određena u skladu s načelom nepristrane transakcije zbog prirode same metode³⁶) i time se prividno prikrilo zapravo stvarno stanje koje možda i nije u potpunosti u skladu s načelom nepristrane transakcije. Međutim, može doći i do situacija gdje društvo primjerice dođe do određenih podataka kojima može dodatno opravdati primijenjene cijene. *Recimo da imamo društvo A koje nabavlja strojeve i rezervne dijelove od povezanog društva proizvođača B te je iste proizvode dalje prodavalo*

---

³⁴ Radusin-Lipošinić, M., Šrepfler, D. 2021. *Transferne cijene u Republici Hrvatskoj*. Računovodstvo, revizija i financije. 114–126.

³⁵ Detaljnije objašnjenje i definicija povezanih osoba navodi se u poglavlju 2.3.1. ovog rada.

³⁶ Navedeno ne znači da porezni obveznik zaista s namjerom želi prikriti svoje stvarno stanje transakcija s povezanim osobama već se radi o tome da društvo nije imalo druge mogućnosti analize same transakcije. Teret dokazivanja svakako pada na Porezu upravu.

neovisnim trećim stranama kao krajnjim korisnicima. Društvo B je u jednom trenutku svojoj grupaciji pripojilo neovisnog proizvođača C koji je iste ili slične strojeve prodavao neovisnim distributerima. U jednom trenutku društvo B odlučuje pripojiti svojoj grupi društvo C. Kako je društvo C nudilo slične ugovorne odredbe i uvjete prodaje strojeve svojim neovisnim distributerima pod kojima sada prodaje strojeve društvu B, društvo A ima na uvid podatke iz kojih je vidljivo da je i društvo B prodavalo strojeve društvu A pod istim uvjetima, odnosno ostvarivalo iste ili slične bruto marže na prodaji proizvoda kao i društvo C. Sukladno navedenom društvo A može biti sigurno kako je ostvarena bruto marža na veleprodaji strojeva kupljenih od društva B jednaka ili približno ista neovisnih distributera (u ovom slučaju u situaciji društva C prije pripajanja od strane društva B) na veleprodaji, u većem dijelu, usporedivih strojeva.

Iz prethodno navedenog primjera vidljivo je kako društvo može dodatno opravdati cijene transakcija između povezanih društava. Iako je navedeni primjer nešto rjeđi u praksi, društvo za naredno razdoblje može biti sigurno da su cijene primijenjene u transakcijama tržišne, što može pružati određenu sigurnost u slučaju potencijalnog poreznog nadzora gdje su predmet nadzora tržišne cijene.

Prilikom određivanja primjene neke od propisanih metoda transfernih cijena, uvelike nam može pomoći priroda same transakcije pa tako se kod nekih transakcija pojedine metode češće koriste od drugih:

- **metoda usporedivih nekontroliranih cijena** najčešće se koristi kod zajmova između povezanih društava unutar grupe i transakcija koje uključuju prijenos intelektualnog vlasništva
- **metoda trgovačkih cijena** najčešće se koristi kod djelatnosti distribucije, ali uz važnu napomenu da društvo distributer ne dodaje značajnu dodanu vrijednost dobrima na način da bi ih u nekom dijelu mijenjao ili unaprijedio
- **metoda dodavanja bruto dobiti** vrlo često se koristi kod proizvodnih društava i u transakcijama pružanja usluga
- **metoda podjele dobiti** u pravilu se koristi kod najsloženijih oblika transakcija gdje društva s jedne i druge strane transakcije upotrebljavaju značajnu nematerijalnu imovinu. Može se koristiti i u slučajevima više nadziranih transakcija te se radi o jednoj od najmanje primjenjivanih transakcija u praksi
- **metoda neto dobitka** zasigurno je jedna od najprimjenjivanijih metoda jer služi kao zadnji izbor u slučajevima kada je teško identificirati svaku pojedinu transakciju.

Treba imati na umu da iako se neke metode transfernih cijena u određenim slučajevima češće primjenjuju od drugih metoda, isto ne znači da se one mogu uvijek jednako kroz godine primjenjivati u svim slučajevima jer o tome ovisi veliki broj čimbenika i karakteristika pojedinog društva, transakcija koje se poduzimaju i općenito politike transfernih cijena na razini grupe koji se mogu u nekom razdoblju promijeniti.

2.3.4. Prethodni sporazum o transfernim cijenama

Opcija u pogledu sklapanja prethodnog sporazuma o transfernim cijenama (eng. „*Advance Price Arrangements*“) pruža mogućnost poreznim obveznicima odabira načina na koji će se određena transakcija u nekim budućim razdobljima analizirati, a prije nego se određeni set transakcija počinje provoditi. Prethodni sporazum o transfernim cijenama poreznim obveznicima može smanjiti teret u vidu administrativne prirode i brige oko poreznog nadzora u kasnijim razdobljima ali u početku, prilikom sklapanja prethodnog sporazuma o transfernim cijenama, može predstavljati veliki izazov za samog poreznog obveznika i Poreznu upravu.³⁷ Ovaj mehanizam određivanja transfernih cijena prisutan je u našem zakonodavstvu nešto više od pet godina³⁸. Službena statistika o broju sklopljenih prethodnih sporazuma o transfernim cijenama u Republici Hrvatskoj ne postoji kao niti jedan javno dostupan primjer prethodnog sporazuma. Može se pretpostaviti da ipak određeni broj prethodnih sporazuma o transfernim cijenama postoji. Detaljna objašnjenja cijelog postupka sklapanja koja se navode u Pravilniku o postupku sklapanja prethodnog sporazuma (u nastavku: Pravilnik) čine se dostatnim za poreznog obveznika te bi trebao biti u mogućnosti podnijeti zahtjev za sklapanjem. Problem oko sklapanja može se uvidjeti ne toliko u samoj kompleksnosti jer u konačnici ovdje se radi o postizanju sporazuma između poreznog obveznika i Porezne uprave, već u spremnosti jedne i druge strane na iscrpan proces koji prethodi sklapanju takve vrste sporazuma.

Prednosti prethodnog sporazuma o transfernim cijenama su te da se njime osigurava veća razina sigurnosti u jurisdikcijama ugovornih strana, smanjuje se vjerojatnost dvostrukog oporezivanja i može proaktivno spriječiti sporove oko transfernih cijena.³⁹ Dakle, prednosti za obje strane nadilaze sam proces koji, kako je i već navedeno, može biti izrazito iscrpljujući.

Glavni nedostatak sklapanja prethodnog sporazuma o transfernim cijenama je sama specifičnost takve vrste sporazuma koji mogu značajno varirati od slučaja do slučaja, transakcije do transakcije gdje se unaprijed određuju transferne cijene za određeni broj godina, bilo da se određuje metodologija analiziranja transfernih cijena ili pokušaja dobiti neki konkretan rezultat transfernih cijena predviđanjem temeljenim na prirodi samog predviđanja ili kritičkim pretpostavkama samog predviđanja.⁴⁰ U konačnici pouzdanost predviđanja ovisi o činjenicama i okolnostima svakog pojedinačnog slučaja na što se mora posebno obratiti pozornost kada se u obzir uzima opseg prethodnog sporazuma o transfernim cijenama. Ukoliko neku okolnost nije moguće sa sigurnošću predvidjeti, daljnja razmatranja nije potrebno uzimati u obzir, odnosno isto se ne bi trebalo uključivati u sporazum o transfernim cijenama. Nedokaziva predviđanja je potrebno ostaviti za

---

³⁷ OECD Smjernice (2022), IV. Poglavlje, F dio, Prethodni sporazum o transfernim cijenama, točka 4.134. do 4.136.

³⁸ U hrvatskom zakonodavstvu pitanje sklapanja prethodno sporazuma o transfernim cijenama detaljno je objašnjeno u Pravilniku o postupku sklapanja prethodnog sporazuma o transfernim cijenama (NN 4 42/2017). Zakon o porezu na dobit također spominje sklapanje sporazuma o transfernim cijenama u čl. 14.a Zakona gdje se navodi da Sporazum predstavlja dogovor između poreznog obveznika i Ministarstva financija Porezne uprave te poreznih tijela drugih država u kojima su povezane osobe rezidenti ili posluju preko poslovne jedinice, kojim se za transakcije između povezanih osoba, prije nego su započele, utvrđuje odgovarajući skup kriterija kao što su metode, usporednice, odgovarajuća usklađivanja ili ključne pretpostavke u vezi s budućim događajima, da bi se odredile transferne cijene za te transakcije tijekom određenog razdoblja.

³⁹ OECD Smjernice (2022), IV. Poglavlje, F dio, Prethodni sporazum o transfernim cijenama, točka 4.134.

⁴⁰ OECD Smjernice (2022), IV. Poglavlje, F dio, Prethodni sporazum o transfernim cijenama, točka 4.135. i 4.136.

redoviti nadzor transfernih cijena, točnije moraju biti sadržane u studijama o transfernim cijenama⁴¹.

Sklapanje prethodnog sporazuma o transfernim cijenama može biti jednostran, dvostran ili mnogostran ovisno od porezne jurisdikcije do porezne jurisdikcije. Svakako je preporučljivo u najmanju ruku da se implementira dvostrano sklapanje prethodnog sporazuma o transfernim cijenama jer sklapanje jednostranog sporazuma može dovesti do implikacija kod porezne obveze povezanog društva u drugoj poreznoj jurisdikciji.⁴² Hrvatski zakonodavni okvir predviđa sve tri mogućnosti sklapanja sporazuma: jednostrani, dvostrani i mnogostrani sporazum.

2.3.4.1. Postupak sklapanja prethodnog sporazuma o transfernim cijenama pred tijelima Porezne uprave⁴³

Prethodni sporazum o transfernim cijenama se sklapa kako bi se utvrdio porezni tretman jedne ili više različitih transakcija između povezanih osoba⁴⁴ prije nego što se započelo s provođenjem transakcija (transakcije će se dogoditi u budućim razdobljima za koji se sporazum sklapa). Prilikom sklapanja sporazuma mogu se dogovoriti kriteriji poput metode transfernih cijena koje će se koristiti, usporediva društva, transakcije, profitni indikatori, usklađivanje transfernih cijena ili pretpostavke s budućim događajima oko samih transakcija koje su dio sporazuma. Cilj sporazuma je:

- a) **smanjiti porezni rizik** pri planiranju kompleksnih transakcija koje su materijalno značajan
- b) **osigurati sigurnost u planiranju poslovanja s povezanim društvima**
- c) **rješavanje pitanja transfernih cijena** između poreznog obveznika i Porezne uprave u partnerskom ozračju. Porezni obveznik ima mogućnost sklopiti:
  1. jednostrani sporazum između poreznog obveznika i Porezne uprave (ako dođe do sklapanja jednostranog sporazuma bez dogovaranja s nadležnim tijelom države gdje je povezana osoba poreznog obveznika, u tom slučaju, ako Republika Hrvatska ima sklopljen ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja ili neki drugi međunarodni sporazum, a proizvodi učinak koji nije u skladu s njima, umjesto prethodno sklopljenog sporazuma o transfernim cijenama primjenjuju se odredbe ili ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja ili međunarodnog sporazuma)⁴⁵
  2. dvostrani ili mnogostrani sporazum između poreznog obveznika i Porezne uprave kao i povezanih osoba poreznog obveznika i poreznih tijela drugih država u kojima su povezane osobe tuzemnog poreznog obveznika rezidenti (sklapanje dvostranog ili mnogostranog sporazuma temelji se na ugovoru o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja ili nekog drugog

⁴¹ OECD Smjernice (2022), IV. Poglavlje, F dio, Prethodni sporazum o transfernim cijenama, točka 4.139.

⁴² OECD Smjernice (2022), IV. Poglavlje, F dio, Prethodni sporazum o transfernim cijenama, točka 4.140.

⁴³ Pravilnik o postupku sklapanja prethodnog sporazuma o transfernim cijenama (NN br. 42/17., 156/22.) na snazi od 1. siječnja 2023.

⁴⁴ Za utvrđivanje statusa povezanih osoba primjenjuju se odredbe Zakona o porezu na dobit čl. 13. st. 2. Više o pojmu povezanih osoba vidjeti u poglavlju 2.3.1. ovog rada.

⁴⁵ Radusin-Lipošinić, M. *Pravni okvir sklapanja prethodnih sporazuma o transfernim cijenama*. Pravo i porezi 11/18. Računovodstvo, revizija i financije. 30–35.

međunarodnog sporazuma između države rezidentnosti poreznog obveznika i države rezidentnosti povezane osobe).

Sukladno čl. 4. st. 1. Pravilniku postupak sklapanja sporazuma provodi se u sljedećih pet faza:

1. podnošenje inicijative za sklapanje sporazuma
2. prethodni razgovor
3. podnošenje izjave o namjeri sklapanja sporazuma
4. sklapanje sporazuma
5. praćenje provedbe sporazuma.

Inicijativu/prijedlog za pokretanje sklapanja sporazuma pokreće porezni obveznik u kojoj on predlaže vrstu sporazuma kojeg želi sklopiti (jednostrani, dvostrani ili mnogostrani). Nakon što Porezna uprava razmotri sve mogućnosti sklapanja sporazuma, bilo jednostranog, dvostranog ili mnogostranog uvijek će prije nego što obavijesti poreznog obveznik obavijestiti drugu državu rezidentnosti povezane osobe poreznog obveznika ukoliko bi došlo do prekograničnog učinka. U slučaju zaprimanja zahtjeva od poreznog tijela iz druge države, Porezna je uprava dužna obavijestiti porezne obveznike rezidente da se izjasne o sudjelovanju u roku od petnaest dana od dana primitka obavijesti.⁴⁶ Sam postupak sklapanja prethodnog sporazuma o transfernim cijenama provodi posebno Savjetodavno tijelo za sklapanje sporazuma Porezne uprave, a sastoji se od djelatnika Porezne uprave. Sklapanje sporazuma provodi se u sljedećim fazama:

1. Podnošenje inicijative za sklapanje sporazuma

Porezni obveznik koji ima namjeru podnijeti inicijativu za sklapanje sporazuma može na svoju inicijativu podnijeti Poreznoj upravi u obliku pisane izjave ili u obliku elektroničke pošte na zato predodređene adrese. Potrebno je uzeti u obzir da se izjava mora podnijeti barem šest mjeseci prije nego se transakcije započnu provoditi (važno je istaknuti da ukoliko je sam postupak sklapanja pokrenut, a nije dovršen do početka odvijanja transakcija, sporazum je u tom slučaju važeći iako je došlo do početka transakcija, sve pretpostavke ili činjenice vezane uz predmetne transakcije kod kojih je došlo do promjena unose se u sporazum). Detaljan sadržaj koji izjava mora sadržavati taksativno je naveden u čl. 5. Pravilnika. Po zaprimanju izjave Porezna uprava utvrđuje mogućnost, provedivost i mogućnost sklapanja sporazuma.

2. Prethodni razgovor

Ukoliko Porezna uprava dođe do svojevrsnog zaključka, nekonačne odluke, da je sklapanje sporazuma vjerojatno, uputit će poziv na prethodni razgovor koji je obvezujući za samog poreznog obveznika ili njegovog opunomoćenika (u postupku sklapanja sporazuma poreznog obveznika može zastupati i porezni savjetnik). U suprotnom slučaju, ako Porezna uprava utvrdi da ne postoje osnove za podnošenje inicijative o tome će obavijestiti poreznog obveznika zajedno s obrazloženjima.⁴⁷ Prethodni razgovor može se smatrati najzahtjevniji dio sklapanja sporazuma jer dolazi do razmjene mišljenja, dodatnih informacija i pojašnjenja o pitanjima poput svrhe i cilja sklapanja sporazuma, prijedloga metodologije za određivanje transfernih cijena za transakcije koje

⁴⁶ Prema čl. 3. Pravilnika o postupku sklapanja prethodnog sporazuma o transfernim cijenama (NN br. 42/17., 156/22.).

⁴⁷ Radusin-Lipošinić, M. *Pravni okvir sklapanja prethodnih sporazuma o transfernim cijenama*. Pravo i porezi. 11/18. Računovodstvo, revizija i financije. 30–35.

će biti predmet sporazuma, opseg dokumentacije i prethodne analize potrebne za sklapanje sporazuma, mogući utjecaj koji može proizaći iz sklapanja sporazuma na porezni tretman transakcija iz prethodnih razdoblja, sve ostale pojedinosti u vezi s transfernim cijenama, ključne pretpostavke vezane uz porezne i druge propise, rok za podnošenje izjave, utvrđuje se vrijeme potrebno za sklapanje sporazuma, rok valjanosti sporazuma i dr.⁴⁸ Nakon održanog razgovora, Porezna uprava odlučuje o prikladnosti sklapanja sporazuma. Ključni čimbenik koji će se posebno promatrati prilikom donošenja odluke je prednost koja će se postići odabirom odgovarajućeg skupa kriterija poput metoda, usporednica, odgovarajućih usklađenja i svih ostalih ključnih pretpostavki u svezi s budućim transakcijama tijekom razdoblja za koje se sklapa sporazum, u odnosu na klasičan postupak utvrđivanja transfernih cijena.⁴⁹ Sam prethodni razgovor moguće je ponovno održati, a ovisno o složenosti transakcije. Utvrdi li Porezna uprava prikladnost prijedloga za pokretanje postupka sklapanja sporazuma, obavijestit će poreznog obveznika u roku koji je utvrđen na prethodnom razgovoru. Nakon zaprimanja obavijesti porezni obveznik u danom roku podnosi pisanu izjavu o namjeri sklapanja sporazuma. U protivnom obavještava Poreznu upravu o odustajanju unutar roka utvrđenog kod obavljanja prethodnog razgovora.

3. Podnošenje izjave o namjeri sklapanja sporazuma

Pozitivan ishod prethodnog razgovora dovodi do sljedeće faze sklapanja sporazuma, a to je podnošenje izjave o namjeri sklapanja sporazuma koji se sastoji od općenitih i specifičnih podataka o predmetnim transakcijama uključenog poreznog obveznika i njegovih povezanih osoba. Detaljan sadržaj propisan je čl.8. Pravilnika. Sadržaj izjave o namjeri sklapanja sporazuma ovisi o vrsti sporazuma koji se namjerava sklopiti. Kod jednostranog i dvostranog ili mnogostranog sporazuma moraju se navesti općeniti podatci poput osnovnih podataka o poreznom obvezniku (naziv, OIB ili porezni broj, PD ID broj (ako ga posjeduje), podatke o opunomoćeniku ili poreznom savjetniku), transakcijama s povezanim osobama (opis, količina, vrijednost, vrsta, količina ili slično sukladno vrsti transakcije), rok važenja sporazuma, grafički prikaz pravne i vlasničke strukture uključenih povezanih osoba te nešto specifičnije informacije poput opisa poslovanja i strategije grupe povezanih osoba, godišnja financijska izvješća grupe povezanih osoba, prijedlog i obrazloženje određivanja metodologije transfernih cijena koja se smatra najprikladnijom s obzirom na dane činjenice i okolnosti, financijske i ekonomske analize koje potvrđuje prikladnost primjene predloženih metodologija za utvrđivanje transfernih cijena, pretpostavke na kojima se temelji izjava i kritički obrazložene pretpostavke o učinku mogućih promjena u tim pretpostavka, prijedlog kako provesti moguće prilagodbe u slučaju promjene kritičkih pretpostavki te sve druge relevantne pretpostavke koje mogu utjecati na rezultate transakcija različite od onih navedenih u sporazumu. U slučaju sklapanja dvostranog ili mnogostranog sporazuma, osim prethodno navedenih ključnih sastavnica izjave, nadodaju se podatci o odgovarajućoj pravnoj osnovi za sklapanje sporazuma bilo da se radi o članku iz ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja ili iz nekog drugog primjenjivog međunarodnog ugovora, informaciju o nadzoru kod drugog poreznog obveznika iz grupe u vezi s transakcijama koje ulaze u okvir sklapanja sporazuma (je li nadzor pokrenut, u tijeku

---

⁴⁸ Prema čl. 6. Pravilnika o postupku sklapanja prethodnog sporazuma o transfernim cijenama (NN br. 42/17., 156/22.).

⁴⁹ Radusin-Lipošinić, M. *Pravni okvir sklapanja prethodnih sporazuma o transfernim cijenama*. Pravo i porezi. 11/18. Računovodstvo, revizija i financije. 30–35.

ili zatvoren), informacije o mogućem utjecaju sporazuma na povezane osobe iz grupacije koje ne sudjeluju u transakcijama, informaciju je li porezni obveznik iz druge zemlje koja će biti uključena u sporazum obavijestila nadležno tijelo te države o sklapanju sporazuma, postoji li već sklopljen sporazum u toj zemlji i prijevod na engleski jezik. Nakon predaje i primitka izjave o namjeri sklapanja sporazuma Porezna uprava ide u razmatranje svega navedenog u samoj izjavi te također komunicira nadležnim tijelima u drugim državama članicama u kojima su prisute povezane osobe ili stalne poslovne jedinice povezanih osoba poreznog obveznika koje će biti uključene u sporazum. Kao i kod prethodnih faza, Porezna uprava može prihvatiti ili odbiti izjavu o čemu će obavijestiti poreznog obveznika inicijatora sklapanja sporazuma pisanim putem i u roku koji je predviđen, odnosno utvrđen u prethodnom razgovoru. Prije samog sklapanja sporazuma Porezna uprava i porezni obveznik dogovorit će se oko sadržaja i nadnevka potpisivanja prethodnog sporazuma o transfernim cijenama.

4. Sklapanje sporazuma

Zadnja faza u procesu sklapanja prethodnog sporazuma o transfernim cijenama koja u duhu i cilju treba sadržavati, zaključno, sve prethodno dogovoreno. Obvezni sadržaj sporazuma je sljedeći:⁵⁰

- naziv, odnosno ime i prezime poreznih obveznika koji su obuhvaćeni sporazumom te podatak o svim ostalim strankama uključenih u sklapanje sporazuma
- opis transakcija koje su predmet sporazuma
- opis dogovorene metodologije i drugih sličnih pitanja, kao što su dogovorene usporednice i raspon očekivanih rezultata
- definiciju relevantnih uvjeta koji tvore bazu primjene i izračunavanja metodologije (ovisno o metodi koja se primjenjuje mogu biti indikatori poput prihoda od prodaje, troškovi prodaje, bruto dobit i ostalo)
- kritične pretpostavke na kojima se temelji metodologija te parametre za prihvatljiva odstupanja od pojedinih kritičnih pretpostavki i metode provedbe mogućih prilagodbi zbog promjena u kritičnim pretpostavkama
- dogovorene procedure u slučaju promjena činjeničnih okolnosti koje ne zahtijevaju ponovno pregovaranje u dogovoru
- dogovor o poreznom tretiranju sporednih pitanja
- uvjete koje treba ispuniti porezni obveznik da bi dogovor ostao valjan, kao i postupke koji će osigurati ispunjavanje tih uvjeta
- podatke o obvezama poreznog obveznika koje proizlaze i primjena sporazuma
- obveze i rokove koje moraju ispunjavati stranke sporazuma i koje su posljedice neispunjavanja
- početak same primjene sporazuma i rok na koji se sklapa
- obvezu poštovanja prava i obveza ugovorenih stranaka (svih poreznih obveznika koji su obuhvaćeni sporazumom i Porezne uprave).

---

⁵⁰ Prema čl. 10. Pravilnika o postupku sklapanja prethodnog sporazuma o transfernim cijenama (NN br. 42/17., 156/22.).

Sporazum potpisuju sve ugovorne stranke, a u slučaju dvostranih ili mnogostranih sporazuma, sporazum potpisuju i povezane osobe te ovlaštene osobe nadležnih poreznih ili drugih tijela vlasti zemlje koje su ugovornice.

5. Praćenje provedbe sporazuma⁵¹

Nakon završetka postupka uspješnog sklapanja sporazuma ostaje provedene posljednje faze, a to jest praćenje provedbe sporazuma. Sam sporazum se sklapa na razdoblje od pet godina, ali rok sklapanja ovisi o obilježjima i vrstama transakcija koje su predmetom sporazuma i za to vrijeme Porezna uprava provodi praćenje primjene utvrđene metodologije u samom sporazumu, ali i ostvareni rezultat transfernih cijena nakon svake godine. Sklopljeni sporazum pruža poreznom obvezniku određenu sigurnost u nadzoru, ali isto ne znači izbjegavanje poreznog nadzora u potpunosti. Porezna uprava za vrijeme trajanja sporazuma ne će tražiti usklađivanje transfernih cijena za ugovorene transakcije ukoliko porezni obveznik poštuje dogovorene uvjete. Dođe li do određenih odstupanja, koje su također dio sporazuma, porezni obveznik sukladno utvrđenim prilagodbama provodi iste. Za vrijeme trajanja sporazuma porezni obveznik ima obvezu nadležnom Savjetodavnom tijelu za sklapanje sporazuma kod Porezne uprave podnositi godišnja izvješća o njegovoj provedbi u roku podnošenja godišnje prijave poreza do dobiti ili na dobit ili za dobit. Iz samog izvješća mora biti vidljivo primjenjuju li se i poštuju uvjeti koji su utvrđeni sporazumom te ako je došlo do značajnih promjena je li porezni obveznik pravilno primijenio korekciju sukladno onome što je određeno u sporazumu.⁵² Ako je došlo do odstupanja, porezni obveznik mora napraviti prilagodbe sukladno utvrđenim parametrima sporazuma, najkasnije do roka podnošenja godišnje prijave⁵³. Dođe li do situacije da odstupanja nisu u skladu s utvrđenim parametrima prema sporazumu, porezni je obveznik dužan u roku od trideset dana o tome obavijestiti Poreznu obvezu od nastanka odstupanja. Slijedom navedenog, Poreza će uprava razmotriti dostavu dokumentacije, obaviti ponovno vrednovanje i poduzeti sve odgovarajuće postupke u skladu s onim što utvrdi.

2.3.4.2. Istek roka prethodnog sporazuma o transfernim cijenama (raskid i opoziv) i troškovi postupka

2.3.4.2.1. Istek roka prethodnog sporazuma o transfernim cijenama (raskid i opoziv)

Po isteku roka, ovisno o vremenu na koji se sklopljen, porezni obveznik može produžiti trajanje sporazuma, ali ne duže od poreznog razdoblja koje je u tijeku, odnosno u kojem ističe rok sporazuma. Kako bi porezni obveznik obnovio sporazum, šest mjeseci prije isteka roka može podnijeti izjavu za produženje te se samim tim smatra da je podnesena izjava o namjeri sklapanja sporazuma. Postupak ponovnog sklapanja sporazuma jednak je bez obzira što se radi o ponovnom sklapanju sporazuma.

---

⁵¹ Prema čl. 11. Pravilnika o postupku sklapanja prethodnog sporazuma o transfernim cijenama (NN br. 42/17., 156/22.).

⁵² Radusin-Lipošinović, M. *Pravni okvir sklapanja prethodnih sporazuma o transfernim cijenama*. Pravo i porezi. 11/18. Računovodstvo, revizija i financije. 30–35.

⁵³ Rok za podnošenje godišnje prijave porezna na dobit je 30. travnja tekuće godine za prethodnu godinu (za statističke potrebe) odnosno do 30. lipnja tekuće godine za prethodnu poslovnu godinu. Konsolidirana izvješća moraju se predati do 30. rujna tekuće godine za prethodnu poslovnu godinu.

Osim isteka roka za koji je predviđeno vrijeme trajanja sporazuma, može doći i do **raskida** ili **opoziva** sporazuma. Do **raskida** može doći jednostrano ili međusobnim dogovorom, o čemu Porezna uprava mora pravovremeno obavijestiti poreznog obveznika. Raskid sporazuma nastupa u slučaju ako Porezna uprava utvrdi da je došlo do:⁵⁴

- postojanja netočnog prikaza činjenica, pogrešaka ili propusta u podnesenoj izjavi o namjeri sklapanja sporazuma, godišnjem izvješću, drugoj popratnoj dokumentaciji ili dostavljenim nekim drugim informacijama s tim u svezi, a ne može se pripisati nemaru ili namjernom neispunjavanju obveza od strane poreznog obveznika
- nepoštovanja uvjeta sporazuma od strane poreznog obveznika
- znatnog odstupanja od jedne ili više prethodno utvrđenih kritičkih pretpostavka
- promjena poreznih propisa i odredaba međunarodnog ugovora, ključnih za važenje sporazumu, bez mogućnosti izmjene sporazuma kako bi se uzele u obzir promijenjene okolnosti.

Nastupom jedne od prethodno opisanih okolnosti dolazi do raskida sporazuma. Raskid sporazuma stupa na snagu prvim danom poreznog razdoblja u kojem su utvrđeni razlozi koji su doveli do raskida i nadalje, no u slučaju da je do raskida sporazuma došlo zbog promjena poreznih propisa i/ili odredaba međunarodnog ugovora, sporazum prestaje proizvoditi pravne učinke istekom poreznog razdoblja u kojem je došlo do stupanja na snagu izmjena relevantnog poreznog propisa, odnosno relevantnih odredaba međunarodnog sporazuma ugovora. Sporazum nema snagu učinka na poreznog obveznika, Poreznu upravu ni druge ugovorne stranke nakon raskida.

Raskid ugovora moguće je izbjeći u slučaju da porezni obveznik navede razuman uzrok odstupanja prethodno utvrđenih kritičkih pretpostavki sporazumom i pristane obaviti usklađenje s konačnim ciljem ispravka krivo prikazane činjenice ili činjenica, pogreške, propusta ili nastupa bilo kojeg drugog razloga koji je doveo upravo do nastanka promjena (kritičkih pretpostavki, ali i poreznih propisa ili neke od odredaba ugovora mjerodavnih za sam sporazum).

Kao kod raskida sporazuma, Porezna uprava može **opozvati** sporazum jednostrano ili međusobnim dogovorom o čemu također mora pravodobno obavijestiti i konzultirati poreznog obveznika te druga tijela koja su uključena u sporazum. Razlozi za opoziv sporazuma su sljedeći:

- netočan prikaz činjenica, pogrešaka ili propusta podnesenih u izjavi o namjeri sklapanja sporazuma i dostavljenim godišnjem izvješću te bilo kojoj drugoj popratnoj dokumentaciji ili dostavljenim informacijama s time u svezi
- porezni obveznik nije u značajnoj mjeri poštovao pojedine temeljne uvjete sporazuma
- porezna uprava utvrdi da je predmet sporazuma neautentičan aranžman iz čl. 5.a Zakona o porezu na dobit.

---

⁵⁴ Prema čl. 13. Pravilnika o postupku sklapanja prethodnog sporazuma o transfernim cijenama (NN br. 42/17., 156/22.).

Važna razlika opoziva od raskida sporazuma je ta što se u slučaju opoziva radi o retroaktivnoj primjeni, točnije smatra se da sporazum nije ni bio sklopljen te nema nikakve učinke na poreznog obveznika i ugovorne stranke od prvog dana primjene sporazuma. Time se može zaključiti kako je opoziv možebitno teža povreda odredaba sporazuma nego kada dolazi do raskida sporazuma.

2.3.4.2.2. Troškovi postupka

Troškove postupka sklapanja sporazuma u transfernim cijenama u potpunosti snosi porezni obveznik. Visina troškova određena je ostvarenim prihodima poreznog obveznika, vrsti sklapanja sporazuma, ali i o tome je li porezni obveznik započeo ili započinje poslovanje u poreznom razdoblju u kojem podnosi izjavu. Ako porezni obveznik odluči produljiti sporazum nakon isteka roka onda u tom slučaju plaća 50 % od utvrđenih troškova prema prihodima, a ukoliko porezni obveznik odustane od sklapanja sporazuma nakon što podnese izjavu, vraća mu se 50 % uplaćenog.

2.3.4.3. Prethodni sporazum o transfernim cijenama, instrument koji donosi sigurnost poreznom obvezniku

Postupak sklapanja sporazuma o prethodnim cijenama je iscrpan, izazovan kako za poreznog obveznika tako i za Poreznu upravu, ali u konačnici donosi sigurnost i partnerski odnos između ugovornih strana. Intencija prethodnog sporazuma kao instrumenta u poreznom pravu je osigurati višestruke prednosti u pogledu uspostavljanja transfernih cijena u skladu s načelom nepristrane transakcije. Samo sklapanje sporazuma ima određeni utjecaj i na porezni nadzor transfernih cijena gdje se tijekom postupka sklapanja sporazuma određuje metodologija prema kojoj će se utvrđivati transferne cijene u budućim transakcijama što za poreznog obveznika predstavlja sigurnost ukoliko se pridržava utvrđenih pretpostavki u sporazumu. Unatoč tome što je sporazum sklopljen, ne znači da se nad poreznim obveznikom ne će provesti porezni nadzor. Dođe li do nadzora, porezni će obveznik predložiti sklopljeni sporazum poreznom inspektor, odnosno bilo kojoj drugoj službenoj osobi ovlaštenoj za provođenje poreznog nadzora koji u tom slučaju ne će preispitivati način utvrđivanja transfernih cijena za ugovorene transakcije.

Kao pozitivna posljedica, dolazi do skraćivanja postupka nadzora nad transfernim cijenama koji sam po sebi može biti složen, zahtjevan i dugotrajan s obzirom na prirodu transfernih cijena. Time se također smanjuju mogući dodatni troškovi koji proizlaze iz redovnog nadzora transfernih cijena za poreznog obveznika, ali i Poreznu upravu, posebice imajući na umu da većina poreznih obveznika nema dovoljno resursa samostalno se baviti pitanjem usklađenosti transfernih cijena s načelom nepristrane transakcije, već za taj proces angažira vanjske suradnike. Osim toga, smanjuje se i rizik mogućeg dvostrukog oporezivanja do kojeg može doći sklapanjem bilateralnih i mnogostranih sporazuma. Kako bi pozitivne posljedice sklapanja sporazuma došle do izražaja u postupku sklapanja sporazuma, porezni obveznik i Porezna uprava moraju ući s čvrstom željom i najboljom namjerom provođenja postupka sklapanja. S obzirom na to da je naglasak dan na partnerskom odnosu, može se doći do korisnih informacija o kompleksnim transakcijama koje društvo odnosno multinacionalna korporacija poduzima. Nadalje, time se dobiva korisno znanje za razumijevanje tehničkih aspekata u područjima globalne trgovine i poreznih tretmana. Razvoj takvih vještina, koje će se razviti ovisi isključivo o industriji u kojoj društvo, subjekt sporazuma posluje, omogućit će Poreznoj upravi davanje boljih usluga drugim poreznim obveznicima koje

poduzimaju slične transakcije. Što se veći broj sporazuma sklopi s različitim društvima iz različitih industrija veća je baza podataka kojom Porezna uprava raspolaže, a time se stvara pozitivnija klima u pogledu transfernih cijena te razumijevanja istih.⁵⁵

Negativne strane sklapanja prethodnog sporazuma o transfernim cijenama nadilaze prednosti. Negativne se strane može podijeliti na općenite negativne strane, negativne strane iz gledišta poreznog obveznika te iz gledišta Porezne uprave.

Generalno, prema promatranjima OECD-a i iskustvima brojnih poreznih jurisdikcija, opažen je trend zainteresiranosti sklapanja sporazuma u većini samo kod onih poreznih obveznika s dobrom poviješću suradnje i poštivanja poreznih propisa. Nenavođenje točno propisanog postupka, davanje veće slobode poreznim jurisdikcijama da samostalno uredi proces sklapanja prethodnog sporazuma može dovesti do neusklađenosti tumačenja sporazuma i poteškoća prilikom razmjenjivanja informacija između dvije različite porezne jurisdikcije. Jedan od takvih primjera je davanje mogućnosti izbora između toga da svaka porezna jurisdikcija odluči koju vrstu ugovora želi primjenjivati (unilateralni, bilateralni ili mnogostrani sporazum). U slučaju da se neka od poreznih jurisdikcija odluči primjenjivati samo unilateralni sporazum glavna prijetnja je pojava dvostrukog oporezivanja gdje će porezna uprava koja sklapa sporazum prenijeti teret dokazivanja na drugu poreznu jurisdikciju. Unilateralni sporazumi mogu još više doprinijeti nesigurnosti i neizvjesnosti oko transfernih cijena nego je to slučaj kada do sklapanja sporazuma nije ni došlo.

Ako se pokušaju negativne strane promatrati iz perspektivne poreznog obveznika, na prvo mjesto svakako možemo staviti troškove cijelog postupka sklapanja sporazuma. Mali, čak i srednji porezni obveznici, kako je već i više puta isticano, zbog prirode postupka sklapanja sporazuma vrlo vjerojatno ne će biti u mogućnosti priuštiti si samo sklapanja bez obzira što postoje progresivni razredi prema kojima porezni obveznici s većim prihodima plaćaju postupak sklapanja ujedno i skuplje. Postoji mogućnost da porezni obveznik jednostavno nije u mogućnosti osigurati svu potrebnu dokumentaciju poput detaljnih dubinskih analiza tržišta, analiza konkurencije i poslovnog okruženja ili da nema potrebno znanje o transfernim cijenama. No, kao najveći rizik za poreznog obveznika ističe se otkrivanje politike transfernih cijena ne samo društva već cijele grupe Poreznoj upravi koja na neki način odluči zloupotrijebiti informacije. Navedeno posebice dolazi do izražaja ako porezni obveznik u nekoj od kasnijih faza ipak odluči odustati od sklapanja sporazuma ili ipak ne zadovolji sve potrebne uvjete za sklapanje sporazuma. Do tog trenutka porezni obveznik je već s Poreznom upravom podijelio značajnu količinu informacija koje Porezna uprava može iskoristiti u budućim poreznim nadzorima. Naravno, sukladno OECD Smjernicama Porezna uprava ne bi smjela ni na koji način takve informacije zloupotrijebiti u budućem nadzoru transfernih cijena, ali za poreznog obveznika taj rizik uvijek ostaje otvoren.⁵⁶

U tom aspektu Porezna uprava mora osigurati tajnost svih podataka kao i ostalih osjetljivih informacija dokumentacije koju porezni obveznik preda. Osigurati tajnost podataka i spriječiti curenje informacija jedan je od najvažnijih aspekata cijelog sporazuma, ali i izražen rizik jer se upravo na tom gradi povjerenje i partnerski odnos na kojem je naglasak kroz cijeli postupak

---

⁵⁵ OECD Smjernice (2022), IV. Poglavlje, F dio, Prethodni sporazum o transfernim cijenama, točka 4.153. i 4.154.

⁵⁶ OECD Smjernice (2022), IV. Poglavlje, F dio, Prethodni sporazum o transfernim cijenama, točka 4.165.

sklapanja sporazuma. Svaka porezna jurisdikcija zadržava pravo urediti to pitanje tuzemnim pravilima o povjerljivosti podataka. Još jedan značajan rizik koji se javlja je taj što sklapanje prvog sporazuma kod nekog poreznog obveznika može u velikoj mjeri opteretiti resurse Porezne uprave jer će u tom slučaju Porezna uprava morati preusmjeriti sredstva namijenjena za druge svrhe (npr. savjetovanja, parnice itd.) na sklapanje sporazuma. Relokacija resursa možda se ne podudara s planiranom relokacijom Porezne uprave čime se otežava učinkovito provođenje sklapanja sporazuma i obavljanja drugih jednako važnih poslova u isto vrijeme, ali to uvelike varira od porezne jurisdikcije do porezne jurisdikcije jer nisu sve jednako velike i nemaju jednaku zadovoljavajuću razinu znanja i resursa kako bi u isto vrijeme mogla provoditi sklapanje sporazuma i obavljanje drugih svakodnevnih poslova.

Prethodni sporazum o transfernim cijenama nije novina u svijetu poreza, ali predstavlja izazov za brojne porezne jurisdikcije i porezne obveznike. Sklapanje sporazuma za sobom donosi brojne prednosti koje, iako ih je manje u odnosu na nedostatke, treba pomno razmotriti i sagledati korist koju donosi. Sporazumi su fleksibilan⁵⁷ alat utvrđivanja metodologija budućih transakcija koje će porezni obveznik poduzimati u budućem razdoblju. Budući da sporazum u sebi sadrže konkretne odredbe i načine na koji se rješavanju moguća odstupanja poslovnog rezultata društva (izvršenje korekcija), posljedice kršenja i nepoštivanja kritičkih pretpostavki, sam sporazum bi trebao biti otporan na većinu anomalija u ekonomiji ili gospodarstvu npr. poput ne tako davno pandemije COVID-19 bolesti.⁵⁸ Prilikom donošenja odluke o tome hoće li porezni obveznik započeti s postupkom sklapanja sporazuma, prije podnošenja inicijative, u većini poreznih jurisdikcija moguće je provesti preliminarni razgovor. Preliminarni razgovor moguć je i u Hrvatskoj, ali važno je istaknuti da se razgovor ne odvija sa Savjetodavnim tijelom za sklapanje sporazuma, već je potrebno kontaktirati nadležnu ispostavu prema sjedištu poreznog obveznika koja ima bolji uvid u porezni položaj i „poslovanje“ poreznog obveznika koji želi inicirati sklapanje prethodnog sporazuma o transfernim cijenama. Svrha preliminarnog razgovora je utvrditi postoji li osnova za sklapanje samog sporazuma prema kratkim crtama koje je porezni obveznik iznio. Ova predradnja u većini slučajeva može spriječiti trošenje resursa za bilo koju nadolazeću fazu sklapanja sporazuma, kako za poreznog obveznika tako i za Poreznu upravu.

Prethodni sporazum o transfernim cijenama ne zamjenjuje u potpunosti studiju o transfernim cijenama jer već poduzete transakcije ne mogu biti predmetom sporazuma. Porezni obveznici i dalje će biti obvezni pripremati studiju o transfernim cijenama, a u ovom trenutku sporazum može poslužiti kao određeni dodatak u opravdavanju budućih transakcija koje će porezni obveznik poduzimati.

---

⁵⁷ Izuzev jednostranih sporazuma. No, kako ne bi proizveli više prepreka nego koristi za poreznog obveznika važno je jednostrane sporazuma ugovoriti na način da se fleksibilnost maksimizira.

⁵⁸ Radusin-Lipošinović, M., Šrepfler, D. 2021. *Utjecaj pandemije COVID-19 na prethodne sporazume o transfernim cijenama*. Računovodstvo, revizija i financije. 145–150.

3. Postupak izrade studije o transfernim cijenama

Većina poreznih obveznika za izradu studije o transfernim cijenama angažira neovisne porezne savjetnike, dok jedan manji dio samostalno izrađuje studiju. Veliki porezni obveznici uz poreznu prijavu podnose i studiju o transfernim cijenama, dok mali i srednji porezni obveznici u postupak izrade studije kreću tek nakon podnošenja godišnjih prijava porezana na dobit po finalizaciji financijskih podataka.

3.1. Potrebna dokumentacija za sastavljanje studije o transfernim cijenama

Ako je Društvo tijekom godine poduzimalo transakcije s drugim povezanim društvima unutar Grupe sukladno odredbama Zakona o porezu na dobit i Pravilnika o porezu na dobit dužno je pripremiti dokumentaciju o transfernim cijenama kako bi dokazalo da su transakcije s povezanim društvima bile poduzete u skladu s tržišnim cijenama (načelom nepristrane transakcije).

Prije početka sastavljanja studije o transfernim cijenama porezni obveznik mora, osim odabrati odgovarajuću metodu, prikupiti, odnosno dostaviti dokumentaciju sukladno članku 13. Zakona o porezu na dobit i čl. 40 Pravilnika o porezu na dobiti. Prikupljena dokumentacija mora sadržavati sljedeće:

- informacije o položaju o Grupi, položaju društva unutar Grupe i analizu povezanih transakcija, drugim riječima, općenite informacije koje mogu biti iste za Grupu i specifične informacije za društvo
- identificirati izabranu metodu, opisati razmatrane podatke, metode i analize provedbe za utvrđivanje transfernih cijena te objasniti i navesti razloge odabira metode
- sastaviti dokumentaciju o pretpostavkama i procjenama donesenim i izrađenim tijekom utvrđivanja rezultata transfernih cijena, a da se odnosi na analizu usporedivosti i funkcionalnu analizu
- sastaviti dokumentaciju o svim provedenim izračunima napravljenima prilikom primjene primijenjene metode zajedno s podacima s kojima se uspoređuju
- na odgovarajući način ažurirati dokumentaciju iz prijašnjih godina na koju se oslanjalo tijekom tekuće godine, kako bi se prikazale sve učinjene prilagodbe zbog materijalnih promjena kod svih relevantnih činjenica i okolnosti
- sastaviti dokumentaciju koja navodi podlogu, to jest na drugi način podupire provedenu analizu transfernih cijena ili se podloge protežu kroz samu studiju.

U Smjernicama OECD-a, dokumentacija o transfernim cijenama navedena je u V. Poglavlju. Navedeno poglavlje adaptirano je prvi put u Smjernice 1995. godine te u početku nije davalo jasne upute o sadržaju dokumentacije već je naglasak bio na suradnji poreznog obveznika i Porezne uprave s ciljem izbjegavanja stvaranja nepotrebnog tereta prikupljanja dokumentacije kako na štetu poreznog obveznika tako i za Poreznu upravu.⁵⁹ Prolaskom određenog vremenskog perioda rasla

---

⁵⁹ OECD Smjernice (2022), V. Poglavlje, A dio, Dokumentacija, točka 5.2.

je potreba za boljom dokumentiranosti prvenstveno zbog veće kompleksnosti transakcija, ali posljedično su rasli i troškovi prikupljanja dokumentacije za poreznog obveznika.⁶⁰ Razvojem Smjernica dane su konkretne upute o tome što i kako od potrebne dokumentacije prikupiti. Osim navedenog, možemo pronaći i nešto jasnije upute koje usmjeravaju razne porezne jurisdikcije na kreiranje pravila dokumentiranja transfernih cijena kako bi postupak usklađenosti transfernih cijena bio što jednostavniji i jasniji te ono najvažnije, da se osigura konzistentan pristup sagledavanja zahtjeva za prikupljanjem dokumentacije.⁶¹ Stoga se u Smjernicama daju ciljevi koje je potrebno uzeti u obzir prilikom razmatranja izrade, oblikovanja ili preoblikovanja lokalnih odredaba o zahtjevima koje je potrebno ispuniti prilikom prikupljanja dokumentacije.⁶² Tri cilja kojima se teži su sljedeći:⁶³

- 1) osigurati da porezni obveznik na odgovarajući način uzme u razmatranje zahtjeve o transfernim cijenama prilikom uspostavljanja cijena i ostalih uvjeta kod transakcija s povezanim društvima, kao i prilikom izvješćivanja porezne prijave kako bi se razdvojio prihod koji proizlazi iz takvih transakcija
- 2) pružiti Poreznoj upravi sve potrebne informacije kako bi se provela informativna procjena rizika
- 3) pružiti korisne informacije tijekom provođenja poreznog nadzora od strane Porezne uprave, a gdje su između ostalog, predmet nadzora transferne cijene između povezanih subjekata, iako je moguće da se tijekom nadzora pojavi potreba za dopunom dokumentacije.

Slijedom navedenog, važno je da porezni obveznik pomno razmotri prije ili u trenutku podnošenja porezne prijave usklađenost s važećim pravilima o transfernim cijenama što uključuje praćenje dokumentiranosti o transfernim cijenama. Navedeno se odnosi i na ustup informacija Poreznoj upravi koja će na temelju dostupne dokumentacije i informacija odlučiti postoji li potreba za provođenjem nadzora nad transfernim cijenama.⁶⁴ Za pristup koji Smjernice preporučuju može se reći da je preslikan i u hrvatsko zakonodavstvo gdje je porezni obveznik prema čl. 40. st. 4. Pravilnika o porezu na dobit obvezan, prije ili tijekom nadzirane transakcije, dokumentacijom potvrditi poduzete radnje kojima je utvrdio da su cijene u skladu s načelom nepristrane transakcije, na bazi informacija koje su mu u tom trenutku bile na raspolaganju. Dodatno, prema ibid navedenom članku st. 5. Pravilnika, ako porezni obveznik na kraju poreznog razdoblja utvrdi da postoji neusklađenost cijene s načelom nepristrane transakcije obvezan je provesti kompenzacijsko usklađenje, odnosno usklađenje transfernih cijena (eng. *Transfer Pricing Adjustment*). Sastavljanje dokumentacije o transfernim cijenama je na poreznom obvezniku, a time i dokaz da su transferne cijene u skladu s načelom nepristrane transakcije. Važno je da porezni obveznik samom dokumentacijom o transfernim cijenama dokaže kako su kontrolirane transakcije koje poduzima s drugim povezanim društvima zaista obavljene te da su obavljene s ciljem ostvarivanja, najmanje kako bi ostvario prihod. Troškovi koji proizlaze iz kontrolirane transakcije ne bi smjeli opteretiti

---

⁶⁰ OECD Smjernice (2022), V. Poglavlje, A dio, Dokumentacija, točka 5.3.

⁶¹ OECD Smjernice (2022), V. Poglavlje, A dio, Dokumentacija, točka 5.4.

⁶² OECD Smjernice (2022), V. Poglavlje, A dio, Dokumentacija, točka 5.6.

⁶³ OECD Smjernice (2022), V. Poglavlje, B dio, Dokumentacija, točka 5.5.

⁶⁴ OECD Smjernice (2022), V. Poglavlje, B dio, Dokumentacija, točka 5.6.

poreznog obveznika u pogledu smanjivanja dobiti osim u slučaju ako su tako proizašli troškovi neophodni za obavljanje djelatnosti kao i ostvarivanje prihoda.⁶⁵ Kako bi se utvrđeni ostvareni prihod od transakcije mogao staviti u usporedbu s nekim od ostvarenih prihoda iz nekontrolirane transakcije, kao i u obrnutom slučaju da se radi troškovima, ključno je da društvo vodi uredno i vjerodostojno bilježenje podataka u poslovnim knjigama. Na Poreznoj upravi je da utvrdi činjenice kojima se utvrđuje porezna obveza, dok je na poreznom obvezniku teret dokaza da za sve činjenice koje umanjuju ili ukidaju poreznu obvezu. Porezna uprava obvezna je sve dokaze razmotriti objektivno što podrazumijeva uzimanje i onih činjenica koje idu u korist poreznom obvezniku. U konačnici, uzimajući u obzir svu dokumentaciju koju je pripremio porezni obveznik ili do koje je došlo porezno tijelo, temelj za donošenje odluke nalazi se u usklađenosti transfernih cijena s načelom nepristrane transakcije. Drugim riječima, porezni je obveznik taj koji treba dokazati da su primijenjene cijene u kontroliranim transakcijama u skladu s načelom nepristrane transakcije. Studiju je obvezno pripremiti na hrvatskom jeziku, a ukoliko bi studija bila na engleskom ili nekom drugom jeziku, obvezan je prijevod. Prijevod može odraditi sam porezni obveznik u zadanom roku ili će isto učiniti Porezna uprava o trošku poreznog obveznika. Propisani rok za čuvanje dokumentacije o transfernim cijenama iznosi najmanje 11 (jedanaest) godina.⁶⁶

Kako brojne zemlje u EU zahtijevaju pripremu dokumentacije o transfernim cijenama na bazi „Master file-a“ i „Lokalne dokumentacije“ takav je pristup prihvaćen iz dokumentarne perspektive u Hrvatskoj. Točnije, sukladno Smjernicama OECD-a (poglavlje V.) preporuka je da se usvoji trostupanjski pristup transfernim cijenama, a koji bi trebao biti standardan za sve zemlje članice OECD-a i one koje slijede preporuke OECD-a. Trostupanjski pristup odnosi se na sastavljanje **glavne datoteke** (eng. *Master file*) koja mora sadržavati općenite informacije koje su relevantne za sva društva unutar Grupe, **lokalne datoteke** (eng. *Local file*) koja se mora referirati na transferne cijene materijalno značajnih transakcija društva unutar neke porezne jurisdikcije i **izvješća po državama** (eng. *Country-by-Country Report*) koje mora sadržavati informacije koje se odnose na alokaciju prihoda Grupe i ukupno plaćenog poreza na globalnoj razini kao i određene pokazatelje o položaju gospodarske aktivnosti Grupe.⁶⁷ Da bi se ostvarili ciljevi propisani Smjernicama kod razmatranja izrade, oblikovanja ili preoblikovanja lokalnih odredaba o zahtjevima koje je potrebno ispuniti prilikom prikupljanja dokumentacije porezne jurisdikcije trebale bi usvojiti prethodno spomenuti standardizirani pristup dokumentaciji o transfernim cijenama. Standardizirani pristup dokumentaciji o transfernim cijenama u velikoj mjeri omogućit će različitim poreznim jurisdikcijama relevantne i pouzdane informacije o transfernim cijenama te će brže i efikasnije provesti sveobuhvatan nadzor nad transfernim cijenama.⁶⁸

U nastavku će se dati uvid u proces izrade lokalne studije o transfernim cijenama gdje će se prateći sadržaj same studije (koji ne mora nužno biti u niže opisanom redu) dati primjeri analiziranja određenih transakcija koje se najčešće mogu pojaviti kod većine poreznih obveznika.

---

⁶⁵ Burić, D., Radusin-Lipošinić, M., Šrepfler, D. 2019. *Priručnik za nadzor transfernih cijena*. Institut za javne financije.

⁶⁶ Rok je definiran čl. 66. i čl. 67. Općeg poreznog zakona i čl. 10. Zakona o računovodstvu.

⁶⁷ OECD Smjernice (2022), V. Poglavlje, C dio, Dokumentacija, točka 5.16.

⁶⁸ OECD Smjernice (2022), V. Poglavlje, C dio, Dokumentacija, točka 5.17.

3.2. Izrada lokalne studije o transfernim cijenama

Sadržaj studije, kao ni redoslijed sadržaja, nisu propisani u hrvatskom zakonodavstvu već se u pravilu tijekom izrade studije o transfernim cijenama porezni obveznik mora oslanjati na Smjernice OECD-a. Lokalna studija o transfernim cijenama morala bi sadržavati sažeto prikazano sljedeće:

- detaljne informacije o lokalnom društvu
- financijske informacije lokalnog društva, postignute rezultate lokalnog društva (vrijednost transakcija s povezanim društvima, financijska izvješća, financijske podatke usporedivih društava i slično)
- analiza usporedivosti (opis imovine i usluga, analiza funkcija, rizika i imovine u različitim tipovima transakcija koje su predmetom analize, ugovorni uvjeti, ekonomske okolnosti i specifične poslovne strategije)
- objašnjenje odabira odgovarajuće metode transfernih cijena
- relevantne informacije o internim i eksternim usporedivim cijenama / financijskim podacima (maržama)
- implementaciju i primjenu politike transfernih cijena Grupe.

Informacije koje se prikazuju u studiji o transfernim cijenama trebale bi se prikazati i podijeliti u 5 (pet) poglavlja i to sljedećim redoslijedom:

1. industrijska analiza:

- a. Ovisno o industriji u kojoj društvo posluje te razini (svjetskoj, europskoj ili lokalnoj) potrebno je dati uvid o trenutnom stanju i kretanjima te budućim predviđanjima na tržištu. Konkretno kroz pregled stanja u industriji u kojoj posluje porezni obveznik može unaprijed stvoriti sliku o mogućem poslovnom rezultatu samog poreznog obveznika, iako je potrebno isto uzeti s rezervom jer sva društva ne reagiraju jednako na tržišna „previranja“ kao što je to slučaj možda kod drugih društava. Ključan faktor u tome je i poslovna politika na razini Grupe te otpornost Grupe na sve rizike koje tržište može polučiti. U konačnici potrebno je naglasiti ključne trendove i pokretače industrije.
- b. Kao što je to bio slučaj u periodu pandemije COVID-19 bolesti kada su studije obuhvaćale poseban osvrt utjecaja pandemije na globalnu ekonomiju i razna tržišta, potrebno je u slučaju izvanrednih ekonomskih okolnosti prikazati utjecaj takvih okolnosti na tržište s mogućim daljnjim razvojem i previđenim oporavkom tržišta.

2. analiza Grupe i Društva:

- a. Kod analize Grupe i društva uvijek se kreće s izradom analize Grupe. Prilikom opisivanja Grupe potrebno je dati ključne informacije o poslovanju Grupe, korporativnoj strategiji, kratkim opisom društava koja su dio te Grupe (izuzev lokalnog društva o kojem će se detaljniji opis dati u nastavku), prikaz organizacijske i vlasničke strukture te prikaz rezultata iz konsolidiranih financijskih izvješća (u slučaju da je isto dostupno).

- b. Nakon opisa Grupe u sklopu koje Društvo, odnosno porezni obveznik posluje, potrebno je pružiti osnovne informacije o samom Društvu. Pod osnovnim informacijama podrazumijeva se opis djelatnosti, usluge koje pruža ili proizvode koje proizvodi, organizacijska struktura samo s prikazom odjela unutar Društva, ovisno o djelatnosti društva najveće nepovezane/povezane dobavljače i kupce, konkurente te u konačnici prikaz ostvarenih poslovnih rezultata (iz bilance i računa dobiti i gubitka) i porezni položaj i prijave porezi na dobit.

Opis Društva prema Smjernicama⁶⁹

Prema Smjernicama OECD-a informacije o Društvu trebale bi sadržavati opis upravljačke i organizacijske strukture, kao i opis o tome kome i na koji način je lokalni menadžment Društva odgovoran i u kojim poreznim jurisdikcijama se ti pojedinci nalaze.

Nadalje, potreban je detaljan opis poslovanja i poslovne strategije koju slijedi, odnosno kojoj teži Društvo uključujući naznaku sudjeluje li ili je uključeno u proces poslovnog restrukturiranja te događa li se značajan prijenos nematerijalne imovine u tekućoj ili prethodnoj poslovnoj godini zajedno s obrazloženjem onih aspekata takvih transakcija koje možebitno utječu na Društvo. Na kraju je potrebno naglasiti tko su ključni konkurenti društva na lokalnom tržištu.

Prikaz financijskih rezultata prema Smjernicama⁷⁰

Poželjno je navesti rezultate iz revidiranih financijskih izvješća ukoliko su ista dostupna, a ako ne, dovoljno je navesti rezultate iz nerevidiranih financijskih izvješća. Dodatno, moraju se navesti i izvori financijskih izvora te veza između korištenih financijskih rezultata i metode koja je odabrana za analiziranje materijalnih transakcija.

- c. U pravilu se kod opisa Grupe i Društva slijedi opisni dio kao što je prethodno navedeno pod točkom 2.a i 2.b. Opis koji je dan kroz primjer u Smjernicama služi kao svojevrstan idealan pristup. Međutim, mora se uzeti u obzir da bi takvo opisivanje uzelo previše vremena, a i u većini slučajeva zbog raznih legislativi o zaštiti podataka (npr. GDPR) nije moguće navoditi imena pojedinaca na funkcijama i pozicijama unutar Društva (posebice se primjenjuje ukoliko Društvo ne radi samo studiju već za isto angažira neovisnog savjetnika gdje se onda uvelike ovisi o dobroj volji samog Društva). Također, suvišno je posebno izdvajati financijske rezultate na razini Grupe ili Društva kroz posebno poglavlje, već je poželjno zbog lakšeg snalaženja staviti sve pod isto poglavlje u kojem se opisuje Grupa i Društvo.

---

⁶⁹ OECD Smjernice (2022), Lista priloga, Prilog II. za V. Poglavlje, Dokumentacija o transfernim cijenama – lokalna datoteka, str. 545.

⁷⁰ OECD Smjernice (2022), Lista priloga, Prilog II. za V. Poglavlje, Dokumentacija o transfernim cijenama – lokalna datoteka, str. 547.

3. pregled međukompanijskih transakcija:

- a. Prilikom pregleda transakcija između Društva s ostalim povezanim društvima unutar Grupe preporučljivo je da se prvo krene od materijalno značajnih transakcija, a potom s ostalo manje materijalnim transakcijama. Važno je da se materijalno značajne transakcije, svaka zasebno, što detaljnije opišu odnosno da se prikaže pravna osnova (ukoliko postoji), vrijednost transakcije i način određivanja naknade za predmetnu transakciju. Ostale manje materijalne transakcije nije potrebno opisivati detaljno, ali također je poželjno svaku transakciju raspisati sa sažetim prikazom pravne osnove ili opisati svrhu takve transakcije.

Informacije o materijalno značajnim transakcijama⁷¹

Smjernice OECD-a detaljno razrađuju sadržaj tj. opis svake materijalno značajne transakcije u koje je uključeno Društvo s povezanim društvima Grupe:

- *opisati materijalno značajnu transakciju između povezanih društava (npr. nabava gotovih proizvoda, nabava licence, poduzimanje financijskih transakcija, prodaja trgovačke robe i slično), a pod tim se podrazumijeva dobivanje konteksta u kojem se takve transakcije poduzimaju*
- *navesti iznos svake transakcije po kategorijama s naznakom radi li se o primitku ili pružanju usluga prema pripadajućem društvu (npr. plaćanje za proizvode ili usluge, tantijeme, kamate itd.)*
- *identificirati svako povezano društvo s kojima se transakcije poduzimaju prema kategoriji transakcija te navesti odnos između povezanih društava*
- *navesti sklopljene ugovore za svaku vrstu transakcije*
- *a svaku materijalno značajnu transakciju potrebno je napraviti detaljnu ekonomsku i funkcionalnu analizu po kategorijama transakcije koje se poduzimaju između Društva s povezanim društvima Grupe u poslovnoj godini uključujući nastale promjene u odnosu na prethodnu godinu*
- *navesti i opisati razlog izabrane metode analize transfernih cijena za svaku kategoriju transakcija*
- *navesti i opisati testiranu stranu, kao i razloge zašto je baš to povezano društvo izabrano kao testirano društvo*
- *kratko i sažeto opisati činjenice do kojih se došlo tijekom izbora i primjene odabrane metode za analizu transfernih cijena*
- *popisati i opisati sve izabrane metode analize (interne ili eksterne) za svaku kategoriju transakcija te podatke o financijskim pokazateljima neovisnih usporedivih društava koji su korišteni prilikom analize transfernih cijena, uključujući primijenjenu metodologiju prilikom pretrage i izvor informacija*
- *opisati sve prilagodbe koje su učinjene kako bi se pronašao set usporedivih društava*

---

⁷¹ OECD Smjernice (2022), Lista priloga, Prilog II. za V. Poglavlje, Dokumentacija o transfernim cijenama – lokalna datoteka, 545-546.

- *opisati zašto je transakcija poduzeta u skladu s načelom nepristrane transakcije na temelju izabrane metode*
- *navesti ključne financijske rezultate usporedivih neovisnih društava koji su korišteni prilikom izrade analize*
- *priložiti sklopljeni prethodni sporazum o transfernim cijenama bilo jednostrani, dvostrani ili mnogostrani, a koji se odnosi na neku od transakcija između povezanih društava.*

4. funkcionalna analiza (koja uključuje analizu funkcija, rizika i imovine):

- a. Funkcionalna analiza uz ekonomsku analizu predstavlja najznačajniji dio svake lokalne studije ili centralno pripremljene studije, odnosno „Master file-a“. Funkcionalna analiza obuhvaća opis funkcija koje snosi Društvo u transakciji s povezanim društvom/društvima, kao i obrnuto, funkcije koje povezano društvo/društva snose. Osim funkcija, potrebno je navesti rizike koje snose društva uključena u transakciju kao i imovina koja se angažira. Uspostavljanje odgovarajućeg funkcionalnog profila olakšava daljnju analizu transakcija i odabir metode analize transfernih cijena, ali i karakterizaciju Društva.
- b. Funkcionalnu analizu nije potrebno provodi u slučaju da na razini grupe postoji centralno pripremljena dokumentacija s detaljno razrađenom funkcionalnom analizom te će biti potrebne minimalne prilagodbe.

5. ekonomsku analiza:

- a. Uz funkcionalnu analizu radi se o najvažnijem dijelu svake studije o transfernim cijenama. U ekonomskoj analizi daje se pregled odredbi o transfernim cijenama lokalnog zakonodavstva i Smjernica OECD-a, obrazloženje izbora metodologije kod analiziranja transfernih cijena za svaku kategoriju transakcija, rezultati provedene analize usporedivosti što uključuje prikaz usporedivih neovisnih društava, opis kriterija za određivanje usporedivosti, opis kvantitativne ili kvalitativne analize, razlog zašto je određeni broj društava izbačen iz finalnog uzorka, kao i zašto je određeni broj društava prihvaćen u konačni set usporedivih društava, prikazuju se rezultati analize usporedivih društava i u konačnici se daje zaključak same analize transfernih cijena.
- b. Kao i kod funkcionalne analize, ako postoji centralno pripremljena studija na razini Grupe koja obrađuje transakciju, a koja je predmet analize u lokalnoj studiji, može se samo navesti referenca na istu analizu, ali se i ista može iskoristiti u lokalnoj studiji.

Lokalna studija o transfernim cijenama mora pružati detaljniji uvid u transakcije između lokalnog Društva i povezanih društava Grupe. Informacije koje su sadržane u lokalnoj studiji nadopunjuju informacije koje su već dane u centralno pripremljenoj studiji na razini Grupe i pomaže postizanju cilja obrazlaganja je li neka transakcija bila poduzeta u skladu s načelom nepristrane transakcije. Lokalna studija o transfernim cijenama isključivo se fokusira na sve relevantne informacije o transakcijama koje je lokalno Društvo poduzimalo s ostalim povezanim društvima Grupe, točnije

daje se pregled materijalno značajnih transakcija s pripadajućom analizom usporedivosti predmetnih transakcija iz perspektive lokalnog zakonodavstva.⁷²

U nastavku se daje primjer analize najčešćih transakcija koje se mogu pojaviti zajedno s načinom na koji se taj set transakcija može analizirati. Primjer će obuhvaćati opis transakcija od 3. poglavlja do 5. poglavlja isključujući 1. i 2. poglavlje⁷³ zbog toga što se u tom dijelu može dati veća sloboda prilikom sastavljanja lokalne studije o transfernim cijenama.

3.2.1. Primjer analize različitih transakcija između povezanih društava

Prije prikazivanja primjera analize transakcija između povezanih društava (za više vidjeti *infra* poglavlje 3.2.3 i 3.2.4), a radi lakšeg shvaćanja industrije u kojoj posluje naše Društvo (u nastavku Ječam d.o.o.) navest će se opće činjenice o društvu i članicama grupe:

Društvo Pšenica d.o.o. na hrvatskom tržištu posluje kao proizvođač pekarskih dodataka te raznih punjenja za tijesta, tjestenine krema i ostalih povezanih proizvoda koje ujedno prodaje. Osim toga društvo Pšenica d.o.o. nabavlja proizvode od drugih društava Grupe (u nastavku Stablo Grupa) koje potom preprodaje na hrvatskom tržištu.

Matično društvo Stablo Grupe je društvo Super Pšenica Sp. z.o.o. ujedno i glavni poduzetnik za poslovanje Stablo Grupe na području Europe te je ujedno i najveći proizvođač na razini Stablo Grupe, a uz to posjeduje potrebni „know-how“ i tehnologiju proizvodnje te zaštitni znak pod kojim djeluju sva povezana društva Stablo Grupe.

Ostala povezana društva (u nastavku označavat će se kao povezano društvo A Pšenica GmbH. i B Pšenica d.o.o.) Stablo Grupe posluju također kao proizvođači pekarskih dodataka i ostali povezanih proizvoda.

3.2.2. Pregled transakcija s povezanim društvima

Tijekom 2023. godine društvo Pšenica d.o.o. poduzimalo je sljedeće transakcije s povezanim društvima Stablo Grupe:

- 1) **proizvodnja i prodaja proizvoda**
- 2) **nabava sirovina**
- 3) **nabava trgovačke robe**
- 4) **primitak upravljačkih usluga**
- 5) **naknada za korištenje tehnologije i „know-how-a“**
- 6) **naknada za korištenje zaštitnog znaka**
- 7) **primljene i odobrene zajmove**
- 8) **prefakturirane troškove usluga**
- 9) **ostale transakcije.**

---

⁷² OECD Smjernice (2022), V. Poglavlje, C dio, Dokumentacija, točka 5.22.

⁷³ Poglavlja se odnose na opis poglavlja pod naslovom 3.2 *Izrada lokalne studije o transfernim cijenama.*

1) Proizvodnja i prodaja proizvoda

Društvo Pšenica d.o.o. je u 2023. godini proizvodilo i prodavalo pekarske dodatke, kao i razna punjenja za tijesta, tjestenine krema te ostale povezane proizvode povezanim društvima A Pšenica i B Pšenica.

Za transakciju proizvodnje i prodaje ne postoje sklopljeni Ugovori s povezanim društvima Stablo Grupe već se cijene u predmetnim transakcijama formiraju jednom godišnje, zaračunavanjem bruto marže od 8 % pri proizvodnji i prodaji pekarskih dodataka raznih punjenja za tijesta, tjestenine krema i ostalih povezanih proizvoda te se transakcije odvijaju temeljem pojedinačnih narudžbi povezanih društava kupaca.

Ukupna vrijednost transakcija proizvodnje i prodaje pekarskih dodataka te raznih punjenja za tijesta, tjestenine, krema i ostalih povezanih proizvoda povezanim društvima Stablo Grupe u 2023. godini nalazi se u tablici u nastavku:

Tablica 1: Iznos transakcija društva Pšenica d.o.o. s povezanim društvima za transakciju proizvodnja i prodaja

Proizvodnja i prodaja	Država	Iznos (u EUR)
Povezano društvo kupac		2023.
A Pšenica	Austrija	10.000.000
B Pšenica	Slovenija	8.000.000
Ukupan iznos:		18.000.000

Izvor: pripremio autor

Kako se ovdje radi o materijalno značajnoj i glavnoj transakciji društva Pšenica d.o.o. iz primjera, predmetna transakcija mora biti testirani s ciljem utvrđivanja jesu li transferne cijene primijenjene u skladu s načelom nepristrane transakcije.

2) Nabava sirovina

Tijekom 2023. godine društvo Pšenica d.o.o. nabavljalo je sirovinu od povezanog društva A Pšenica GmbH.

Za transakciju nabave sirovine ne postoje Ugovori sklopljeni između povezanih društava uključenih u transakciju već se transakcije odvijaju temeljem pojedinačnih narudžba od strane društva Pšenica d.o.o.

Ukupan iznos nabave sirovina od povezanog društva A Pšenica prikazan je u sljedećoj tablici:

Tablica 2: Iznos transakcija društva Pšenica d.o.o. s povezanim društvima za transakciju nabava sirovina

Nabava sirovina	Država	Iznos (u EUR)
Povezano društvo dobavljač		2023.
A Pšenica	Austrija	6.000.000
Ukupan iznos:		6.000.000

Izvor: pripremio autor

Transakcija nabave sirovina također je materijalna i potrebno je provesti detaljnu analizu predmetne transakcije.

3) **Nabava trgovačke robe**

Društvo Pšenica d.o.o. je tijekom 2023. godine nabavljalo trgovačku robu (gotove mješavine) od povezanih društava B Pšenica i Super Pšenica. Za transakcije nabave trgovačke robe ne postoje sklopljeni ugovori s povezanim društvima Stablo Grupe, nego se transakcije odvijaju temeljem pojedinačnih narudžbi društva Pšenica d.o.o., drugim riječima, cijena se formira temeljem postojećih cjenika povezanih društava dobavljača trgovačke robe, a sukladno metodologiji Stablo Grupe.

Ukupan iznos transakcija nabave trgovačke robe od povezanih društava u 2023. godini prikazan je u sljedećoj tablici:

Tablica 3: Iznos transakcija društva Pšenica d.o.o. s povezanim društvima za transakciju nabava trgovačke robe

Nabava trgovačke robe	Država	Iznos (u EUR)
Povezano društvo dobavljač		2023.
Super Pšenica	Poljska	20.000.000
B Pšenica.	Slovenija	5.000.000
Ukupan iznos:		25.000.000

Izvor: pripremio autor

Transakcija nabave trgovačke robe također je materijalna i potrebno je provesti detaljnu analizu predmetne transakcije.

4) **Primitak upravljačkih usluga**

Društvo Pšenica d.o.o. je tijekom 2023. godine primalo upravljačke, odnosno menadžment usluge od povezanog društva Super Pšenica.

Društvo Pšenica d.o.o. je s povezanim društvom Super Pšenica sklopilo *Ugovor o pružanju menadžment usluga* 2020. godine. Ugovor je u primjeni od 1. siječnja 2020. godine, a automatski se produžuje za narednih godinu dana, ukoliko jedna od ugovornih strana ne odluči drukčije.

Kao primatelj usluga, društvo Pšenica u svakom trenutku može zatražiti povezano društvo Super Pšenica dokumentaciju iz koje je vidljiv trošak pruženih usluga za svaku pojedinu uslugu koja je pružana i kako bi provjerilo točnost izračuna te bazu za izračun.

Sukladno Ugovoru, povezano društvo Super Pšenica pruža sljedeći set menadžment usluga društvu Pšenica d.o.o. i to kako slijedi:

1. usluge općeg upravljanja
2. usluge podrške menadžmentu
3. usluge nabave dobara i usluga
4. usluge logistike i transporta
5. usluge tehničke podrške
6. usluge IT podrške.

Za svaku od prethodno navedenih usluga, određena je naknada temeljem nastalog troška djelatnika društva pružatelja usluga prilikom pružanja neke od gore navedenih usluga kao i ostalih troškova koji mogu nastati za društvo pružatelja usluga. Drugim riječima, radi se o alokaciji troškova prema nekom logičkom ključu (npr. kod pružanja IT usluga alokacijski ključ je broj IT korisnika unutar društva Pšenice d.o.o.). Na tako alocirane troškove, društvo pružatelj usluga Super Pšenica d.o.o. dodaje maržu u iznosu od 5 %.

Iznos transakcije primitka upravljačkih usluga u 2023. godini nalazi se sljedećoj tablici:

Tablica 4: Iznos transakcija društva Pšenica d.o.o. s povezanim društvima za transakciju primitka upravljačkih usluga

Primitak upravljačkih usluga	Država	Iznos (u EUR)
Povezano društvo pružatelj usluga		2023.
Super Pšenica	Poljska	1.000.000
Ukupan iznos:		1.000.000

Izvor: pripremio autor

Prema prethodno danom opisu i prirodi transakcije primitka upravljačkih usluga te pregledom Ugovora iz istog vidljivo je da pružanje predmetnih usluga nije osnovna djelatnost pružatelja Super Pšenice pa se može dati razuman zaključak da nije potrebno provoditi detaljniju analizu. Posebno uzimajući u obzir da društvo na alocirane troškove dodaje maržu od 5 %. U konačnici usluge se mogu okarakterizirati kao usluge niže vrijednosti (eng. low value-adding). Da bi se određene usluge unutar neke grupe mogle smatrati uslugama niže dodane vrijednosti, točka 7.45 OECD Smjernica propisuje ispunjenje sljedećih uvjeta „...trebaju imati karakter podrške, ne smiju biti dio temeljne djelatnosti (odnosno nisu aktivnosti koje za cilj imaju realizaciju profita te ne pridonose ekonomski značajnim aktivnostima grupe); za pružanje usluga nije potrebno korištenje jedinstvene i vrijedne nematerijalne imovine te pružanje usluga ne stvara jedinstvenu i vrijednu nematerijalnu imovinu, kao ni značajne rizike kako za pružatelja tako i za primatelja takvih usluga...“. Navedeni uvjeti se ne odnose na situacije kada se usluge pružaju i nepovezanim društvima, unatoč tome što bi se navedene usluge mogle okarakterizirati kao usluge niže dodane vrijednosti. U tim slučajevima interni usporedivi podatci bi se trebali koristiti za analizu transfernih cijena, preciznije interna CUP metoda. S obzirom da se predmetne usluge iz primjera mogu smatrati uslugama niže dodane vrijednosti prema točki 7.61 OECD Smjernicama „...za usluge

niske dodane vrijednosti marža od 5 % određena je u skladu s načelom nepristrane transakcije i nije potrebna priprema zasebne analize usporedivosti... “.

Osim OECD Smjernica, navedeni pristup je u skladu s izvješćem „EU Joint Transfer Pricing Forum“ za usluge niže dodane vrijednosti s povezanim društvima (eng.„EU JTPF Report: Guidelines on low value adding intra-group services“) od 18. listopada 2007. godine, koje ukratko navode „...da je uobičajena marža koja se zaračunava za usluge niže dodane vrijednosti između povezanih društava u rasponu od 3 % do 10 %, odnosno najčešće oko 5 % ... “.

Važno je istaknuti da prilikom korištenja izvješća poput onog od strane „EU Joint Transfer Pricing Forum“ ili primjerice sličnog izvješća „European Service Provider Profit Margin Analysis“ izdanog od strane Europske komisije za usluge niže dodane vrijednosti se mora uvijek pripaziti na relevantnost i primjenjivost takvih izvješća. Takva izvješća mogu se smatrati u nekim poreznim jurisdikcijama zastarjelima jer pokrivaju povijesna razdoblja od kojih je proteklo više od dvadeset godina. Trenutno se navedena izvješća i dalje u brojnim poreznim jurisdikcijama prihvaćaju, uključujući hrvatske porezne vlasti, no u vidu konzervativnijeg pristupa i ako se radi o materijalno značajnim transakcijama za navedeni primjer upravljačkih transakcija uvijek je sigurnije pripremiti odgovarajuću ekonomsku analizu.

Dodatno, u slučaju da na razini Stablo Grupe postoji društvo osnovano s ciljem pružanja upravljačkih usluga podrške povezanim društvima Stablo Grupe i da se radi o materijalno značajnim transakcijama, potrebno je provesti detaljnu analizu takve transakcije pripremom klasične analize usporedivosti ili provođenjem analize pružanja usluga unutar Stablo Grupe tzv. Benefit test analizom. Opis analize i postupak provođenja detaljnije će se dati u nastavku ovog rada.

5) Naknada za korištenje tehnologije i „know-how-a“

Društvo Pšenica d.o.o. je u 2023. godini plaćalo povezanom društvu Super Pšenica naknadu za upotrebu tehnologije i „know-how-a“ u iznosu od 4 % neto prodajne vrijednosti svih proizvoda i usluga proizvedenih i prodanih od strane društva Pšenica d.o.o. osim gotovih proizvoda koje je društvo nabavilo od povezanih društava Stablo Grupe, a da iste nije daljnje dorađivalo.

Za navedeno su društv Pšenica d.o.o. i Super Pšenica sklopila „Ugovor o korištenju tehnologije i „know-how“ 1. siječnja 2019. godine na razdoblje od deset godina, a isti se može automatski može produživati do raskida Ugovor jedne od ugovornih strana.

U nastavku se nalazi iznos transakcije naknade za korištenje tehnologije i „know-how-a“ u 2023. godini:

Tablica 5: Iznos transakcija društva Pšenica d.o.o. s povezanim društvima za transakciju naknada za korištenje tehnologije i „know-how-a“

Naknada za korištenje tehnologije i „know-how-a“	Država	Iznos (u EUR)
Povezano društvo pružatelj		2023.
Super Pšenica	Poljska	5.000.000
Ukupan iznos:		5.000.000

Izvor: pripremio autor

S obzirom na to da se radi o naknadi za korištenje tehnologije i „know-how-a“ ista je predmetom detaljnije analize.

6) Naknada za korištenje zaštitnog znaka

Društvo Pšenica d.o.o. plaćalo je povezanom društvu Super Pšenica naknadu za korištenje zaštitnog znaka u iznosu od 2 % neto prodaje proizvoda prodanih od strane društva Pšenica d.o.o.

Naknada za korištenje zaštitnog znaka detaljno je uređena *Ugovorom o pravu na korištenje zaštitnog znaka*. Ugovor je sklopljen na razdoblje od jedne godine uz automatsko produživanje na godinu dana osim ako jedna od ugovornih strana ne odluči drukčije.

Ukupan iznos transakcije koja uključuje plaćanje naknade za korištenje zaštitnog znaka prikazan je u sljedećoj tablici:

Tablica 6: Iznos transakcija društva Pšenica d.o.o. s povezanim društvima za transakciju naknada za korištenje zaštitnog znaka

Naknada za korištenje zaštitnog znaka	Država	Iznos (u EUR)
Povezano društvo pružatelj		2023.
Super Pšenica	Poljska	1.000.000
Ukupan iznos:		1.000.000

Izvor: pripremio autor

S obzirom na to da se ovdje radi o naknadi za korištenje zaštitnog znaka potrebna je detaljna analiza predmetne transakcije.

7) Primljeni i odobreni zajmovi

Društvo Pšenica d.o.o. je u 2023. godini primilo i odobrilo zajmove od povezanog društva / povezanim društvima Stablo Grupe i to u skladu s „cash pool“⁷⁴ aranžmanom određenim na razini Stablo Grupe.

Na razini Stablo Grupe povezana društva sklapaju *Ugovor o cash pool aranžmanima*. Društvo Pšenica d.o.o. sklopilo je Ugovor s povezanim društvom Super Pšenica d.o.o. za predmetni „cash pool“ aranžmanom 1. siječnja 2023. godine.

Kamatna stopa na odobrene zajmove određena je kao 3M EURIBOR⁷⁵ + 0,25 % dok je na primljene zajmove određena također kao 3M EURIBOR + 0,55 %. U slučaju negativne kamatne stope 3M EURIBOR-a primjenjuje se „zero floor“ klauzula uz dodavanje odgovarajuće primijenjene kamatne stope na primljene/odobrene zajmove.

U nastavku se navode najznačajnije značajke primljenih/odobrenih zajmova kao i ostvareni trošak kamata, odnosno prihoda kamata po osnovi zajmova u 2023. godini navode se u nastavku:⁷⁶

Tablica 7: Najznačajnije značajke primljenih zajmova i ostvareni trošak kamata po osnovi primljenih zajmova

Primljeni zajmovi			
Zajmodavatelj	Ukupan iznos glavnice na 31. 12. 2022. (u EUR)	Kamatna stopa primijenjena na primljene zajmove	Trošak kamata (u EUR)
Super Pšenica	400.000	3M EURIBOR + 0,55 %	10.000

Izvor: pripremio autor

Tablica 8: Najznačajnije značajke odobrenih zajmova i ostvareni prihod od kamata po osnovi odobrenih zajmova

Odobreni zajmovi			
Zajmoprimatelj	Ukupan iznos glavnice na 31. 12. 2022. (u EUR)	Kamatna stopa primijenjena na primljene zajmove	Trošak kamata (u EUR)
Super Pšenica	800.000	3M EURIBOR + 0,25 %	20.000

Izvor: pripremio autor

⁷⁴ „Cash pool“ aranžmani koriste za objedinjavanje novčanih sredstava na računima društava, točnije radi se o konsolidiranju viškova i manjkova po računima više društava unutar grupe. Putem „cash pooling“ aranžmana matično društvo; društvo majka i povezana društva, društva kćeri, upravljaju svojim novčanim sredstvima. Za više detalja vidjeti Miletić, A. 2013. *Cash pooling – ujedinjavanje novčanih sredstava na računima poduzeća*. Ekonomski portal. ili izvorno <https://www.treasury-consulting.ch/e/cashpooling.htm>, pristupljeno 2. srpnja 2023.

⁷⁵ Prosječna kamatna stopa koja se temeljni na velikom broju uzorka posuđivanja između europskih banaka. Raspon se kreće od jednog tjedna do jedne godine.

⁷⁶ Navedeni prikaz najznačajnijih karakteristika zajmova predložen je u slučaju nadzora prema Burić, D., Radusin-Lipošinović, M., Šrepfler, D. 2019. *Priručnik za nadzor transfernih cijena*. Institut za javne financije. No, preporučljivo je isto odmah istaknuti u studiji o transfernim cijenama.

Iznosi kamatnih prihoda i rashoda po zajmovima primljenih i odobrenih kredita od povezanog društva / povezanom društvu nalazi se u tablicama u nastavku:⁷⁷

Tablica 9: Ostvareni trošak kamata po osnovi primljenih zajmova

Trošak kamata	Država	Iznos (u EUR)
Povezano društvo zajmodavatelj		2023.
Super Pšenica	Poljska	10.000
Ukupan iznos:		10.000

Izvor: pripremio autor

Tablica 10: Prihod od kamata po osnovi odobrenih zajmova

Prihod kamata	Država	Iznos (u EUR)
Povezano društvo zajmoprimatelj		2023.
Super Pšenica	Poljska	20.000
Ukupan iznos:		20.000

Izvor: pripremio autor

S obzirom na to da se ovdje radi o manje materijalnim transakcijama u odnosu na *supra* navedene transakcije i da iste nije potrebno detaljno analizirati što je ujedno i u skladu s preporukama OECD Smjernicama, odlomku 5.28 koji ukratko navodi „...**potrebe za dokumentacijom ne smiju poreznim obveznicima stvarati troškove i teret koji su neproporcionalni okolnostima**...“, unatoč tome u nastavku se daje detaljan primjer analiziranja transakcije 7)7) primljeni i odobreni zajmovi zbog važnosti analiziranja financijskih transakcija.

8) Prefakturirani troškovi usluga

Društvo Pšenica d.o.o. je u 2023. godini prefakturiralo razne troškove usluga povezanim društvima Stablo Grupe (npr. troškovi osiguranja, troškovi ostalih licenci, troškovi prijevoza i slično).

Ukupan iznos nastalih prefakturiranih troškova tijekom 2023. godine nalazi se u sljedećoj tablici:

⁷⁷ Navedeni primjeri predstavljaju pojednostavljeni prikaz transakcija po primljenim i odobrenim zajmovima. Kod prikazivanja zajmova potrebno je istaknuti samo primljene odobrene zajmove između povezanih osoba, kao i trošak/prihod kamata, što ne uključuje prikazivanje zajmova odobrenih od strane vlasnika, fizičkih osoba.

Tablica 11: Prefakturirani troškovi usluga

Prefakturirani troškovi usluga	Država	Iznos (u EUR)
Povezano društvo primatelj		2023.
Super Pšenica	Poljska	30.000
A Pšenica	Austrija	13.000
B Pšenica	Slovenija	7.000
Ukupan iznos:		40.000

Izvor: pripremio autor

Transakcije prefakturiranja troškova nemaju element dobiti te predstavljaju prefakturiranje troškova neovisnih pružatelja usluga (koji sami za sebe predstavljaju tržišne cijene), na temelju toga uvriježeno je i prihvaćeno stajalište da su transakcije koje su „1 za 1“ bile poduzete u skladu s načelom nepristrane transakcije te samim time nije potrebno provođenje detaljnije analize same transakcije.

9) Ostale transakcije

Ostale transakcije koje je poduzimalo društvo Pšenica d.o.o. tijekom 2023. godine s povezanim društvima Stablo Grupe manje su materijalne vrijednosti.

Iznosi ostalih transakcija poduzetih s povezanim društvima Stablo grupe prikazani su u sljedećim tablicama u nastavku:

Tablica 12: Ostale usluge – trošak

Ostale usluge (Troškovi)	Država	Opis transakcije	Iznos (u EUR)
Povezano društvo pružatelj			2023.
A Pšenica	Austrija	Nabava rezervnih dijelova	4.000
B Pšenica	Slovenija	Nabava potrošnog materijala	5.000
Ukupan iznos:			9.000

Izvor: pripremio autor

Tablica 13: Ostale usluge – prihod

Ostale usluge (Prihodi)	Država	Opis transakcije	Iznos (u EUR)
Povezano društvo primatelj			2023.
Super Pšenica	Poljska	Prihod od prodaje ostale trgovačke robe	7.000
		Prihod od prodaje sirovine	5.000
		Prihod od prodaje imovine	10.000
		Prihod od prodaje ambalaže	1.000
A Pšenica	Austrija	Prihod od prodaje imovine	2.000
Ukupan iznos:			25.000

Izvor: pripremio autor

Ostale transakcije koje uključuju pružanje i primitak ostalih usluga povezanim društvima / od povezanih društava nematerijalne su u odnosu na glavne transakcije te s obzirom na to da se radi o transakcijama manje materijalne vrijednosti skupno, ali i pojedinačno promatrano nije potrebna detaljnija analiza predmetnih transakcija. Ovakav pristup u skladu je sa *supra* navedenim odlomkom 5.28 OECD Smjernica.

Međutim, kod ovog primjera vidljiva je značajna razlika između vrijednosti ostalih transakcija u odnosu na glavne transakcije koje će biti predmetom detaljnije analize (1. proizvodnja i prodaja proizvoda, 2. nabava sirovina te 3. nabava trgovačke robe), točnije, svaka pojedinačna transakcija izrazito je niske vrijednosti pa poseban opis svake transakcije nije potreban. Drugim riječima, da iznosi ostalih transakcija budu primjerice značajnije viših iznosa (barem pet puta viši iznosi pojedinačno ili ukupno gledano), a da i dalje ako usporedno promatramo iznose ostalih i glavnih transakcije ostane zamjetna razlika u iznosima, nije potrebna detaljna analiza ostalih transakcija, ali se svakako preporuča davanje kratkog opisa svake transakcije pojedinačno kako bi se u poreznom nadzoru ubrzao proces provjere analize tržišnosti transakcija.

S druge strane, moguće je i primijeniti pojednostavljeni pristup ostalim transakcijama na način da se odredi prag materijalnosti za potrebe pripreme studije odnosno da se transakcije do određenog iznosa uopće ne promatraju. Točnije za sve transakcije koje ne mogu značajno utjecati na poslovni rezultat društva tj. na promjenu porezne osnovice nije potrebno pripremati detaljniju analizu.

3.2.3. Primjer funkcionalne analize za transakcije koje su predmet detaljne analize

Nakon pregleda međukompanijskih transakcija dobivamo uvid u poslovanje između povezanih društava i počinje se dobivati slika o potrebi za analizom pojedinih transakcija. U tom pogledu može se odrediti koje transakcije će biti predmetom detaljnije analize i dokazivanja da su iste u skladu s načelom nepristrane transakcije. Prilikom izbora odgovarajuće metode transfernih cijena cilj je izbora uvijek pronaći što prikladniju metodu za analiziranje transfernih cijena primijenjenih u određenoj transakciji. Kod procesa odabira metoda izbora moraju se uzeti u obzir prednosti i nedostaci svake pojedine metode te primjenjivost metode na određeni tip transakcije. Upravo funkcionalna analiza predstavlja preduvjet odabira odgovarajuće metode gdje se na temelju dostupnih informacija daje uvid u funkcije koje obavljaju svako od povezanih društava u nekoj određenoj transakciji. Konkretno, funkcije koje društva u transakciji obavljaju, rizike koje preuzimaju i imovinu koju koriste znatno utječu na utvrđivanje transfernih cijena. Moguće razlike u funkcijama dovode do razlika u cijenama i maržama, a provođenjem funkcionalne analize želi se potvrditi nastaju li takve razlike.⁷⁸ Funkcionalnom analizom definiraju se činjenice o nekoj određenoj poslovnoj aktivnosti u vidu funkcija, imovine i rizika direktno povezane s poslovnom aktivnošću koja je predmetom analize, a kako bi se definirala raspodjela istih između povezanih društava koja sudjeluju u toj poslovnoj aktivnosti.

Funkcionalna analiza obuhvaća opisivanje **funkcija i rizika** koje društva snose i **imovinu** koju angažiraju u kontroliranim transakcijama da bi se odredilo je li dobit ili mogući gubitak što povezana društva ostvaruju primjerena preuzetim funkcijama, rizicima i korištenoj imovini.⁷⁹ Prilikom pripreme funkcionalne analize potrebno se osloniti na sve informacije koje su nam poznate i jasne, a prema Priručniku za nadzor transfernih cijena navodi se sljedeći set pitanja koja je potrebno postaviti prilikom provođenja funkcionalne analize:

- tko što čini?
- u kojem kontekstu?
- u kojim uvjetima?
- s kim?
- s kojom imovinom?

Oslonac u provođenju funkcionalne analize u slučaju da porezni obveznik angažira poreznog savjetnika je sklopljeni ugovor za pružene usluge, proizvode i slično, a od velike je važnosti i angažiranost samog poreznog obveznika. Pravilno provođenje funkcionalne analize i što točnija karakterizacija društva ovisi o provedenim intervjuima s menadžmentom društva kako bi se utvrdile sve činjenice odnosno definirale uloge u konkretnoj transakciji.

---

⁷⁸ OECD Smjernice (2022), II. Poglavlje, I. dio, Izbor metode transfernih cijena, točka 2.22.

⁷⁹ OECD Smjernice (2022), I. Poglavlje, D dio, Načelo nepristrane transakcije, točka 1.51. do 1.55.

Po završetku procesa provođenja funkcionalne analize potrebno je označiti društvo tj. okarakterizirati društvo. Karakterizacija entiteta daje sažet prikaz funkcionalne analize i zaključaka. Kod karakterizacije entiteta uspoređuju se funkcije, rizici i imovine svake strane uključene u transakciju s tipičnim funkcionalnim profilima.

Tipični funkcionalni profili mogu se podijeliti na tri kategorije kao što su tipični profili proizvođača, distributera i pružatelja usluga. Svaka od navedenih kategorija ujedno ima i svoje potkategorije pa se tako:⁸⁰

1. proizvođači se mogu podijeliti na:
  - a. **Pružatelje usluge proizvodnje** (eng. *toll manufacturers*) – mogu se okarakterizirati kao društva koja prerađuju sirovine ili poluproizvode za drugo društvo, odnosno pružatelj usluge proizvodnje za nalogodavca, vlasnika sirovine i finalnog proizvoda obavlja preradu odnosno završava proizvodnju bez da vlasništvo nalogodavca tih sirovina prelazi na društvo pružatelja usluga proizvodnje.
  - b. **Ugovorni proizvođači** (eng. *contract manufacturers*) – kao i u slučaju pružatelja usluga proizvodnje, ugovorni proizvođači izvršavaju proizvodne funkcije za nalogodavca, ali uz razliku da od njih ugovorni proizvođač preuzima vlasništvo nad sirovinama, odnosno finalnim proizvodom pod određenim uvjetima kao što su postizanje utvrđene razine kvalitete i proizvedene količine, a za čiji će otkup jamčiti nalogodavac sve proizvedene robe.
  - c. **Punopravni proizvođači** (eng. *fully-fledged manufacturers*) – izvršavaju sve proizvodne funkcije i snose povezane rizike što znači da se oni bave cijelim procesom proizvodnje od planiranja, pronalaženja i nabave sirovine, aktivnostima istraživanja i razvoja, rizika odgovornosti za proizvode i druge povezane rizike koji ovise o poziciji takvog proizvodnog društva unutar pripadajuće grupe povezanih društava.
2. Distributeri se mogu podijeliti na:
  - a. **Agente i komisionare** (eng. *commission agents and commissionaires*) – karakteristike agenata i komisionara su da ne kupuju proizvode direktno od drugih društava neke grupe te iste proizvode ne preprodaju kupcima, već oni umjesto toga djeluju kao prodajni zastupnici i primaju određenu proviziju od prodaje kupcima (provizija se najčešće izračunava kao neki određeni postotak cijene koju je kupac platio za taj proizvod). Agent i komisionar su odgovorni za komunikaciju s kupcima, dogovaraju uvjete pridaje i zaključuju ugovor s kupcima te na taj način kupac dolazi do proizvoda. Agent i komisionar ne preuzimaju vlasništvo nad proizvodima i sukladno tome snose minimalne rizike. Svoju dobit agent i komisionar prijavljuju, generalno, kao iznos provizije primljene od dobavljača proizvoda, što je za razliku od punopravnih distributera veći iznos prodaje proizvoda trećim stranama.

---

⁸⁰ Ulanenko, B. 2020. *What is entity characterisation? Limited risk distributors, contract manufacturers, and other profiles..* StarTax Education.

- b. **Distributeri s ograničenim rizikom** (eng. *limited risk distributors*) – kupuju robu od povezanih strana i prodaju robu trećim stranama. Ponekad mogu pridonositi i marketinškim aktivnostima, ali najčešće u okvirima na razini grupe. Upravo zbog toga što distributer djeluje prema uputama društva dobavljača (principala) ima izrazito ograničene rizike. Rizik zaliha, naplate potraživanja i tržišni rizik u značajnoj će mjeri snositi društvo principal. Distributeri s ograničenim rizikom uglavnom ne razvijaju značajnu nematerijalnu marketinšku imovinu. Najvažnija razlika između društva distributera s ograničenim rizikom i agenta/komisionara je ta što društvo distributer s ograničenim rizikom preuzima naziv proizvoda što posljedično dovodi do preuzimanja značajnijih funkcija i rizika u odnosu na agenta/komisionara. No, važno je istaknuti da i dalje distributer s ograničenim rizikom te funkcije preuzima u manjoj mjeri od punopravnog distributera. Distributeri s ograničenim rizikom u većini slučajeva zarađuju ograničenu dobit koja se mjeri kao operativna marža.
  - c. **Punopravni distributeri** (eng. *fully fledged distributors*) – su upravo sve ono što nisu ni agenti/agenti i distributeri s ograničenim rizikom. To znači da oni preuzimaju sve funkcije prodaje i distribucije, obavljaju sve marketinške aktivnosti i snose značajne materijalne rizike povezane uz te funkcije. Kupuju, skladište i prodaju proizvode, razvijaju nematerijalnu imovinu i snose značajne negativne rizike kao i pozitivne ishode od prodajnih aktivnosti. Punopravni distributeri snose materijalne troškove za izvršavanje svojih funkcija i imaju pravno na rezidualnu dobit⁸¹.
3. Pružatelji usluga se mogu podijeliti na:
- a. **Pružatelji usluga niske dodane vrijednosti** (eng. *low value-adding service providers*) – mogu se okarakterizirati kao pružatelj ili pružatelji usluge pomoćne naravi jednom ili više društava unutar Grupe. Kako bi se pružatelj mogao okarakterizirati kao pružatelj usluga niske dodatne vrijednosti usluge koje pružaju ne smiju biti dio osnovne djelatnosti na razini grupe, odnosno usluge nisu uspostavljene na način da pridonose značajnom ostvarivanju ekonomske koristi i ne zahtijevaju upotrebu značajne materijalne imovine kao niti takvo pružanje stvara značajne rizike za pružatelja ili primatelja usluga.
  - b. **Klasični ugovorni pružatelji usluga** (eng. *classic contract service providers*) – za razliku od pružatelja usluga niske dodatne vrijednosti koji pružaju usluge pomoćne naravi te pružanje takvih usluga nije dio osnovne djelatnosti, klasični ugovorni pružatelji usluga angažiraju značajniju materijalnu i nematerijalnu imovinu prilikom pružanja usluga i takve usluge su uspostavljene kako bi društvo pružatelj ostvarilo značajnu dobit, odnosno doprinos na razini Grupe.

---

⁸¹ Rezidualna dobit je razlika između dobiti i tržišne cijene vlastitog kapitala, odnosno razlika prinosa na kapital i njegove cijene.

- c. **Sofisticirani pružatelji usluga** (eng. *sophisticated service providers*) – sofisticirani pružatelji usluga za razliku od prijašnjih primjera pružatelja usluga angažiraju značajno vrijednu i jedinstvenu imovinu i preuzimaju značajan rizik kod pružanja takvih usluga kako na strani pružatelja tako i na strani primatelja usluga.

Prilikom opisa funkcija, rizika i imovine porezni obveznik mora voditi brigu oko prikaza funkcionalne analize. Funkcionalna analiza mora biti detaljna, ali istovremeno pregledna i sadržavati sve ključne činjenice što podrazumijeva sažet opis kako bi se dao što bolji uvid u to koju funkciju ili rizik povezana društva uključena u transakciju te koju imovinu angažiraju. Za jednostavniji prikaz porezni obveznik može koristiti tzv. sintetizirajući tablični prikaz funkcija, rizika i imovine što je ujedno i preporuka sukladno Priručniku o nadzoru transfernih cijena. Kako bi se zadržala preglednost i sažetost potrebno je svakoj funkciji, odnosno ekonomskoj ulozi svakog društva u transakciji odrediti stupanj snošenja funkcije i rizika, odnosno angažiranosti imovine. To se vrlo jednostavno može postići gradacijom na način da u tablici kod svake ekonomske uloge, svakom društvu pridodamo pripadajući stupanj funkcija i rizika koje svako pojedinačno društvo snosi, odnosno imovinu koju angažira i to na način da npr. **0** predstavlja značenje da društvo kojem je nula dodijeljena u ekonomskoj ulozi proizvodnje ne obavlja tu funkciju, **1** bi zatim predstavljao da takvu funkciju obavlja u ograničenom opsegu, **2** da oba društva obavljaju tu funkciju u jednakom opsegu, **3** da jedno od društava funkciju proizvodnje obavlja u većem opsegu i **4** bi predstavljalo potpuno obnašanje funkcije u transakciji. Samo prikazivanje tablice u kojoj smo stupnjevali i odredili ekonomske uloge svakog pojedinačnog društva u transakciji nije dovoljno već je potrebno svaku ulogu i opisati te se voditi sažetošću i isticanjem ključnih činjenica za koje to smatramo. Ekonomske uloge isključivo ovise o transakciji koja se provodi, ali također one mogu biti ustaljene kod određenih tipova transakcija (npr. kod analize rizika gotovo u svakoj transakciji se pojavljuje rizik tečajnih razlika, rizik naplate potraživanja ili tržišni rizik, dok se kod analize imovine također gotovo uvijek pojavljuje nematerijalna i materijalna imovina).

U nastavku se daju primjeri provedbe funkcionalne analize za neke od materijalno značajnih transakcija u vidu funkcija koje preuzima društvo Pšenica d.o.o., preuzete rizike i korištenu imovinu, a koje su prethodno identificirane kao takve, sljedećim redoslijedom:⁸²

---

⁸² Iako je transakcija primljenih i odobrenih zajmova predmetom ekonomske analize, za financijske transakcije nije potrebno provoditi detaljnu funkcionalnu analizu već je isto potrebno samo u slučaju da se kao porezni obveznik pojavi financijska institucija, točnije društvo koje dolazi iz financijskog sektora. S druge strane, zbog specifičnosti svake transakcije koja uključuje naknadu za „know-how“ ili korištenje licence, zaštitnog znaka bilo bi pogrešno i suvišno generalizirati analizu funkcija, rizika i korištene imovine kod takvih transakcija.

1. za proizvodnju i prodaju proizvoda
2. za nabavu sirovina
3. za nabavu trgovačke robe
4. za primitak upravljačkih usluga.

Transakcije 1) Proizvodnja i prodaja proizvoda i 2) Nabava sirovina

Kod transakcije proizvodnje i prodaje proizvoda povezanim društvima Stablo Grupe, društvo Pšenica d.o.o. javlja se kao proizvođač, dok se u transakcijama nabave sirovina javlja kao kupac sirovina za proizvodnju.

U tablici u nastavku daje se pregled funkcija koje snosi društvo Pšenica d.o.o. kao izvođač i dobavljač te povezana društva kupci Stablo Grupe:

Tablica 14: Analiza funkcija za transakciju proizvodnje i prodaje proizvoda te nabave sirovina

Funkcionalna analiza		
Funkcije	Društvo Pšenica d.o.o.	Povezana društva kupci
Proizvodnja	4	0
Istraživanje i razvoj	4	0
Nabava sirovina	0	4
Kontrola kvalitete	3	1
Prijevoz	0	4
Skladištenje	2	2
Uspostavljanje cijene	4	0
Fakturiranje i naplata	4	0
Administrativne, financijske i pravne aktivnosti	2	2

Izvor: pripremio autor

Proizvodnja

Glavna djelatnost društva Pšenica d.o.o. je proizvodnja gotovih proizvoda koje potom prodaje dalje povezanim društvima Stablo grupe i nepovezanim poduzećima.

Proizvodnu funkciju u potpunosti obavlja društvo Pšenica d.o.o.

Istraživanje i razvoj

Proizvodno društvo Pšenica d.o.o. ne vrši aktivnosti istraživanja i razvoja u sklopu svoje djelatnosti, već se koristi centralno razvijenim „know-how-om“ koji je dostupan na razini Stablo Grupe te za to plaća naknadu.

Nabava sirovina

Na razini Stablo Grupe vodi se detaljno dokumentiranje i praćenje tržišta potrebnih sirovina za proizvodnju gotovih proizvoda te se isto tako prema potrebi pruža pomoć oko nabave sirovine svim društvima Stablo Grupe. Društvo Pšenica d.o.o. nabavlja definirane potrebne proizvode i sukladno tome angažira povezana društva, dobavljače sirovina za nabavu predmetne robe.

Kontrola kvalitete

Kontrolu kvalitete obavljaju sva povezana društva u lancu, od proizvođača, dobavljača sve do kupca. Međutim, funkciju kontrole kvalitete u najvećem opsegu snosi društvo proizvođač, odnosno društvo Pšenica d.d. Kontrolu kvalitete povezana društva proizvođači i dobavljači vrše sukladno standardima industrije, što uključuje laboratorijska testiranja. Povezana društva kupci kontrolu kvalitete proizvoda vrše u okviru svojih mogućnosti i regulative.

Prijevoz

Prijevoz gotovih proizvoda vrše povezana društva kupci i to unajmljenim transportom od trećih nepovezanih strana po Incoterms paritetu EXW.⁸³ U slučajevima kada društvo Pšenica d.o.o. vrši prijevoz gotovih proizvoda do povezanih društava kupaca, trošak prijevoza u konačnici snose povezana društva kupci, odnosno društvo Pšenica d.o.o. nastale troškove prijevoza prefakturira povezanim društvima kupcima.

Može se zaključiti kako povezana društva u potpunosti snose trošak prijevoza te ujedno i snose funkciju prijevoza.

Skladištenje

Društvo Pšenica d.o.o. kao proizvođač skladišti gotove proizvode nakon procesa proizvodnje sve do trenutka otpreme prema povezanim društvima kupcima, koja potom gotove proizvode skladište u vlastitim kapacitetima do otpreme nepovezanim kupcima.

Sukladno prethodno navedenom, može se zaključiti kako društvo Pšenica d.o.o. i povezana društva kupci podjednako snose funkciju skladištenja.

Uspostavljanje cijena

Cijenu gotovih proizvoda određuju u transakciji proizvodnje i prodaje uz dodatak marže, dok se u transakcijama nabave sirove cijene formiraju temeljem cjenika povezanih društava dobavljača.

Prema navedenom, povezana društva proizvođači i dobavljači u potpunosti obavljaju ovu funkciju.

Fakturiranje i naplata

Društvo Pšenica d.o.o. odgovorno je za naplatu i potraživanja od povezanih društava kupaca.

Administrativne, financijske i pravne aktivnosti

Povezana društva dobavljači i proizvođači zadužena su za vlastita administrativna, financijska i pravna pitanja, dok povezana društva kupci iste funkcije obavljaju u skladu sa svojim potrebama.

Na temelju toga možemo zaključiti da društvo Pšenica d.o.o. kao dobavljač i proizvođač podjednako snosi ovu funkciju, kao i povezana društva kupci.

---

⁸³ Incoterms pravila su pravila Međunarodne trgovačke komore o upotrebi domaćih i međunarodnih trgovinskih termina. EXW paritet ili franko tvornica znači da kupac preuzima robu i odgovornost prodavatelj dok prodavatelj ne snosi nikakve ostale troškove, prema <https://carina.gov.hr/propisi-i-sporazumi/carinska-tarifa-vrijednost-i-podrijetlo/carinska-vrijednost/informacije-4270/pravila-incoterms/3620>, pristupljeno 15. srpnja 2023.

U tablici u nastavku daje se pregled rizika koje snosi društvo Pšenica d.o.o. kao izvođač i dobavljač te povezana društva kupci Stablo Grupe:

Tablica 15: Analiza rizika za transakciju proizvodnje i prodaje proizvoda te nabave sirovina

Funkcionalna analiza		
Rizici	Društvo Pšenica d.o.o.	Povezana društva kupci
Rizik proizvodnje i kvalitete	4	0
Tržišni rizik	2	2
Rizik prijevoza	0	4
Rizik skladištenja	2	2
Tečajni rizik	0	0
Rizik naplate potraživanja	4	0

Izvor: pripremio autor

Rizik proizvodnje i kvalitete

Kao proizvođač društvo Pšenica d.o.o. odgovorno je za proces proizvodnje vlastitih proizvoda i u potpunosti snosi sve povezane rizike za proizvodnju i kvalitetu proizvoda koje proizvodi, dok kod transakcije nabave sirovine odgovara za provjeru kvalitete sirovine.

Tržišni rizik

Tržišni rizik je rizik negativnih kretanja na tržištu koja mogu utjecati na poslovanje društva Pšenica d.o.o. Tržišni rizik se reflektira kroz rizik cijena (npr. rizik smanjenja cijena na tržištu zbog sličnih proizvoda konkurenata) i kroz rizik potražnje (npr. rizik smanjenja potražnje kao rezultat ekonomskih i drugih kretanja, jače konkurencije i diverzificiranosti tržišta itd.).

Rizik prijevoza

Budući da povezana društva kupci vrše aktivnosti prijevoza proizvoda, ujedno snose i rizik povezan s prijevozom gotovih proizvoda.

Rizik skladištenja

Društvo Pšenica d.o.o. kao proizvođač, ujedno i dobavljač snosi rizik skladištenja proizvoda nakon proizvodnje do trenutka otpreme povezanim društvima kupcima, nakon čega povezana društva snose rizik skladištenja do otpreme nepovezanim krajnjim kupcima.

Tečajni rizik

Tečajni rizik je rizik nastanka negativnih učinaka na poslovanje nekog društva kao rezultat kretanja vrijednosti različitih valuta, odnosno valutnoj volatilnosti. Kako se naknada u predmetnim transakcijama određuje u EUR, što je ujedno valuta svih povezanih društava Stablo Grupe, niti jedno od povezanih društava unutar grupe ne snosi tečajni rizik.

Rizik naplate potraživanja

Društvo Pšenica d.o.o. snosi rizik naplate potraživanja, no važno je napomenuti kako je ovaj rizik nizak s obzirom da su društva u ovoj vrsti transakcije povezana društva.

U tablici u nastavku daje se pregled imovine koju angažira društvo Pšenica d.o.o. kao proizvođač i dobavljač te povezana društva kupci Stablo Grupe:

Tablica 16: Analiza imovine za transakciju proizvodnje i prodaje proizvoda te nabave sirovina

Funkcionalna analiza		
Imovina	Društvo Pšenica d.o.o.	Povezana društva kupci
Proizvodni „know-how“	4	0
Materijalna imovina	2	2
Nematerijalna imovina	0	4

Izvor: pripremio autor

Proizvodni „know-how“

Proizvodni „know-how“ nije direktna imovina koju posjeduje društvo Pšenica d.o.o. već je isto dostupno na razini Stablo Grupe, ali društvo Pšenica d.o.o. posjeduje kvalificirano osoblje i znanje potrebno za cjelokupni proces proizvodnog asortimana koji se dalje prodaje.

Materijalna imovina

Materijalnu imovinu potrebnu za proizvodnju vlastitih proizvoda čine proizvodna i povezana oprema, a posjeduje ju društvo Pšenica d.o.o. kao proizvođač.

Nematerijalna imovina

Najznačajnija nematerijalna imovina koju društvo Pšenica d.o.o. koristi pri proizvodnji i prodaji gotovih proizvoda jest zaštitni znak te IT sustavi.

Funkcionalna karakterizacija entiteta

Glavna funkcija društva Pšenica d.o.o. u segmentu proizvodnje i prodaje je proizvodnja i prodaja vlastitih proizvoda dok u segmentu nabave prati vlastite potrebe te angažira povezana društva dobavljače za nabavu potrebne sirovine za proizvodnju gotovih proizvoda. Društvo Pšenica d.o.o. ne posjeduje vlastiti „know-how“ već koristi onaj centralno dostupan na razini Stablo Grupe, ali snosi funkciju određivanja cijena i kontrole kvalitete, snosi rizike proizvodnje i kontrole kvalitete i povezane rizike (tržišni rizik i rizik naplate potraživanja). Međutim, ne posjeduje direktno „know-how“ te isti ne razvija.

Nastavno na prethodno navedeno, može se zaključiti kako se funkcionalni profil društva Pšenica d.o.o. u segmentu proizvodnje i prodaje te nabave sirovina najbolje može okarakterizirati kao ugovorni proizvođač.

Transakcija 3) Nabava trgovačke robe

Kod transakcije nabave trgovačke robe od povezanih društava Stablo, društvo Pšenica d.o.o. javlja se kao kupac odnosno distributer trgovačke robe prema trećim nepovezanim stranama.

U tablici u nastavku daje se pregled funkcija koje snosi društvo Pšenica d.o.o. kao distributer te povezana društva Stablo Grupe kao dobavljači.

Tablica 17: Analiza funkcija za transakciju nabava trgovačke robe

Funkcionalna analiza		
Funkcije	Povezana društva dobavljači	Društvo Pšenica d.o.o.
Nabava trgovačke robe	0	4
Prijevoz trgovačke robe	0	4
Skladištenje	2	2
Marketing	2	2
Kontrola kvalitete	3	1
Uspostavljenje cijene	4	0
Fakturiranje i naplata	4	0

Izvor: pripremio autor

Nabava trgovačke robe

Društvo Pšenica d.o.o. vrši nabavu gotovih proizvoda s ciljem daljnje distribucije robe nepovezanim kupcima. Za nabavu gotovih proizvoda društvo Pšenica d.o.o. angažira povezana društva dobavljače (proizvođače).

Sukladno prethodno navedenom kod transakcije nabave trgovačke robe društvo Pšenica u potpunosti snosi sve povezane funkcije kod nabave trgovačke robe.

Prijevoz trgovačke robe

Kupljene gotove proizvode društvo Pšenica d.o.o. preuzima u proizvodnim pogonima ili skladištima povezanih društava proizvođača. U slučajevima kada povezana društva prodavatelji ugovore prijevoz robe, sav trošak povezana društva prodavatelji prefakturiraju povezanom društvu Pšenica d.o.o.

Društvo Pšenica d.o.o. u potpunosti snosi trošak prijevoza u ekonomskom smislu i obavlja ovu funkciju.

Skladištenje

Povezana društva prodavatelji skladište gotove proizvode do trenutka otpreme, dok društvo vrši Pšenica d.o.o. snosi funkciju skladištenja robe prije daljnje isporuke nepovezanim stranama odnosno krajnjim kupcima.

Može se zaključiti da povezana društva jednako obavljaju funkciju skladištenja u jednakom opsegu.

Marketing

Na razini Stablo grupe, povezano društvo Super Pšenica pruža podršku marketinga i prodaje.

Sukladnome tome, i povezana društva dobavljači i društvo Pšenica d.o.o. provode marketinške aktivnosti na svojim lokalnim tržištima, a prema politikama i budžetu od strane Stablo Grupe, točnije društva Super Pšenica.

Može se zaključiti da povezana društva jednako obavljaju funkciju marketinga u jednakom opsegu.

Kontrola kvalitete

Povezana društva prodavatelji i društvo Pšenica d.o.o. obavljaju funkciju kontrole kvalitete na određenoj razini, ali u većem opsegu tu funkciju obavljaju društva prodavatelji. Društva prodavatelji obavljaju navedenu funkciju u većem opsegu zbog toga što su proizvođači, a što uključuje provođenje strože provjere kvalitete gotovih proizvoda i laboratorijska testiranja sukladno standardima industrije.

Društvo Pšenica d.o.o. kontrolu kvalitete gotovih proizvoda obavlja u okviru svojih mogućnosti i relevantnih propisa.

Uspostavljanje cijene

Nabavne cijene gotovih proizvoda u transakcijama nabave trgovačke robe od strane društva Pšenica d.o.o. i povezanih društava Stablo Grupe formiraju se na temelju cjenika povezanih društava prodavatelja, a prema politikama na razini Stablo Grupe.

Sukladno prethodno navedenom, može se zaključiti kako povezana društva prodavatelji u potpunosti obavljaju funkciju uspostavljanja cijena.

Fakturiranje i naplata

Povezana društva prodavatelji vrše funkciju fakturiranja i naplate potraživanja u potpunosti.

U tablici u nastavku daje pregled rizika koje snosi društvo Pšenica d.o.o. kao distributer te povezana društva Stablo Grupe kao dobavljači:

Tablica 18: Analiza rizika za transakciju nabave trgovačke robe

Funkcionalna analiza		
Rizici	Povezana društva dobavljači	Društvo Pšenica d.o.o.
Rizik zaliha	2	2
Tržišni rizik	2	2
Rizik prijevoza	0	4
Rizik skladištenja	2	2
Rizik kvalitete proizvoda	3	1
Rizik naplate potraživanja	4	0
Tečajni rizik	2	2

Izvor: pripremio autor

Rizik zaliha

Povezana društva prodavatelji te društvo Pšenica d.o.o. snose rizik zaliha u jednakom opsegu. Rizik zaliha povezana društva prodavatelji snose do trenutka otpreme gotovih proizvoda društvu Pšenica d.o.o., dok društvo Pšenica d.o.o. preuzima rizik zaliha nakon preuzimanja gotovih proizvoda.

Tržišni rizik

Tržišni rizik snose kako povezana društva prodavatelji tako i društvo Pšenica d.o.o. jer u slučaju nastanka nepovoljnih tržišnih okolnosti ne će doći do mogućnosti plasiranja planiranih količina gotovih proizvoda na tržište.

Rizik prijevoza

Društvo Pšenica d.o.o. kao organizator prijevoza gotovih proizvoda u potpunosti snosi rizik prijevoza.

Rizik skladištenja

Povezana društva prodavatelji vrše skladištenje gotovih proizvoda do trenutka otpreme, dok društvo Pšenica d.o.o. skladištenje obavlja do trenutka isporuke gotovih proizvoda nepovezanim trećim stranama.

Sukladno navedenom, rizik skladištenja u jednakom opsegu snose povezana društva dobavljači te društvo Pšenica d.o.o.

Rizik kvalitete proizvoda

Reklamaciju za gotove proizvode društvo Pšenica d.o.o. dostavlja povezanim društvima dobavljačima po primitku prigovora na kvalitetu gotovih proizvoda od krajnjih kupaca. Povezana društva prodavatelji obvezna su garantirati društvu Pšenica d.o.o. za kvalitetu gotovih proizvoda te sukladno navedenom odgovaraju za moguće mane proizvoda. Međutim, važno je napomenuti da povezana društva prodavatelji ne odgovaraju za greške na proizvodima nastalim prilikom nepravilnog skladištenja ili drugim nemarnim postupanjem s gotovim proizvodima od strane društva Pšenica d.o.o.

Može se zaključiti da povezana društva prodavatelji snose rizik kvalitete u većem opsegu dok društvo Pšenica odgovara samo u slučaju nemarnog postupanja s gotovim proizvodima prilikom skladištenja.

Rizik naplate potraživanja

Povezana društva prodavatelji snose rizik naplate potraživanja, ali ovaj rizik je nizak s obzirom da su društva uključena u transakcije nabave trgovačke robe povezana društva.

Tečajni rizik

Naknada u predmetnim transakcijama određuje se u valuti EUR, što je ujedno valuta svih povezanih društava Stablo Grupe. Niti jedno od povezanih društava unutar grupe ne snosi tečajni rizik.

U tablici u nastavku daje se pregled imovine koju angažira Pšenica d.o.o. kao distributer te povezana društva Stablo Grupe kao dobavljači:

Tablica 19: Analiza imovine za transakciju nabave trgovačke robe

Funkcionalna analiza		
Imovina	Povezana društva dobavljači	Društvo Pšenica d.o.o.
Materijalna imovina	3	1
Nematerijalna imovina	3	1

Izvor: pripremio autor

Materijalna imovina

Povezana društva dobavljači i društvo Pšenica d.o.o. posjeduju značajnu količinu materijalne imovine koju koriste u navedenim transakcijama.

Kako proces proizvodnje iziskuje značajna kapitalno intenzivnija ulaganja od aktivnosti distribucije, može se zaključiti da povezana društva u većoj mjeri angažiraju materijalnu imovinu.

Nematerijalna imovina

Glavna nematerijalna imovine vezana uz proizvodni „know-how“ u vlasništvu su povezanih društava prodavatelja. Isti taj „know-how“ posjeduje i društvo Pšenica d.o.o. jer je i ono proizvodno društvo.

No, važno je napomenuti da se u transakciji nabave trgovačke robe društvo Pšenica d.o.o. javlja kao kupac, a povezana društva kao prodavatelji te je opravdano za zaključiti da povezana društva dobavljači angažiraju značajniju nematerijalnu imovinu od društva Pšenica d.o.o.

Funkcionalna karakterizacija entiteta

Glavna funkcija društva Pšenica d.o.o. u segmentu distribucije je distribuiranje gotovih proizvoda nabavljenih od povezanih društava Stablo Grupe na hrvatsko tržište.

S obzirom na to da društvo Pšenica d.o.o. obavlja ograničene funkcije marketinga, kontrole kvalitete te također djelomično snosi tržišni rizik, rizik zaliha za nabavljene gotove proizvode, može se reći da u segmentu distribucije društvo Pšenica d.o.o. obavlja više funkcija i snosi više rizika od distributera ograničenog rizika, no u isto vrijeme obavlja manje funkcija i snosi manje rizika od punopravnih distributera.

Nastavno na prethodno navedeno, društvo Pšenica d.o.o. može se u funkcionalnom smislu u transakciji nabave trgovačke robe okarakterizirati kao klasični distributer, odnosno distributer srednjeg rizika.

Transakcija 4) Primitak upravljačkih usluga

U transakcijama primitka upravljačkih usluga društvo Pšenica d.o.o. prima upravljačke usluge od povezanog društva Super Pšenica.

U tablici u nastavku daje se pregled funkcija koje snosi društvo Pšenica d.o.o. kao primatelj upravljačkih usluga te povezano društvo Super Pšenica kao pružatelj upravljačkih usluga.

Tablica 20: Analiza funkcija za transakciju primitka upravljačkih usluga

Funkcionalna analiza		
Funkcije	Društvo Pšenica d.o.o.	Društvo Super Pšenica
Pružanje usluga	0	4
Naručivanje usluga	4	0
Kontrola kvalitete provedbe usluga	2	2
Fakturiranje i naplata	0	4
Administrativne, financijske te pravne aktivnosti	2	2

Izvor: pripremio autor

Pružanje usluga

Upravljačke usluga pružaju se od strane zaposlenika društva Super Pšenica u Poljskoj, a iznimno prema potrebi i kod društva Pšenica d.o.o. u Hrvatskoj. Savjetovanje koje se odvija u okviru upravljačkih usluga pružaju se društvu Pšenica d.o.o. putem različitih vrsta izvješća, elaborata, tekstova, nacрта te putem virtualnih i fizičkih sastanaka.

Prema navedeno može se zaključiti da društvo Super Pšenica snosi u potpunosti funkciju pružanja usluga.

Naručivanje usluga

Pružanje upravljačkih usluga odvija se isključivo prema potrebama za istim od strane povezanog društva Super Pšenica. Odvijanje usluga nije redovno već prema potrebama društva Pšenica d.o.o.

Kontrola kvalitete provedbe usluga

Pružatelj usluge, povezano društvo Super Pšenica, dužno je predmetne usluge izvršavati pravovremeno, profesionalno i na stručan način poštujući sve lokalne pravne i regulativne propise Republike Hrvatske.

Društvo Pšenica d.o.o. ima obvezu kao primatelj usluga osigurati sve potrebne podatke, informacije i dokumentaciju koja je potrebna povezanom društvu pružatelju usluga za pravovremeno, profesionalno i stručno izvršavanje predmetnih usluga.

Na temelju navedenog može se zaključiti da obje povezane strane u predmetnoj transakciji snose funkciju kontrole u istom opsegu, odnosno svaka je strana odgovorna za svoja postupanja.

Fakturiranje i naplata

Obračunavanje naknade za upravljačke usluge, kao i fakturiranje upravljačkih usluga, u potpunosti obavlja povezano društvo Super Pšenica kao pružatelj usluga. Pružatelj usluga fakturira naknadu u valuti EUR na kvartalnoj bazi, točnije krajem svakog kvartala. Ujedno, pružatelj usluga, odgovara za ispravno ispostavljanje faktura.

Društvo Pšenica d.o.o. dužno je platiti usluge po ispostavljenoj fakturi u roku od petnaest dana od izdavanja fakture.

Administrativne, financijske i pravne aktivnosti

Društvo Pšenica d.o.o. obavlja uglavnom administrativne, financijske i pravne aktivnosti samostalno, ali uz podršku povezanog društva Super Pšenica koje pruža savjetodavne usluga većinom iz područja financija.

Nastavno na navedeno, društvo Pšenica d.o.o. i povezano društvo Super Pšenica obavljaju navedene funkcije u istom opsegu.

U tablici u nastavku daje se pregled rizika koje snosi društvo Pšenica d.o.o. kao primatelj upravljačkih usluga te povezano društvo Super Pšenica kao pružatelj upravljačkih usluga:

Tablica 21: Analiza rizika za transakciju primitka upravljačkih usluga

Funkcionalna analiza		
Rizici	Društvo Pšenica d.o.o.	Društvo Super Pšenica
Poslovni rizik	2	2
Tržišni rizik	2	2
Rizik naplate potraživanja	0	4

Izvor: pripremio autor

Poslovni rizik

Važni rizici koji se pojavljuju kod pružanja upravljačkih usluga društvu Pšenica d.o.o. od strane povezanog društva Super Pšenica kao pružatelja usluga, ogledaju se u faktorima imanja dovoljnog broja zaposlenika pružatelja usluga, zatim adekvatnog i obrazovanog kadra kako bi se same usluge mogle isporučiti.

Kako pružatelj usluga pruža upravljačke usluge i ostalim društvima Stablo Grupe, te s obzirom na to da zaposlenici pružatelja usluga imaju odgovarajuće iskustvo i znanje u području pružanja upravljačkih odnosno savjetodavnih usluga, ne postoji značajno izražen poslovni rizik. Međutim, rizik i dalje ostaje isključivo na društvu pružatelju usluga, društvu Super Pšenica.

Tržišni rizik

Ovaj rizik nije značajno izražen kod pružanja upravljačkih usluga jer pružatelj usluga ne snosi rizik volumena prodaje, zbog toga što je potreba za obimom usluga konstantan, ali svakako ovaj rizik društvo pružatelj snosi u potpunosti, iako nije izražen.

Rizik naplate potraživanja

Budući da se predmetna transakcija odvija između povezanih društava nema značajnog rizika nenaplaćenih potraživanja. Također, predmete usluge povezano društvo Super Pšenica fakturira u valuti EUR što je ujedno i valuta plaćanja društva Pšenica d.o.o.

Unatoč nepostojanju, odnosno smanjenom riziku nenaplaćenih potraživanja, ovaj rizik u potpunosti snosi povezano društvo Super Pšenica.

U tablici u nastavku daje se pregled imovine koju angažira Pšenica d.o.o. kao distributer te povezana društva Stablo Grupe kao dobavljači:

Tablica 22: Analiza imovine za transakciju primitka upravljačkih usluga

Funkcionalna analiza		
Imovina	Društvo Pšenica d.o.o.	Društvo Super Pšenica
Materijalna imovina	0	4
Nematerijalna imovina	0	4

Izvor: pripremio autor

Materijalna imovina

Imovina koju posjeduje povezano društvo Super Pšenica kao pružatelj upravljačkih, odnosno savjetodavnih usluga, sastoji se od uredskog prostora i sve povezane uredske opreme. Uredska oprema ima prvenstveno pomoćnu funkciju u smislu da omogućiti zaposlenicima pružanje usluga u adekvatnom i tehničkom okruženju uz odgovarajuće tehničke alate.

Nematerijalna imovina

Nematerijalna imovina u kontekstu pružanja upravljačkih usluga od strane društva Super Pšenica je potrebno znanje zaposlenika koje posjeduju za pružanje predmetnih usluga.

Funkcionalna karakterizacija entiteta

Povezano društvo pružatelj usluga, društvo Super Pšenica, uzimajući u obzir funkcije, rizike i imovinu, može se okarakterizirati kao pružatelj usluga niske dodane vrijednosti. Navedeno potvrđuje nepostojanje značajnih rizika, funkcija i

imovine. Točnije, pružanje upravljačkih usluga nije osnovna djelatnost društva pružatelja te ne angažira i posjeduje značajnu materijalnu i nematerijalnu imovinu za pružanje predmetnih usluga.

3.2.4. Primjer postupka izrade ekonomske analize za transakcije koje su predmet detaljne analize

Ekonomska analiza ili analiza usporedivosti najvažniji je dio svake studije o transfernim cijenama jer se ujedno njome opravdava tržišnost cijena primijenjenih u transakcijama između povezanih društava. Uspješnost provođenja ekonomske analize uvelike ovisi o prethodno provedenoj funkcionalnoj analizi i određivanju ključnih ekonomskih karakteristika i uloga društava uključenih u međukompanijske transakcije, a koje su identificirane kao glavne i materijalno značajne transakcije koje će biti predmetom utvrđivanja tržišnosti u skladu s načelom nepristrane transakcije.⁸⁴ Osim same analize svake predmetne transakcije u studiji je potrebno navesti, odnosno obrazložiti odabir metode i zašto se ta metoda smatra najprikladnijom, navesti bazu podataka⁸⁵, korištene korake pretrage, prikazati izabran indikator profitabilnosti i u konačnici izvesti rezultate pretrage.

⁸⁴ OECD Smjernice (2022), III. Poglavlje, A dio, Analiza usporedivosti, točka 3.1.

⁸⁵ Najkorištenije baze podataka za analiziranje transakcija su TP Catalyst i Orbis baza podataka, prethodno Amadeus baza podataka, a koje izdaje Bureau Van Dijk. Više informacija dostupno na: <https://www.bvdinfo.com/en-us/>, pristupljeno 28. srpnja 2023.

Za potrebe analize i ispitivanja tržišnosti primijenjenih cijena u transakcijama između povezanih društva nije potrebno ispitivati ostale nematerijalne transakcije, transakcije koje uključuju perfektuirane troškove te takozvane jednokratne transakcije (eng. „*one off transactions*“). U tom pogledu u nastavku ovog rada ne će se dati primjer analize transakcija koje uključuju prefakturirane troškove te ostale manje materijalne transakcije. Uzimajući u obzir kontrolirane transakcije, način utvrđivanja transfernih cijena u predmetnim transakcijama te dostupnost potrebnih informacija za pripremu „benchmarking“ analiza, u nastavku se donosi primjer analize sljedećih transakcija:

- 1. proizvodnja i prodaja proizvoda**
- 2. nabava sirovina**
- 3. nabava trgovačke robe**
- 5. primitak upravljačkih usluga**
- 6. naknada za korištenje tehnologije i „know-how-a“**
- 7. naknada za korištenje zaštitnog znaka**
- 8. primljene i odobrene zajmove.**

3.2.4.1. Ekonomska analize transakcija proizvodnje i prodaje proizvoda te nabave sirovina

3.2.4.1.1. Izbor metode transfernih cijena

Za svrhe utvrđivanja jesu li cijene primijenjene u kontroliranim transakcijama proizvodnje i prodaje te nabave sirovina u skladu s načelom nepristrane transakcije izabrana je TNMM metoda. Testirana je strana društvo Pšenica d.o.o., dok je indikator profitabilnosti neto marža na ukupne troškove ili NCP. Opravdanost primjene TNMM metode kod predmetne transakcije ogleda se u tome što nije bilo moguće primijeniti transakcijsku metodu (uključujući CUP) te s obzirom na samu prirodu transakcije i dostupne financijske informacije te pouzdanost primjene same metode, TNMM metoda odabrana je kao najprikladnija. Pri korištenju metode neto dobitka, odnosno TNMM metode potrebno je izabrati i indikator profitabilnosti koji će se koristiti u primjeni navedene metode. Kao indikator profitabilnost određen je NCP, odnosno neto dodatak na troškove koji se dobiva dijeljenjem operativne dobiti i operativnih troškova. Kako bi se eliminirale kratkotrajne razlike koje se mogu pojaviti, a nisu povezane s transfernim cijenama, već s ciklusima poslovanja potencijalno usporedivih društava potrebno je koristiti financijske podatke iz više od jedne godine. Navedeno nije propisano i implementirano u Zakon o porezu na dobit, ali se preporučuje prema Smjernicama OECD-a. U te svrhe najčešće se koristi raspon neto marži na ukupne troškove za posljednje tri (3) ili pet (5) godina koje su prethodile godini za koju se utvrđuje raspon neto marži na ukupne troškove svih potencijalno usporedivih društava. Dodatno, a s ciljem postizanja što preciznijih krajnjih rezultata, koriste se interkvartilni rasponi. Korištenjem interkvartilnog raspona smanjuje se mogućnost pojavljivanja ekstremnih vrijednosti koje mogu znatno utjecati na konačni zaključak o tome jesu li transferne cijene dogovorene u skladu s načelom nepristrane transakcije. Zakon o porezu na dobit ne propisuje način određivanja raspona bilo kojeg indikatora profitabilnosti, uključujući neto dodatak na troškove ili recimo operativnu maržu.

Do izbora metoda dolazi se na temelju pregleda dostavljene dokumentacije te uspostavljanjem funkcionalnog profila svake strane uključene u transakcije. Konkretno, u razmatranju primjene svake od propisanih metoda porezni se obveznik mora voditi time da se prednost daje

tradicionalnim transakcijskim metodama, a tek potom profitnim metodama. U razmatranju CUP metode porezni obveznik mora sagledati mogućnost primjene metode u internoj i eksternoj varijanti. U ovom konkretnom primjeru CUP metodu u internoj varijanti nije moguće primijeniti s obzirom na to da društvo Pšenica d.o.o. ne prodaje svoje proizvode nepovezanim kupcima u usporedivim okolnostima niti povezana društva Stablo Grupe kupuju usporedive proizvode od nepovezanih dobavljača. Nadalje, s obzirom da ne postoje javno dostupni podaci o usporedivim transakcijama između nepovezanih osoba nije bilo moguće primijeniti CUP metodu u eksternoj varijanti. Kod razmatranja primjene metode trgovačkih cijena (RPM metode) mora se voditi računa da je metoda trgovačkih cijena najprikladnija metoda za *benchmarkiranje* transakcija distribucije koje uključuju distribucija proizvoda kupljenih od povezanog dobavljača nepovezanim kupcima kada dolazi do značajne dodatne obrade proizvoda. Kako se ovdje radi o transakciji proizvodnje i prodaje proizvoda te nabave sirovina metoda trgovačkih cijena ne može se primijeniti kao najpouzdanija metoda. Metoda dodavanja bruto dobiti na troškove (CPM metoda) najprikladnija je metoda u slučajevima koji uključuju ugovornu proizvodnju, doradu gotovih proizvoda ili polugotovih proizvoda ili pružanje različitih usluga. Sama metoda dodavanja bruto dobiti na troškove nije prikladna za testiranje aktivnosti distribucije, no pogodna je za primjenu transakcija koje uključuju pružanje usluga ili ugovorenu proizvodnju. Kod ove transakcije nije bilo moguće primijeniti metodu dodavanja bruto dobiti na troškove zbog značajnih razlika u transakcijama s povezanim i nepovezanim društvima. Točnije, dolazi do značajnih razlika u količinama prodaje proizvoda povezanim društvima u odnosu na nepovezane kupce, razlikama u uvjetima plaćanja, razlikama u funkcionalnom profilu kupaca i njihovog relativnog udjela na pojedinom tržištu te slično. Sukladno navedenom nije bilo moguće primijeniti RPM metodu u internoj varijanti usporedbom bruto marži. Također, s druge strane nije bilo moguće primijeniti RPM metodu u eksternoj varijanti zbog nesavršenosti podataka koji bi se potencijalno koristili iz javno dostupnih baza podataka. U konačnici metoda podjele dobiti (PSM metoda) najčešće se koristi u slučajevima kada oba društva uključena u testiranu transakciju imaju u svojem vlasništvu i unose značajnu nematerijalnu imovinu što kod predmetne transakcije nije slučaj.

Također, kod ovog primjera radi se o analiziranju dviju transakcija kroz jedan „benchmark“. Navedeno je moguće ako su transakcije usko činjenično ili vremenski povezane ili se radi o uobičajenim tekućim transakcijama i ako se radi o uobičajenoj praksi u transakcijama između trećih osoba ili se transakcije uspostavljaju u skladu s unaprijed dogovorenim, jasnim i dokumentiranim pravilima te su poslovne transakcije usporedive s obzirom na provedene funkcije, korištenu imovinu i preuzete rizike. U tom slučaju radi se o grupiranju transakcija. Grupiranje transakcija prihvatljivo je i u slučaju ako analiza tržišnosti ne ovisi o testiranju svake transakcije pojedinačno, već u većem dijelu o jednoj sveobuhvatnoj transakciji.⁸⁶

Za pronalaženje potencijalno usporedivih društava koja se bave proizvodnjom i prodajom pekarskih dodataka i gotovih proizvoda potrebno je provesti pretragu koristeći jednu od dostupnih baza podataka kao što je TP Catalyst ili Orbis baza podataka. *Benchmarking* analiza provodi se na

---

⁸⁶ OECD Smjernice (2022), III. Poglavlje, A dio, Analiza usporedivosti, točka 3.9.

osnovi utvrđenih funkcija i rizika koje snose društva u predmetnoj transakciji te imovine koju ulažu, a sastoji se od:

- i. identifikacije kriterija usporedivosti (odnosno analize usporedivosti) zasnovanih na funkcionalnoj analizi i analizi rika te imovine
- ii. pretrage za usporedivim društvima, ali imajući u vidu pronalaženje društava koja se bave sličnim, približno jednakim ili jednakim aktivnostima kao i testirano društvo
- iii. eliminacija društava koja imaju nedostatne financijske podatke (kvantitativna analiza)
- iv. provjere potencijalno usporedivih društava prema ostalim kriterijima usporedivosti, a mogu uključivati pretrage prema karakteristikama dobara i usluga, poslovima koje obavljaju društva i rizike koje preuzimaju, uvjetima ugovora, ekonomskim okolnostima te poslovnim strategijama (kvalitativna analiza)
- v. identifikacija usporedivog seta društava i određivanje tržišno prihvatljivih razina dobiti/marži koje su ostvarila usporediva društva.

3.2.4.1.2. Izrada analize usporedivosti i prikaz rezultata

Proces izrade *benchmarking* analize započinje uspostavljanjem kriterija pretrage baze podataka bilo da se radi o TP Catalyst, Orbis bazi podataka ili bilo koje druge slične baze podataka. Kod uspostavljanja kriterija pretrage mora se voditi računa o djelatnosti testiranog društva, prihodima te tržištima na kojima je društvo prisutno. Uz navedene kriterije moraju se u obzir uzeti kriteriji koji osiguravaju dobivanje seta neovisnih društava koji nisu dio grupe. Neki od osnovnih kriterija koji se uzimaju prilikom izrade *benchmarking* analize su sljedeći:

1. NACE kodovi:
  - Upotrebom NACE kodova ograničava se uzorak društava na ona koja posluju u istoj industriji kao i testirano društvo.
2. aktivnost društva:
  - Izabiru se samo ona društva koja su aktivna, odnosno društva koja nisu likvidirana i nisu obustavila obavljanje djelatnosti.
3. kriterij neovisnosti (vlasništvo):
  - Kako bi se osiguralo da dobiveni rezultati predstavljaju tržišne rezultate, nužno je eliminirati sva ona potencijalno usporediva društva koja nisu neovisna, s ciljem osiguranja da konačni set usporedivih društava ne uključuje društva koja nisu neovisna, odnosno kako bi se osiguralo da konačni set usporedivih društava ne uključuje kontrolirane transakcije.
  - U vidu izbjegavanja prethodno navedenog potrebno je eliminirati sva potencijalno usporediva društva u kojima jedan dioničar ima 25 % ili više udjela u temeljnom kapitalu (tzv. „A-, A, A+ kriterij), odnosno sva potencijalno usporediva društva u kojima su svi dioničari ili dioničari s više od 25 % udjela u temeljnom kapitalu fizičke osobe ili zaposlenici.

4. kriterij neovisnosti (društva kćeri):

- Primjenjuje se kako bi dobiveni rezultati predstavljali tržišne rezultate, točnije kako bi se eliminirala sva društva koja nisu neovisna, odnosno sva ona društva koja su povezana ili imaju podružnice.

5. vrste izvješća:

- Potrebno je izabrati samo ona društva koja imaju jedino nekonsolidirana financijska izvješća (tzv. „U1“ kriterij) što osigurava da potencijalno usporediva društva nisu dio grupacije.

6. dostupnost financijskih izvješća:

- Eliminirana su sva društva koja nemaju dostupne financijske podatke za 2020., 2021. i 2022. godinu (s obzirom na to da se koristi raspon neto marži na ukupne troškove za posljednje tri (3) godine koje su prethodile godini za koju se utvrđuje raspon neto marži na ukupne troškove svih potencijalno usporedivih društava).

7. godina osnivanja:

- Uzimajući u obzir da društva koja započinju s poslovnim aktivnostima imaju značajne fluktuacije nekoliko prvih godina od osnivanja, potrebno je uključiti kriterij godina osnivanja 2016. godina ili ranije, kako bi se osigurala točnost podataka odnosno te kako bi se izbjeglo da tek osnovana društva imaju utjecaj na konačni rezultat.

8. geografska lokacija:

- Kriterij geografske lokacije koristi se kako bi se pronašla društva koja djeluju u sličnim ekonomskim uvjetima kao i društvo koje se testira. U tu svrhu izabran je kriterij koji uključuje pretragu društava samo na području EU.

Ovih 8 (osam) kriterija predstavlja uglavnom glavne kriterije pretrage te se isti preporučuju u korištenju prema Priručniku o nadzoru transfernih cijena, ali je također potrebno spomenuti da se setovi kriterija mogu razlikovati od porezne jurisdikcije do porezne jurisdikcije. Prilikom uspostave kriterija uvijek je potrebno voditi računa o testiranom društvu, točnije njegovoj ekonomskoj djelatnosti te području na kojem posluje, ostvarenim financijskim rezultatima i slično.

9. perativni prihod:

- Eliminiraju se sva društva koja nemaju dostupne podatke o operativnim prihodima za 2020., 2021. i 2022. godinu.

10. operativna dobit:

- Ovaj kriterij koristi se kako bi se izabrala samo ona društva koja su u 2020., 2021. i 2022. godini ostvarila operativnu dobit.

Kriteriji operativne dobiti i prihoda ovise isključivo o primijenjenoj metodi i indikatoru profitabilnosti pa bi se tako, primjerice da se kao metoda koristi metoda trgovačkih cijena umjesto kriterija operativne dobiti, uzeo kriterij bruto marže.

11. pretraga po ključnim riječima:

- S ciljem postizanja još učinkovitije pretrage koristeći NACE kodove, može se koristiti pretraga po ključnim riječima koje se nalaze u opisu djelatnosti i sažetku kako bi se osiguralo da su isključena ona društva koja su klasificirana po određenim NACE kodovima, a ne obavljaju slične funkcije kao i testirano društvo. Kao ključne riječi mogu se stavljati korijeni riječi i u tom dijelu pretraga ovisi isključivo o proizvoljnom izboru riječi.

12. dostupnost internetske stranice:

- Izborom ovog kriterija dobivaju se samo društva s dostupnom internetskom stranicom.

Ponekad se zbog prevelikog broja potencijalnog seta usporedivih društva moraju u potragu uključiti dodatni kriteriji koji će smanjiti broj usporedivih društava. Konačni set koji smo dobili uspostavljanjem određenog broja kriterija ne bi trebao biti manji od 50 potencijalno usporedivih društava te više od 400 potencijalno usporedivih društava. Sve što se nalazi ispod ili iznad navedenog broja potencijalno usporedivog seta društava predstavlja značajan rizik u pogledu osporavanja rezultata pretrage temeljem uspostavljenih kriterija jer postoji mogućnost od stvaranja umjetno dobivenih rezultata. No, potrebno je imati na umu da postoje određene specifične industrije, djelatnosti gdje je moguće da se ne pojavi dovoljan broj usporedivih društava ili s druge strane imamo ekstremno visok broj potencijalno usporedivih društava. U slučaju da dođe do toga, iako isto ne bi trebalo predstavljati značajan rizik, potrebno je obrazložiti odabir kriterija po kojima je izvršena pretraga baze podataka.

Nakon što se dobije određeni broj potencijalno usporedivih društva može se započeti s pregledom dobivenog seta. Budući da se ovakav set ne može smatrati konačnim setom, potrebno je ručno pregledati dobiveni set društava kako bi se dobio konačni set od usporedivih društava približno sličan testiranom društvu. Navedeno je potrebno provesti jer se kod određenih društava detaljnijim pregledom može pojaviti da su ista ipak dio neke grupacije ili da obavljaju u potpunosti različitu djelatnost od testiranog društva. Kao prvi korak ručne pretrage provodi se kvantitativna analiza bez ulaska u detaljniji pregled djelatnosti društva i možemo li ga smatrati temeljem toga usporedivo (kao i niz drugih kriterija), kod kvantitativne analize provjeravamo dostupnost financijskih rezultata te eliminiramo sva ona društva koja imaju ekstremne financijske rezultate ili isti nisu dostupni. Drugi je korak kvalitativna analiza funkcionalnih profila potencijalno usporedivih društava na način da se koriste javno dostupni izvori poput internet stranica društva ili bilo koji drugi izvor iz kojeg možemo potvrditi funkcionalni profil. Ovaj korak potrebno je provesti s nužnom pažnjom, ali isto tako ovdje se radi o koraku kod kojeg najviše dolazi do izražaja objektivnost onih koji samu analizu pripremaju ili onih koji provode nadzor. Obzirom da u prosudbe ipak nije potrebno preduboko ulaziti te da određeni osjećaj usporedivosti nekog društva ili ne dolazi s iskustvom, uvijek je potrebno voditi računa ukoliko kao rezultat kvalitativne analize dobijemo dovoljan set usporedivih društava, preporučljivo je još jednom proći po popisu i eliminirati ona društva oko kojih se dvoumimo. Konačni popis društava potrebno je prikazati i navesti u samoj studiji, njihove financijske podatke koji su korišteni za izračun određenog

indikatora profitabilnosti (u ovom slučaju to je bio neto dodatak na troškove) kao i njihove dobivene neto marže na ukupne troškove koje su usporediva društva ostvarila tijekom promatranog razdoblja zajedno s izračunom vaganog prosjeka neto marži na ukupne troškove. Dobiveni rezultati uspoređuju se s postignutim rezultatima testiranog društva, što je u ovom slučaju bilo društvo Pšenica d.o.o.

3.2.4.1.3. Rezultati društva Pšenica d.o.o.

Uzmimo za primjer, figurativno, da smo nakon provedene analize došli do rezultata kako je interkvartilni raspon vaganog prosjeka neto marži na ukupne troškove neovisno usporedivih društava koja se bave, u funkcionalnom smislu, usporedivom djelatnošću kao i društvo Pšenica d.o.o., za promatrano razdoblje od 2020. do 2022. godine, uključivao sljedeće vrijednosti:

Maksimum: 12,04 %
Gornji kvartil: 7,50 %
Medijan: 4,12 %
Donji kvartil: 2,00 %
 Minimum: 1,46 %

S druge strane, recimo da je društvo Pšenica d.o.o. je u 2022. godini ostvarilo neto maržu na ukupne troškove u iznosu od 7,14 % na proizvodnji i prodaji vlastitih proizvoda te nabavi sirovine prema/od povezanih društava Stablo Grupe.

Tablica 23: Neto dodatak troškova ostvaren na proizvodnji i prodaji te nabavi sirovine društava Pšenica d.o.o.

Stavka	Iznos (u EUR)
Poslovni prihodi	30.000.000
Poslovni rashodi	28.000.000
EBIT	2.000.000
NCP	7,14 %

Rezultat iz tablica ne proizlazi iz ukupnog poslovanja, već iz segmentacije računa dobiti i gubitka za transakcije proizvodnje i prodaje za koje društvo Pšenica d.o.o. vodi detaljnu dokumentaciju. Segmentacija računa dobiti i gubitka znači da društvo izdvoji poslovne prihode vezane uz predmetnu transakciju te takve prihode oduzme s poslovnim rashodima nastalim prilikom obavljanja predmetne transakcije do EBIT razine (rashodi uključuju direktne i indirektno troškove koji se alociraju prema logičnom ključu). Iako se ovdje radi o idealnom prikazu rezultata pomoću kojih je moguće najtočnije odrediti tržišnost transakcije, većina društava nije u mogućnosti voditi tako detaljnu analitiku.

Sukladno navedenom može se zaključiti da se neto dodatak na troškove od 7,14 %, koje je ostvarilo društvo Pšenica d.o.o., nalazi unutar interkvartilnog raspona vaganog prosjeka neto marži na ukupne troškove usporedivih neovisnih društava na temelju čega se može zaključiti da je neto marža koju je ostvarilo društvo Pšenica d.o.o. u skladu s načelom nepristrane transakcije.

3.2.4.2. Ekonomska analize transakciju nabave trgovačke robe

3.2.4.2.1. Izbor metode transfernih cijena

U razmatranju mogućnosti odabira najprikladnije metode u obzir su uzete sve propisane metode i pravila sukladno Zakonu o porezu na dobit te upute sukladno OECD Smjernicama koje su *ibid* navedene u poglavlju 2.3.3. S obzirom na prirodu transakcije koja uključuje nabavu trgovačke robe i dostupne financijske i ostale informacije o potencijalno usporedivim društvima u dostupnim bazama podataka, TNMM metoda izabrana je kao najprikladnija metoda za analizu predmetne transakcije. Kao indikator profitabilnosti izabrana je operativna marža koja se izračunava na način da se operativna dobit podijeli s operativnim prihodima. Također, u svrhu određivanja raspona operativnih marži usporedivih društava, koriste se podatci iz zadnje 3 (tri) godine koje prethode godini za koju se određuje raspon operativnih marži usporedivih društava te s ciljem postizanja precizniji konačnih rezultata korišten je interkvartilni raspon operativnih marži. CUP metoda nije uzeta u razmatranje zbog toga što društvo Pšenica d.o.o. ne nabavlja trgovačku robu pod usporedivim uvjetima od nepovezanih dobavljača. S druge strane, zbog nepostojanja javno dostupnih podataka o istim ili sličnim transakcijama poduzetim između nepovezanih društava, nije bilo moguće primijeniti ni CUP metodu u eksternoj varijanti. Unatoč tome što bi idealan pristup, u teoriji analiziranja ove transakcije bio pomoću metode trgovačkih cijena koja je primarno najprikladnija metoda za *benchmarkiranje* transakcija koje uključuju distribuciju gotovih proizvoda kada ne dolazi do dodatne obrade proizvoda, u ovom slučaju isto nije moguće zbog mogućih razlika u računovodstvenim politikama i propisima iz dostupnih financijskih podataka gdje ne bi bili u mogućnosti utvrditi sve pripadajuće troškove uključene u kupovnu cijenu prodane robe, kao ni isključiti one troškove koji ne ulaze u cijenu prodane robe. U konačnici primjena ove metode dovelo bi se u pitanje točnost provedene analize upotrebom RPM metode i izlaganju nepotrebnog rizika. CPM i PSM metode zbog svoje prirode nije potrebno uzimati u razmatranje kao metode za analiziranje predmetne transakcije.

3.2.4.2.2. Izrada analize usporedivosti i prikaz rezultata

Kod pretrage baze podataka u ovom slučaju može se koristiti standardni set kriterija uz primjenu odgovarajućeg NACE koda po potrebi dodatnih kriterija u slučaju da dobijemo prevelik set društava za ručnu pretragu.

Nakon provedene analize uspoređujemo rezultate usporedivih društva te dobivene rezultate s ostvarenim rezultatom društva Pšenica d.o.o. na distribuciji trgovačke robe i u konačnici dolazimo do zaključka kojim ili potvrđujemo ili negiramo jesu li određene cijene u transakciji distribucije trgovačke robe bile u skladu s načelom nepristrane transakcije.

3.2.4.2.3. Usklađenje transfernih cijena, provedba kompenzacijskog usklađenja

Usklađenje transfernih cijena (eng. *Transfer pricing adjustment*) znači provedbu prilagodbe u okviru koje porezni obveznik, odnosno društvo prijavi stvarnu transfernu cijenu neke transakcije u porezne svrhe.⁸⁷ Drugim riječima porezni obveznik prijavi cijenu za koju on smatra da je tržišna cijena, iako se ta cijena razlikuje od iznosa koji je stvarno naplaćen između transakcija s povezanim

⁸⁷ Dojčić, I. 2021. *Obveza kompenzacijskog usklađenja između povezanih osoba*. TEB poslovno savjetovanje.

društvima. Prilagodba transfernih cijena mora se obaviti prije podnošenja porezne prijave poreza na dobit.⁸⁸ U slučaju da društvo Pšenica d.o.o. za predmetnu transakciju nije ostvarilo tržišnu cijenu postoje tri moguća scenarija potencijalnih usklađenja transfernih cijena:

- 1) operativna marža društva Pšenica d.o.o. nalazi se ispod interkvartilnog raspona operativnih marži dobivenog konačnog seta usporedivih društava – operativna marža koja se nalazi ispod interkvartilnog raspona smatra se kao da nije određena u skladu s načelom nepristrane transakcije te se provodi usklađenost transfernih cijena na način da povezano društvo Super Pšenica izdaje odobrenje društvu Pšenica d.o.o. temeljem kojeg bi društvo Pšenica d.o.o. ostvarilo operativnu maržu koja se nalazi unutar interkvartilnog raspona operativnih marži usporedivih društava
- 2) Operativna marža društva Pšenica d.o.o. nalazi se iznad interkvartilnog raspona operativnih marži dobivenog konačnog seta usporedivih društava – operativna marža koja se nalazi iznad interkvartilnog raspona može se smatrati da nije u skladu s načelom nepristrane transakcije te se provodi usklađenost transfernih cijena na način da povezano društvo Super Pšenica izdaje terećenje društvu Pšenica d.o.o. temeljem kojeg bi društvo Pšenica d.o.o. ostvarilo operativnu maržu koja se nalazi unutar interkvartilnog raspona operativnih marži usporedivih društava⁸⁹
- 3) operativna marža društva Pšenica d.o.o. nalazi se unutar interkvartilnog raspona operativnih marži dobivenog konačnog seta usporedivih društava – u tom scenariju ne dolazi do usklađenosti transfernih cijena jer se smatra da je operativna marža ostvarena na distribuciji gotovih proizvoda u skladu s načelom nepristrane transakcije.

3.2.4.3. Ekonomska analiza za transakciju primitka upravljačkih usluga

3.2.4.3.1. Analiza usluga⁹⁰

Kao što je navedeno u poglavlju 3.2.2. gdje se daje pregled transakcija i sukladno primjeru, nije postojala potreba za detaljnijim analiziranjem transakcija s obzirom na to da se radi o uslugama niske dodane vrijednosti za povezano društvo pružatelja usluga, odnosno takvo pružanje usluga nije glavna djelatnost društva pružatelja. Opravdanost neanaliziranja transakcija potvrđuju i same OECD Smjernice te razna druga izvješća. Međutim, u slučajevima gdje na razini određene grupe postoji društvo u čijem je opisu poslovanja isključivo pružanje usluga upravljanja, podrške i sličnih usluga na razini grupe drugim povezanim društvima potrebno je provesti detaljniju analizu i utvrditi jesu li cijene određene u skladu s načelom nepristrane transakcije. Osim što se transakcija može analizirati provođenjem klasične *benchmarking* analize i usporedbom ostvarene marže društva pružatelja s maržama usporedivih neovisnih društava, kao dodatna analiza može se pripremiti analiza usluga ili tzv. Benefit test analiza. Benefit test analizom želi se utvrditi stvaraju

⁸⁸ Prema definiciji iz OECD Smjernice (2022), str. 19.

⁸⁹ Potrebno je uzeti u obzir da se drugi scenarij primjenjuje samo u slučaju društava distributera koji posluju na način da moraju ostaviti ciljanu maržu koja je određena na razini grupacije. Kako društvo Pšenica d.o.o. ne posluje samo kao distributer, odnosno na razini grupe ne postoji politika postizanja ciljane marže, ukoliko bi društvo ostvarilo operativnu maržu koja bi bila iznad raspona, u pravilu usklađenost transfernih cijena ne bi bila potrebna.

⁹⁰ OECD Smjernice (2022), VII. Poglavlje, A i B dio, Posebna razmatranja za usluge unutar grupe, točka 7.1. do 7.37.

li usluge koje pruža neko društvo na razini grupe jednom ili više društava unutar grupe neku ekonomsku ili komercijalnu vrijednost za poboljšanje ili održavanje svoje trenutno poslovne pozicije. Navedeno se postiže na način da se razmatra bi li neko nepovezano društvo u usporedivim okolnostima bilo voljno platiti upravljačke aktivnosti i povezane usluge ako bi takve usluge obavljalo neko treće neovisno poduzeće ili bi bilo spremno izdvojiti određene resurse da uspostavi tim koji bi takve djelatnosti obavljao „in-house“ tj. samo za sebe.

Uobičajeno je da neka grupa društvima unutar grupe omogući pristup širokoj paleti usluga koje s jedne strane stvaraju dodanu korist za društva iz grupe koji su ujedno korisnici takvih usluga. Takve usluge, osim što poboljšavaju njihove ekonomske položaje, s druge strane omogućavaju postizanje koordinacije i kontrole poslovanja cijele grupe. Analiza transfernih cijena za usluge unutar grupe sadrži tri pitanja kojima se vodimo kroz samoprocen utvrđivanja opravdanosti pružanja usluga, a kako slijedi:

- 1) jesu li usluge unutar grupe zaista pružene
- 2) ukoliko su pružene, postoji li opravdanost za njihovu naplatu
- 3) kakva bi naknada za takve usluge unutar grupe trebala biti, a kako bi ista bila u skladu s načelom nepristrane transakcije za potrebe oporezivanja.

Nadalje, kako bi svi troškovi bili u potpunosti priznati za porezne svrhe, potrebno je zadovoljiti sljedeće uvjete:

- 1) potrebno je dokazati da su pružene usluge bile potrebne te da su pružene u korist društava primatelja usluga
- 2) opis usluga na fakturi mora odgovarati stvarno pruženim uslugama
- 3) potrebno je dokazati da su pružene usluge bile potrebne te da su pružene usluge u korist društava primatelja usluga, za što je potrebno imati i odgovarajuću popratnu dokumentaciju
- 4) naknada za pružene usluge mora biti u skladu s načelom nepristrane transakcije.

Utvrđivanje jesu li pružene usluge unutar grupe

Prema načelu nepristrane transakcije, pitanje tržišnosti ovisi o tome je li pri obavljanju nekog posla za jedno ili više društava unutar grupe zaista pružana usluga te ovisi o tome donosi li ta ista usluga kakvu gospodarsku ili komercijalnu vrijednost društvu kojem se pruža, a čime se unaprjeđuje njegov trgovački položaj. Navedeno se može odrediti na sljedeći način:

- ispitivanjem bi li neko neovisno društvo u sličnim okolnostima bilo voljno platiti za taj posao koji bi za njega obavljalo neko drugo neovisno društvo
- bi li neovisno društvo taj posao obavljalo za sebe.

Određene usluge na razini grupe najčešće obavlja jedno društvo iz grupe za sve iskazane potrebe drugih društava iste grupe. U takvim slučajevima relativno je jednostavno utvrditi je li neka usluga zaista bila pružena. U sličnim bi okolnostima neovisno društvo obično, vrlo vjerojatno, takvu iskazanu potrebu zadovoljilo na način da ujedno takav posao obavi samo unutar društva ili da za

isti posao angažira nekog neovisnog pružatelja takvih usluga. Kako bi se potvrdili troškovi koji su nastali kod pružanja usluga, potrebno je voditi detaljnu dokumentaciju o takvim pruženim uslugama.

Opravidanost naplate usluga

Kod kompleksnih situacija koje se mogu pojaviti kod pružanja usluga nešto većem broju povezanih društava unutar grupe, kada je utvrđeno da su usluge zaista i bile pružane, potrebno je još dodatno razmotriti postoji li potreba da se takve usluge naplate i koliko bi se trebale naplatiti.

Kada se analizira jesu li neke usluge naplative i jesu li opravdano naplaćene važno je dati odgovor na sljedeća pitanja:

- 1) imaju li vlasnici društva izravnu korist od pružanja takvih aktivnosti (tzv. dioničarske aktivnosti)
- 2) jesu li ostala povezana društva iz grupe izravno imala korist od usluga pruženih određenom društvu ili društvima (npr. jesu li se iznosi fakturirali povezanom društvu koje je primalo usluge)
- 3) jesu li aktivnosti duplicirane ili slične usluge izvršene od strane drugih povezanih društava unutar grupe te da navedene usluge nisu pružale mjerljivu korist, slučajnu korist ili na drugi način nenadoknadle troškove prema načelu nepristrane transakcije.

Određivanje naknade u skladu s načelom nepristrane transakcije

Nakon što je utvrđeno da je usluga unutar grupe pružena te da je opravdano i potrebno istu uslugu i naplatiti, mora se odrediti je li naknada, ako je ima, bila određena u skladu s načelom nepristrane transakcije. Drugim riječima, naknada za usluge unutar grupe mora biti jednaka onoj koju bi platila neovisna društva u sličnim okolnostima. Ovisno o metodi kojom se utvrđuje je li naknada za usluge unutar grupe u skladu s načelom nepristrane transakcije, može se pojaviti pitanje treba li takva naknada donositi dobit pružatelju usluga.

Pretežno u transakcijama koje se temelje na načelu nepristrane transakcije, neovisno društvo obično pa gotovo uvijek nastoji naplatiti usluge na način koji osigurava dobit, nego da iste usluge pruža samo po cijeni troška. Pri utvrđivanju naknade u skladu s načelom nepristrane transakcije također treba uzeti u obzir ekonomske alternative koje su na raspolaganju primatelju usluga. No, u nekim okolnostima neovisna društva ne ostvaruju dobit isključivo od obavljanja uslužnih aktivnosti kao što bi mogao biti na primjer slučaj gdje troškovi dobavljača premašuju cijenu, ali svejedno dobavljač pristaje pružati takvu uslugu u cilju povećanja vlastite profitabilnosti tako što će proširiti raspon svojih djelatnosti. Upravo sukladno prethodno navedenom, naknada koja je određena prema načelu nepristrane transakcije na primjeru neovisnih društava ne mora uvijek nužno rezultirati dobiti za povezano društvo koje pruža uslugu unutar grupe.

Benefit test pruža uvid u to jesu li određene usluge zaista bile pružene dok provedbom klasične *benchmarking* analize isto nismo u mogućnosti potvrditi jer ona u obzir uzima samo financijske podatke koji su proizašli iz usluga za koje nismo u mogućnosti potvrditi jesu li iste bile i zaista pružene. Nešto zahtjevnije i teže je provesti benefit test analizu s obzirom na dokumentaciju koju

je potrebno pripremiti, pregledati, sažeti i opisati. Međutim, zbog doprinosa koji donosi (pod uvjetom kvalitetne dokumentiranosti pružanja usluga) potrebno je uzeti provođenje takve analize čak i u slučajevima kada se ona smatra manje potrebnom.

3.2.4.4. Ekonomska analiza za transakcije naknada za korištenje tehnologije i „know-how-a“ te zaštitnog znaka

3.2.4.4.1. *Izbor metode transfernih cijena*

Analiza za naknade za korištenje tehnologije i „know-how-a“, kao i zaštitnog znaka, gotovo uvijek su predmetom detaljnije analize. Ekonomska analiza predmetnih i sličnih naknada može se smatrati jednom od kompleksnijih i zahtjevnijih analiza. Sama pretraga temelji se na pronalasku usporedivih ugovora za „know-how“ i zaštitnog znaka. Za korištenje pronalaska takve vrste ugovora koriste se posebne baze podataka koje pružaju na uvid razne ugovore intelektualnog vlasništva (npr. ktMine baza podataka i RoyaltyStat baza podataka). U većini slučajeva za ovakve vrste transakcija koristi se CUP metoda u eksternoj. Kako bi se pronašli usporedivi ugovori i usporedila naknada između neovisnih društava, a koja se zaračunava za nematerijalnu imovinu povezanim društvima, potrebno je detaljno proučiti najvažnije odredbe ugovora poput načina zaračunavanja naknade i koja se nematerijalna imovina daje na korištenje. Također se pretraga ugovora mora izvršiti unutar iste ili slične industrije, biraju se ugovori koji su potpisani samo između nepovezanih društava, biraju se samo društva koja su osnovana s ciljem zarade i potrebno je uključiti pretragu prema ključnim riječima. Nakon uspostave koraka kreće se u pretragu i analiziranje svih potencijalno usporedivih ugovora što je ujedno dio koji zahtijeva utrošak značajne količine vremena. Pretragom dobivamo konačni set usporedivih ugovora koje je potom potrebno usporediti sa zaračunatim naknadama koje se zaračunavaju između povezanih društava.

3.2.4.5. Ekonomska analiza primljenih i odobrenih zajmova

3.2.4.5.1. *Zakonska osnova*

Za transakcije koje uključuju zajmove i kredite između povezanih osoba, Zakon o porezu na dobit propisuje specifične odredbe o poreznom priznavanju kamata u transakcijama između povezanih osoba (točnije o najvišoj poreznoj priznatoj kamati / najmanjem iznosu oporezive kamate u transakcijama između povezanih osoba). S obzirom na navedeno, kod analize kredita i zajmova između povezanih osoba nije potrebno provoditi detaljnu ekonomsku analizu jedne od pet raspoloživih metoda propisanih čl. 13. Zakona o porezu na dobit, već u skladu s odredbama čl. 14. Zakona o porezu na dobit i čl. 37. Pravilnika o porezu na dobit. Točnije, čl. 14. Zakona o porezu na dobit propisuje prema:

st. (1) Pri utvrđivanju **prihoda** od kamata na dane zajmove kod povezanih osoba obračunava se kamata **najmanje do visine kamatne stope koja bi se ostvarila između nepovezanih osoba u trenutku odobrenja zajma.**

st. (2) Pri utvrđivanju **rashoda** od kamata na primljene zajmove kod povezanih osoba, priznaju se obračunane kamate **najviše do visine kamatne stope koja bi se ostvarila između nepovezanih osoba u trenutku odobrenja zajma.**

st. (3) Kamatne stope iz stavka 1. i 2. ovog članka određuje i objavljuje ministar financija, prije početka poreznog razdoblja u kojem će se koristiti, vodeći pritom računa da se radi o kamatnoj stopi koja se ostvaruje u usporedivim okolnostima ili koja bi se ostvarila između nepovezanih osoba.

st. (4) Iznimno od stavka 3. ovog članka porezni obveznik može kamatu iz stavka 1. i 2. ovog članka utvrđivati prema uvjetima i na način propisan čl. 13. Zakona o porezu na dobit i pod uvjetom da taj način primjenjuje na sve ugovore.

st. (5) Odredbe ovoga članka odnose se i na povezane osobe iz članka 13. stavka 5. Zakona o porezu na dobit.

Nadalje, članak 37. Pravilnika o porezu na dobit određuje:

st. (1) Kamatna stopa iz čl. 14. st. 3. Zakona o porezu na dobit, utvrđuje se kao aritmetička sredina prosječnih kamatnih stopa na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima, a koje je Hrvatska narodna banka objavila u tekućoj godini.

st. (4) Odredbe čl. 14. st. 3. Zakona o porezu na dobit primjenjuju se na povezane osobe rezidente i nerezidente te na povezane osobe rezidente ako jedna od povezanih osoba ima povlaštenu porezni status, odnosno plaća porez na dobit po stopama koje su niže od propisane stope ili je oslobođena plaćanja poreza na dobit ili ima u poreznom razdoblju pravno na prijenos poreznog gubitka iz prethodnih poreznih razdoblja.

Ministar financija je prije početka 2023. godine odredio kamatnu koja se primjenjuje na zajmove/kredite između povezanih osoba. Odluka je objavljena u Narodnim novinama 155/2022 od 22. prosinca 2022. godine. Kamatna stopa u 2022. godini iznosi 2,40 % godišnje.

Sukladno odredbama čl. 14. Zakona o porezu na dobit i čl. 37. Pravilnika o porezu na dobit, najviša porezno priznata kamatna stopa na zajmove primljene od povezanih društava, odnosno najniža oporeziva kamatna stopa na zajmove odobrene povezanim društvima iznosi 2,40 % godišnje u 2023. godini.

3.2.4.5.2. Izbor metode transfernih cijena

Pri analiziranju mogućnosti primjene CUP metode uzeta je u obzir interna i eksterna varijanta CUP metode. Budući da u pogledu transakcija koje uključuju zajmove između povezanih osoba, Zakon o porezu na dobit donosi specifične odredbe o poreznom priznavanju kamata u transakcijama između povezanih osoba (tj. najvišoj poreznoj priznatoj kamati / najmanjem iznosu oporezive kamate u transakcijama između povezanih osoba) u suštini je korištena CUP metoda u eksternoj varijanti tj. kamate u transakcijama između povezanih društava uspoređuje se s kamatnom stopom koja je, za svrhe oporezivanja dobiti, tržišna kamatna stopa.

3.2.4.5.3. Izrada analize usporedivosti i prikaz rezultata

Ovisno o vrsti primijenjene kamatne stope vrši se analiza usporedbom primijenjene kamatne stope s propisanom kamatnom stopom. Primjerice, ukoliko se primjenjuje klasična kamatna stopa u tom je slučaju potrebno samo sučeliti primijenjenu kamatnu stopu bilo na odobrene ili primljene

zajmove s propisanom kamatnom stopom. U slučaju da se primjenjuje EURIBOR (bilo jednomjesečni, šestomjesečni ili jednogodišnji) i kamatna stopa, potrebno je isto zbrojiti kako bi se dobila odgovarajuća stopa za usporedbu. Ukoliko je društvo imalo trošak kamata po osnovi zajmova primljenih od povezanog društva, primijenjene kamatne stope uspoređuju se s maksimalno poreznom priznatom kamatnom stopom od 2,40 % godišnje u 2023. godini kako bi se utvrdilo jesu li iste, za svrhe poreza na dobit, bile određene u skladu s načelom nepristrane transakcije. Suprotno, ukoliko je društvo ostvarilo prihod od kamata po osnovi zajmova odobrenih povezanom društvu, primijenjene kamatne stope uspoređuju se s najmanjim iznosom oporezive kamatne stope od 2,40 % godišnje u 2023. godini kako bi se utvrdilo jesu li iste, za svrhe poreza na dobit, bile određene u skladu s načelom nepristrane transakcije.

Slika 1: Prosječna mjesečna vrijednost tromjesečnog EURIBOR- za 2023. godinu

By month	
Rate on first day of the month	
8/1/2023	3.723 %
7/3/2023	3.597 %
6/1/2023	3.462 %
5/2/2023	3.274 %
4/3/2023	3.053 %
3/1/2023	2.783 %
2/1/2023	2.483 %
1/2/2023	2.162 %
12/1/2022	1.972 %
11/1/2022	1.737 %

Izvor: <https://www.euribor-rates.eu/en/current-euribor-rates/2/euribor-rate-3-months/>

U slučaju analize primijenjenih kamatnih stopa (3M EURIBOR + 0,55 %) na primljene zajmove iz primjera društva Pšenica d.o.o. kamatna stopa na zajam primljen od povezanog društva Super Pšenica bila je viša od najviše porezne priznate kamatne stope na zajmove primljene od povezanih društava (2,40 % u 2023. godini), uzimajući u obzir i kretanje tromjesečnog EURIBOR-a tijekom 2023. godine. Međutim, društvo Pšenica d.o.o. je uvećalo poreznu osnovicu na dobit za razliku između zaračunate kamatne stope i propisanog iznosa oporezive kamatne stope u 2023. godini.⁹¹

⁹¹ Sukladno čl. 14. Zakona o poreznu na dobit.

Kamatna stopa (3M EURIBOR + 0,25 %) na zajmove odobrene povezanom društvu Super Pšenica bila je viša od najniže porezno priznate kamatne stope na odobrene zajmove povezanim društvima (2,40 % u 2023. godini), uzimajući u obzir i kretanje tromjesečnog EURIBORA tijekom 2023. godine može se zaključiti da kamatna stopa na odobrene zajmove povezanom društvu zasigurno nije bila određena na štetu društva Pšenica d.o.o.

4. Master file dokument

Master file dokument, odnosno glavni dokument potrebno je pripremiti na razini grupe, a ujedno predstavlja osnovu za pripremu lokalnih studija svih društava unutar grupe. Svrha Master file dokumenta je pobliže i detaljnije opisati sve transakcije koje se poduzimaju unutar grupe te navesti metode testiranja transakcija na jednom mjestu. Priprema Master file dokumenta prihvaćen je od većine članica EU, a osim toga propisano je Smjernicama OECD-a, Akcijskom mjerom 13 BEPS projekta OECD-a te dokumentom EU TPD⁹² pod punim nazivom „*Resolution of the Council and of the representatives of the governments of the Member states, meeting within the Council, of 26 June 2006 on a code of conduct on transfer pricing documentation for associated enterprises in the European Union*“. Ukoliko je Master file dokument dostupan na razini grupe, prilikom izrade lokalnih studija povezanih društava grupe kod analize određenih transakcija moguće se pozvati na analize koje su iskazane u Master file dokumentu. Osim toga, iz Master file dokumenta mogu se preuzimati informacije o grupi i industriji u kojima društvo posluje.

Informacije koje Master file dokument mora sadržavati su sljedeće:⁹³

Organizacijska struktura

Organizacijska struktura mora sadržavati ključne informacije vlasničke i organizacijske strukture grupe kao i geografsku rasprostranjenost svih povezanih društva.

Opis poslovanja grupe

Opis poslovanja mora biti detaljan i sadržavati sve ključne pokazatelje poslovanja na razini grupe, opis lanca opskrbe za najveće proizvode i/ili usluge koje prelaze 5 % ukupnog prihoda na razini grupe, popis svih najvažnijih sklopljenih ugovora kao i kratki opis svakog s istaknutim najvažnijim odredbama ugovora poput ugovornih strana, predmeta, naknade i vremenskog perioda na koji su sklopljeni. Zatim istaknuta najvažnija tržišta na kojima posluje s poveznicom koji su proizvodi i/ili usluge zastupljeniji na svakom tržištu. Na kraju potrebno je sastaviti sažetu funkcionalnu analizu iz koje je vidljivo koje društvo snosi najviše funkcija, rizika i angažira najviše imovine.

Opis ključne nematerijalne imovine na razini grupe

U ovom dijelu potrebno je sastaviti pregled sve korištene ključne nematerijalne imovine, kao i glavnih razvojnih i istraživačkih centara na razini grupe te istaknuti sjedište grupe i sjedište iz kojeg se pružaju glavne upravljačke usluge. Osim toga, potrebno je opisati korporativnu strategiju i vlasničku strukturu grupe. Opisati politiku transfernih cijena koja se primjenjuje na nematerijalnu imovinu u vidu naknada koje su određene, metode kojima se ista analizira i generalno opisati svu nematerijalnu imovinu koju koristi svako od društava unutar grupe.

Opisati financijske aktivnosti na razini grupe

---

⁹² EU TPD ili punim nazivom „*Code of Conduct on Transfer Pricing Documentation for Associated Enterprises in the European Union*“ nastao je na inicijativu Europske komisije kako bi se postigao dogovor oko stvaranja standardnog pristupa dokumentaciji s transfernim ciljem smanjenja birokratskog opterećenja.

⁹³ OECD Smjernice (2022), Dodatak I. za V. poglavlje, Dokumentacija o transfernim cijenama – glavna datoteka, 543–544.

Potrebno je dati općeniti pregled načina financiranja grupe zajedno sa sklopljenim ugovorima s nepovezanim zajmodavateljima, zatim identificirati društvo koje vrši funkciju centralnog financiranja prema ostalim povezanim društvima grupe (ovdje je potrebno navesti državu u kojoj se to društvo nalazi, važeću regulativu i ostale zakone koji se primjenjuju na to društvo). Naposljetku se mora dati opis politike transfernih cijena za zajmove/kredite između povezanih društava unutar grupe.

Financijska i porezna pozicija grupe

Prikazati konsolidirano godišnje financijsko izvješće za analiziranu godinu ili bilo koje drugo izvješće iz kojeg je vidljiva pozicija društva u poreznom i financijskom smislu i u konačnici navesti sve sklopljene prethodne sporazume o transfernim cijenama i bilo koje druge dokumente koji se odnose na alokaciju prihoda između različitih poreznih jurisdikcija ukoliko isto postoji.

Navedene obvezne informacije nije potrebno slijediti i navoditi ovim redoslijedom već sama Master File dokumentacija može slijediti sadržaj lokalne studije. Master file dokumentacija temeljni je dokument unutar neke grupe za daljnju pripremu lokalnih studija i stoga je važno što detaljnije i iscrpnije navesti svu potrebnu dokumentaciju kako bi se u konačnici olakšala priprema lokalnih studija o transfernim cijenama.

5. Podnošenje izvješća po zemljama

Podnošenja izvješća po zemljama zahtijeva širi pregled različitih zbirnih informacija iz različitih poreznih jurisdikcija u pogledu informacija o globalnoj raspodjeli prihoda, plaćenih poreza i određenih pokazatelja o mjestu gospodarske aktivnosti unutar poreznih jurisdikcija u kojima posluje neka određena grupa.⁹⁴ Obveznici podnošenja izvješća su multinacionalna društva, odnosno povezana društva koja su dio grupe, a čiji ukupni konsolidirani prihodi u prethodnoj poreznoj godini prelaze iznos od EUR 750 mil. ili navedeni iznos u nekoj drugoj valuti i čija su matična društva u svrhu oporezivanja rezidenti Republike Hrvatske ili drugi sastavni subjekti neke grupe.⁹⁵ Izvješće se predaje Ministarstvu financija – Poreznoj upravi ukoliko su ispunjeni svi uvjeti na način da izvješće u ime grupe podnosi subjekt zadužen za podnošenje izvješća po državama. Prema tome, obveznici izvješća po zemljama su matično društvo, zamjensko matično društvo ili povezano društvo grupe pod uvjetima utvrđenim Zakonom o administrativnoj suradnji i Pravilnikom o automatskoj razmjeni. Izvješće se podnosi u roku od dvanaest mjeseci od posljednjeg dana izvještajne porezne godine za koju se podnosi izvješće po državama. Dostava informacija odvija se elektroničkim putem. Ministarstvo financija – Porezna uprava je potom dužna takvo izvješće dostaviti automatskom razmjenom nadležnim tijelima drugih država članica, ali i jurisdikcijama izvan Europske unije koje primjenjuju sporazum između nadležnih tijela pod uvjetom da je Republika Hrvatska stranka u tom sporazumu ako je jedno povezano društvo dio grupe rezident u svrhu oporezivanja ili porezni obveznik u pogledu djelatnosti koju obavlja putem stalne poslovne jedinice.⁹⁶ Prema Arbutini i Rogić-Lugarić administrativna suradnja u području poreza podrazumijeva: (1) razmjenu informacija na zahtjev, (2) spontanu razmjenu informacija, (3) obveznu automatsku razmjenu informacija, (4) druge oblike administrativne suradnje i (5) uzajamnu pomoć pri naplati tražbina po osnovi poreza i drugih javnih davanja.⁹⁷ Sukladno tome, izvješće po državama možemo smatrati obveznom automatskom razmjenom informacija koje su države članice obvezne međusobno podijeliti. Izvješće po državama može biti korisno za porezne uprave u procjeni drugih rizika povezanih s BEPS-om i gdje je to prikladno za ekonomske i statističke analize. Međutim, podatci iz izvješća ne predstavljaju zamjenu za analizu transfernih cijena pojedinačnih transakcija, odnosno ne predstavljaju zamjenu za funkcionalnu analizu i ekonomsku analizu transfernih cijena iz studije o transfernim cijenama. Ujedno izvješće ne predstavlja dokaz o tome jesu li transferne cijene u skladu s načelom nepristrane transakcije ili nisu, ali ne bi smjelo predstavljati podloge poreznim upravama za izvršavanje usklađenja transfernih cijena.⁹⁸ Obvezni sadržaj izvješća po državama sastoji se od ispunjavanja triju tablica i to kako slijedi:

⁹⁴ OECD Smjernice (2022), C dio, V. poglavlje, Dokumentacija o transfernim cijenama, točka 5.24.

⁹⁵ Prema čl 35. Zakona o administrativnoj suradnji u području poreza (NN br. 115/16., 130/17., 106/18., 121/19., 151/22.)

⁹⁶ Guzić, Š. 2021. *Obveza izvješćivanja po državama o poreznim stvarima (CbCR) – do kraja godine*. Računovodstvo, revizija i financije. 132–137.

⁹⁷ Arbutina, H., Rogić-Lugarić, T. 2017. *Osnove poreznog prava*. Narodne novine.

⁹⁸ OECD Smjernice (2022), C dio, V. poglavlje, Dokumentacija o transfernim cijenama, točka 5.25.

Slika 2: Pregled podjele dobiti, poreza i poslovnih djelatnosti prema poreznoj jurisdikciji

Naziv grupacije: Fiskalna godina u pitanju: Korištena valuta:										
Prihodi										
Nadležna Porezna uprava	Nepovezana društva	Povezana društva	Ukupno	Dobit/gubitak prije oporezivanja	Uplaćeni porez na dobit (načelo blagajne)	Nastala porezna obveza - tekuća godina	Upisan kapital	Neto dobit	Broj zaposlenih	Druga materijalna imovina osim novca i novčanih ekvivalenata

Izvor: OECD (2022), *OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2022*, OECD Publishing, Paris, 2022., Annex III to Chapter V. *Transfer pricing documentation - Country-by-Country report*, str. 550.

Slika 3: Popis svih povezanih društava unutar grupe uključenih u svaki zbroj prema poreznoj jurisdikciji

Naziv grupacije: Fiskalna godina u pitanju:														
Glavne poslovne djelatnosti														
Nadležna Porezna uprava	Sastavni subjekti rezidenci kod nadležne Porezne uprave	Nadležna Porezna uprava organizacije ili društva s ko je različita od rezidenosti pri Poreznoj upravi	Istraživanje i razvoj	Holding ili upravljanje intelektualno vlasništvo	Kupnja ili nabava	Protzodanj	Prodaja, marketing ili distribucija	Administrativne, upravljačke ili pomoćne usluge	Pružanje usluga nepovezanim društvima	Financiranje između povezanih društava	Osiguranje	Držanje dionica ili drugih vlasničkih instrumenata	U stanju mirovanja	Ostalo*

*Prirodu djelatnosti povezanog društva potrebno je navesti pod "dodatnim informacijama" - sljedeća tablica prikazana pod slikom 4

Izvor: OECD (2022), *OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2022*, OECD Publishing, Paris, 2022., Annex III to Chapter V. *Transfer pricing documentation - Country-by-Country report*, str. 551.

Slika 4: Dodatne informacije

Naziv grupacije: Fiskalna godina u pitanju:
Potrebno je uključiti ukratko sve informacije ili objašnjenja za koja se smatra da su obvezna ili koja će nadalje pojasniti informacije navedeni u izvješću po zemljama

Izvor: OECD (2022), *OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2022*, OECD Publishing, Paris, 2022., Annex III to Chapter V. *Transfer pricing documentation - Country-by-Country report*, str. 552.

Osim podataka u tablicama iz kojih je vidljivo koje podatke je porezni obveznik dužan ispuniti, uz tablicu s dodatnim informacijama obavezan je dostaviti i kratak izvor podataka koji su korišteni za popunjavanje prethodnih tablica. U slučaju da se izvrši promjena u izvoru podataka koji su se prethodno upotrebljavali, društvo je dužno navesti objašnjenje razloga za promjenu izvora podataka.

Društvo koje podnosi izvješće prema državama po predlošcima svake godine upotrebljava iste izvore podataka. Podatci potrebni za ispunjavanje izvješća preuzimaju se iz konsolidiranih izvješća, iz zakonskih financijskih izvješća svakog pojedinog društva koje pripada grupi, zatim iz regulatornih financijskih izvješća ili izvješća o unutarnjem upravljanju. Podatci koji se navode nisu podložni prilagodbama zbog mogućih razlika u primjeni različitih računovodstvenih načela koja mogu biti različita u svakoj poreznoj jurisdikciji.⁹⁹

5.1. Izmjene i dopune Zakona o računovodstvu

Tijekom srpnja 2023. godine, donesene su Izmjene i dopune Zakona o računovodstvu, a u Zakon su se prenijele odredbe dopunjene direktive o računovodstvu (2013/34) koje se posebno odnose na objavljivanje podataka o porezu na dobit od strane određenih društava i podružnica (2021/2101) te koje se odnose na izvješćivanje po državama (tzv. CbCR). Nova pravila implementirana su u čl. 29. Zakona o računovodstvu (NN 82/2023). Prema novom opsegu zakonodavstva zahtijevat će se da povezana društva neke multinacionalne grupe sa sjedištem u Hrvatskoj kao i izvan EU, a koja posluju u Hrvatskoj putem povezanog društva ili podružnice s ukupnim prihodima većim od EUR 750 mil. (u svakoj od zadnje dvije uzastopne financijske godine), prijave informacije o porezu na dobit putem izvješća o državama ako su (1) dio grupe čije matično društvo ima sjedište u EU ili (2) na drugi način imaju podružnice određene veličine (srednji i veliki poduzetnici) sa sjedištem u EU.

⁹⁹ Guzić, Š. 2021. *Obveza izvješćivanja po državama o poreznim stvarima (CbCR) – do kraja godine*. Računovodstvo, revizija i financije. 132–137.

Matično društvo i povezana društva mogu biti izuzeta od podnošenja javnog izvješća o dobiti ako je ispunjen neki od sljedećih zahtjeva:

- matično društvo i njezina povezana društva osnovana su isključivo u Hrvatskoj (uključujući podružnice)
- matično je društvo dio veće grupe te ono obavlja funkciju matičnog društva za prostor EU i kao takvo priprema izvješće u ime cijele grupe
- hrvatska podružnica matičnog društva s prisutnošću izvan EU mora pripremiti izvješće u ime matičnog društva ili grupe izvan EU ako je ispunjen preduvjet za prisutnost grupe na prostoru EU.

U tom pogledu i iz perspektive hrvatskog zakonodavstva, izvješća o informacijama vezanim za porez na dobit moraju biti javno objavljenja i dostupna na internetskoj stranici relevantnog društva ili podružnice, osim ako se ne prikazuje na internetskoj stranici Registra godišnjih financijskih izvješća,¹⁰⁰ na barem jednom od službenih jezika EU. Izvješće mora biti objavljeno unutar dvanaest mjeseci od dana ili nadnevka bilance financijske godine o kojoj se izvješćuje.

---

¹⁰⁰ Registar godišnjih financijskih izvješća središnje baze podataka o godišnjim financijskim izvješćima te drugoj dokumentaciji koju su, prema čl. 30. Zakona o računovodstvu, poduzetnici dužni dostaviti Fini radi javne objave. Sva godišnja izvješća javno su dostupna, a moguće ih je preuzeti putem <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/jsp/prijavaKorisnika.jsp>, pristupljeno 13. kolovoza 2023.

6. Zaključak

Od samog početka uvođenja pojma transfernih cijena i njihovog utvrđivanja u transakcijama između povezanih društava postojala je određena doza bojazni i skepticizma jer same transferne cijene, pa ni do danas, nisu zaživjele u vidu uvođenja i stvaranja Zakona već se cijeli postupak analize temelji na preporukama i Smjernicama koje se slijede. Takvim uspostavljanjem pristupa transfernim cijenama bilo je jasno da će biti potreban protok određenog vremena razvoja Smjernica transfernih cijena. Uspostavljanje određenog seta pravila trebalo je biti prihvaćeno od velikog broja poreznih jurisdikcija što je u početku nailazilo na brojne prepreke. Prirodno je da svaka država želi za sebe zadržati svoj dio poreza, ali s druge strane ni države isto nisu htjele gubiti agresivnim poreznim planiranjima multinacionalnih kompanija.

Do razvoja Smjernica u većini slučajeva dolazilo je iz primjera u praksi, ali i sudskih presuda u određenim slučajevima. Danas, Smjernice o transfernim cijenama predstavljaju najvažniji alat u provođenju analiza transfernih cijena koji su brojne članice OECD-a i nečlanice prihvatile te dio implementirale u postojeća zakonodavstva koja se osvrću na porez na dobit. Vidljivo je ono što se dugi niz godina predlagalo s raznih strana, a to je postizanje standardiziranih pristupa analiziranju određenih transakcija, ali i davanje jasnijih, preciznijih uputa. Doduše, s obzirom na prirodu transfernih cijena i relativno visoki stupanj kompleksnosti stvaranja potpune slike o transfernim cijenama što potvrđuje da se u praksi često područje transfernih cijena smatra izrazito zahtjevno. Pojam zahtjevno svakako ne odražava zaista stvarnu sliku o području transfernih cijena jer iako je potrebno široko znanje iz područja poreza i računovodstva, transferne su cijene najviše zahtjevne u onom dijelu kada se dođe do određenog zida kod pojave specifičnih transakcija ili lošijeg poslovnog rezultata društva koje je potrebno opravdati iz perspektive transfernih cijena i potvrditi da nije došlo do premještanja dobiti, a pojavom takvog slučaja dolazi do razilaženja mišljenja. Posebice to postaje zahtjevno kada nemamo pravnu, opipljivu osnovu s uspostavljenim setom pravila koja vrijede te nisu podložna tumačenjima, a na koju se možemo osloniti. Taj se dio OECD-a narednih godina svakako mora unaprijediti. Hrvatsko zakonodavstvo slijedi Smjernice OECD-a i u tom dijelu ne razlikuje se posebice od zapadnih razvijenijih zemalja EU, još više time što Republika Hrvatska službeno nije članica OECD-a.

Nedostatak koji se pojavljuje odnosi se na uspostavljanje kompleksnijih aranžmana transfernih cijena za koje je hrvatsko tržište jednostavno premaleno, za sada, iako je vidljiv blagi napredak i po tom pitanju. Za razumijevanje takvih aranžmana porezni će savjetnici unutar neke velike revizorske kuće ili Porezne uprave morati potražiti znanje i izvan hrvatskih granica. Uz navedeno, Porezna bi uprava trebala izdavati barem jedno mišljenje godišnje po pitanju transfernih cijena. Zaključno rečeno, budućnost transfernih cijena konačno je na tragu onoga što se dugi niz godina i priželjkivalo, a to je standardizacija, uspostavljanje jasnijih kriterija, uklanjanja dvosmislenosti i praćenje problema u praksi.

Literatura

A) Knjige

1. Arbutina, H., Rogić-Lugarić, T. 2017. *Osnove poreznog prava*. Narodne novine.
2. Cindori, S., Kalčić, R., Pilipović, O. 2019. *Porez na dodanu vrijednost u teoriji i praksi, drugo izdanje*. Redak
3. European Commission – Taxation and customs union; Taxation trends in the European Union; Data for the EU Member States, Iceland, Norway: 2022 edition
4. OECD (2017).2017. *OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2017*. OECD Publishing. Paris.
5. OECD (2022). 2022. *OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2022*. OECD Publishing. Paris.
6. Burić, D., Radusin-Lipošinić, M., Šrepfler, D. 2019. *Priručnik za nadzor transfernih cijena*. Institut za javne financije.

B) Članci

1. Dojčić, I. 2021. *Obveza kompenzacijskog usklađenja između povezanih osoba*. TEB poslovno savjetovanje.
2. Guzić, Š. 2021. *Obveza izvješćivanja po državama o poreznim stvarima (CbCR) – do kraja godine*. Računovodstvo, revizija i financije. 132–137.
3. Knego, N., Konjhodžić, H. 1998. *Hrvatski porez na dodanu vrijednost u funkciji podupiranja turističkog gospodarstva*. Ekonomski vjesnik br. 1 i 2 (11). 63–70.
4. Miletić, A. 2013. *Cash pooling – ujedinjavanje novčanih sredstava na računima poduzeća*. Ekonomski portal.
5. Radusin-Lipošinić, M. *Pravni okvir sklapanja prethodnih sporazuma o transfernim cijenama*. Pravo i porezi11/18. Računovodstvo, revizija i financije. 30–35.
6. Radusin-Lipošinić, M., Šrepfler, D. 2021. *Primjena načela nepristrane transakcije na financijske transakcije*. Računovodstvo, revizija i financije. 118–124.
7. Radusin-Lipošinić, M., Šrepfler, D. 2022. *Revidirane Smjernice OECD-a za transferne cijene*. Računovodstvo, revizija i financije. 143–152.
8. Radusin-Lipošinić, M., Šrepfler, D. 2021. *Transferne cijene u Republici Hrvatskoj*. Računovodstvo, revizija i financije. 114–126.
9. Radusin-Lipošinić, M., Šrepfler, D. 2021. *Utjecaj pandemije COVID-19 na analizu usporedivosti kod transfernih cijena*. Pravo i porezi2/21. Računovodstvo, revizija i financije. 52–58.
10. Radusin-Lipošinić, M., Šrepfler, D. 2021. *Utjecaj pandemije COVID-19 na prethodne sporazume o transfernim cijenama*. Računovodstvo, revizija i financije. 145–150.

11. Radusin-Lipošinić, M., Šrepfler, D. 2021. *Zajmovi unutar grupe multinacionalnih trgovačkih društava*. Računovodstvo, revizija i financije. 122–128.
12. Ulanenko, B. 2020. *What is entity characterisation? Limited risk distributors, contract manufacturers, and other profiles*. StarTax Education.

C) Propisi

1. Odluka o objavi kamatne stope na zajmove između povezanih osoba (NN br. 151/22.) na snazi od 31. prosinca 2022.
2. Opći porezni zakon (NN br. 115/16., 106/18., 121/19., 32/20., 42/20., 114/22.) na snazi od 1. siječnja 2023.
3. Pravilnik o automatskoj razmjeni informacija u području poreza (NN br. 18/17., 1/19., 1/20.) na snazi od 3. siječnja 2019.
4. Pravilnik o porezu na dobit (NN br. 95/05., 133/07., 156/08., 146/09., 123/10., 137/11., 61/12., 146/12., 160/13., 12/14., 157/14., 137/15., 1/17., 2/18., 1/19., 1/20., 59/20., 1/21., 156/22.) na snazi od 1. siječnja 2023.
5. Pravilnik o postupku sklapanja prethodnog sporazuma o transfernim cijenama (NN br. 42/17., 156/22.) na snazi od 1. siječnja 2023.
6. Zakon o administrativnoj suradnji u području poreza (NN br. 115/16., 130/17., 106/18., 121/19., 151/22.) na snazi od 1. siječnja 2023.
7. Zakon o porezu na dobit (NN br. 177/04., 90/05., 57/06., 146/08., 80/10., 22/12., 148/13., 143/14., 50/16., 115/16., 106/18., 121/19., 32/20., 138/20., 114/22.) na snazi od 1. siječnja 2023.
8. Zakon o računovodstvu (NN br. 78/15., 134/15., 120/16., 116/18., 42/20., 47/20., 114/22., 82/23.) na snazi od 28. srpnja 2023.

D) Mrežni izvori

1. <https://www.bvdinfo.com/en-us/our-products/catalyst/tp-catalyst>
2. <https://carina.gov.hr/propisi-i-sporazumi/carinska-tarifa-vrijednost-i-podrijetlo/carinska-vrijednost/informacije-4270/pravila-incoterms/3620>
3. <https://www.euribor-rates.eu/en/>
4. <https://www.fina.hr/rgfi>
5. <https://www.ktmine.com/>
6. <https://www.oecd.org/>
7. <https://www.oecd.org/tax/beps/>
8. https://www.oecd-ilibrary.org/taxation/oecd-transfer-pricing-guidelines-for-multinational-enterprises-and-tax-administrations-2022_0e655865-en
9. <https://www.porezna-uprava.hr/PdviEu/Stranice/PDV-prijevara,-upozorenja-poreznim-obveznicima.aspx>
10. <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/jsp/prijavaKorisnika.jsp>
11. <https://www.royaltystat.com/>
12. <https://www.porezna-uprava.hr/Stranice/Naslovnica.aspx>

13. https://taxation-customs.ec.europa.eu/joint-transfer-pricing-forum_en
14. <https://www.teb.hr/>
15. <https://zakon.hr/>

E) Slike

1. Prosječna mjesečna vrijednost tromjesečnog EURIBOR- za 2023. godinu; Izvor: <https://www.euribor-rates.eu/en/current-euribor-rates/2/euribor-rate-3-months/>
2. Pregled podjele dobiti, poreza i poslovnih djelatnosti prema poreznoj jurisdikciji; Izvor: OECD (2022). 2022. *OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2022*. OECD Publishing. Paris. Annex III to Chapter V. Transfer pricing documentation - Country-by-Country report, str. 550.
3. Popis svih povezanih društava unutar grupe uključenih u svaki zbroj prema poreznoj jurisdikciji; Izvor: OECD (2022). 2022. *OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2022*. OECD Publishing. Paris., Annex III to Chapter V. Transfer pricing documentation - Country-by-Country report, str. 551.
4. Dodatne informacije; Izvor: OECD (2022). 2022. *OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2022*. OECD Publishing. Paris. , Annex III to Chapter V. Transfer pricing documentation - Country-by-Country report, str. 552.

F) Tablice

1. Iznos transakcija društva Pšenica d.o.o. s povezanim društvima za transakciju proizvodnja i prodaja; Izvor: *sastavio autor kao figurativni primjer*
2. Iznos transakcija društva Pšenica d.o.o. s povezanim društvima za transakciju nabava sirovina; Izvor: *sastavio autor kao figurativni primjer*
3. Iznos transakcija društva Pšenica d.o.o. s povezanim društvima za transakciju nabava trgovačke robe; Izvor: *sastavio autor kao figurativni primjer*
4. Iznos transakcija društva Pšenica d.o.o. s povezanim društvima za transakciju primitak upravljačkih usluga; Izvor: *sastavio autor kao figurativni primjer*
5. Iznos transakcija društva Pšenica d.o.o. s povezanim društvima za transakciju naknada za korištenje tehnologije i „know-how-a“ ; Izvor: *sastavio autor kao figurativni primjer*
6. Iznos transakcija društva Pšenica d.o.o. s povezanim društvima za transakciju naknada za korištenje zaštitnog znaka; Izvor: *sastavio autor kao figurativni primjer*
7. Najznačajnije značajka primljenih zajmova i ostvareni trošak kamata po osnovi primljenih zajmova; Izvor: *sastavio autor kao figurativni primjer*
8. Najznačajnije značajka odobrenih zajmova i ostvareni prihod od kamata po osnovi odobrenih zajmova; Izvor: *sastavio autor kao figurativni primjer*
9. Ostvareni trošak kamata po osnovi primljenih zajmova; Izvor: *sastavio autor kao figurativni primjer*

10. Prihod od kamata po osnovi odobrenih zajmova; Izvor: *sastavio autor kao figurativni primjer*
11. Prefakturirani troškovi usluga; Izvor: *sastavio autor kao figurativni primjer*
12. Ostale usluge – trošak; Izvor: *sastavio autor kao figurativni primjer*
13. Ostale usluge – prihod; Izvor: *sastavio autor kao figurativni primjer*
14. Analiza funkcija za transakciju proizvodnje i prodaje proizvoda te nabave sirovina; Izvor: *sastavio autor kao figurativni primjer*
15. Analiza rizika za transakciju proizvodnje i prodaje proizvoda te nabave sirovina; Izvor: *sastavio autor kao figurativni primjer*
16. Analiza imovine za transakciju proizvodnje i prodaje proizvoda te nabave sirovina; Izvor: *sastavio autor kao figurativni primjer*
17. Analiza funkcija za transakciju nabava trgovačke robe; Izvor: *sastavio autor kao figurativni primjer*
18. Analiza rizika za transakciju nabava trgovačke robe; Izvor: *sastavio autor kao figurativni primjer*
19. Analiza imovine za transakciju nabava trgovačke robe; Izvor: *sastavio autor kao figurativni primjer*
20. Analiza funkcija za transakciju primitak upravljačkih usluga; Izvor: *sastavio autor kao figurativni primjer*
21. Analiza rizika za transakciju primitak upravljačkih usluga; Izvor: *sastavio autor kao figurativni primjer*
22. Analiza imovine za transakciju primitak upravljačkih usluga; Izvor: *sastavio autor kao figurativni primjer*
23. Neto dodatak troškova ostvaren na proizvodnji i prodaji te nabavi sirovine društva Pšenica d.o.o. ; Izvor: *sastavio autor kao figurativni primjer*